

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום אֶת שְׁלֹשֶׁת
הַלְמוּדִים הָאֵלֶּה, בּוֹנֶה לְעַצְמוֹ

בִּי"ת נִצְחִי

וְזֶה מִדָּוָה שֶׁהוּא לִפְנֵינוּ לְעוֹלָמִי
עוֹלָמִים וְלִנְצַח נִצְחִים ("אשר בנח")

למוד יומי

בְּבִלֵי יְרוּשָׁלַיִם תִּוְסַפְתָּא
בְּעִרְכָּה מִפְּאֶרֶת מְנַקֶּדֶת וּמַפְסֶקֶת

ראש השנה תשפ"ז

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

079.70.400.66

חיזוק פאר די אידישע שטוב

079.70.400.69

גדפס ע"י

חולין. פרק תשיעי - העור והרוטב דף קכט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" - (שטיינזלץ) ק"ע
רש"י תוספות

1 **טומאת בית הסתרים היא** — היא קבל טומאה במחבור? והלא מגעו בסתר,
2 וקיימא לן בגדה (מא,ב) מקרא דטומאת בית הסתרים לא מטמיא. **רבי מאיר היא**
3 **ב—** ב"המה המקשה" (חולין עב,א). הוציא עובר את ידו, ושחט את אמו, ואחר כך
4 חתכו, בשר העובר מגע נבילה שקבל טומאה מאבר היוצא שהיה מחבור לו, והוא

טמטא כאבר מן חזי. **אמר ליה** — רבי אסי
לרבי יוזא. דהא רבי אבא בר מנמל לא
איכפל לא, דהא יומין טיגיא אמרה דלאני
טעמא קמא, ואמר ליה אנא. **שני ליה**
לרבי מאיר בן טומאה דבעיא הכשר ב'
הדיא ד'בומה המקשה' — הוכשר
העובר בשחיטת זרימה, ועדיין האבר הטמא
מחובר בו וטמאו. אבל משנתנו תנן 'הבשר
לכשר' הדיא דרביך הכשר — לא
הוכשר קודם חתיכה, ודיקא מקבל טומאה
מואבין? **בשמיטת** — חזקא חתיכה קנינה
ברייטא דטמאה. **הרי ממצא טומאה חמורה**
אנא אביו — בעידו מחובר באבר היה אב
טוטמא לא טמא אדם וכלים, ותנא רבי
ישמעאל לעיל פירוק (א.א.א.) מה זרעים
שאין סופן לטמא טומאה חמורה — צריך
הכשר, אף כל שאין סופן לטמא טומאה
חמורה — צריך הכשר. אבל מי שסופן
לטמא טומאה חמורה, הנה נבלת עץ טהור
לזא. וכל שכן, זה שכבר טימא. **בשמיטת**
אורו שבוש טומאה חמורה — לאו
בתורת אוכל ממש, שאין האבר מטמא
כלום על ידי אותו בשר. אלא בתורת עץ
שימש — שנחשב ונגמנו עם הגידין
ותעצמות לעשות אבר, ודן כעין דהשתא
אתעביד ליה אוכל, ופניו חדושת עין וכו'.
ולא ידמי לנבלת עץ טהור שהיא מטמאה
אדם על ידי אכילה. **היי אביו** — בפסחים
צריך עובדין' (מ.ב.) **כופת שור** —
מוטיל לבעי'. **שיחיה לשיבא בלור** —
מתורת חמץ, ואינו עובר עליו בפסח משום
"שור" לא ימצא בביתכם" — אלא, לאו
אוכל הוא, ועשית כליו, ולטמאה מושב
הזב. שורא אן אומרי לו 'עמוד תעשה
מלאכתנו', שהרי יורה לכן. אומר אני
דטמאה שאנו מטמאין אותו משום מושב
חזב — לא דאורייתא אלא דרבנן היא.
דאמור רבנן, בטלה תעשה כלי. **היי מילא**
דעתך דאורייתא — אם כן מצינו אוכלין
שסופן לטמא טומאה חמורה. מאחר שירדו
לתורת אוכלים. ואנן אמרינן, זה זרעם
שאין סופן לטמא טומאה חמורה. **כרי** מושב
לעולם טומאתם דאורייתא. ודקאמרת
מצינו לאוכלים שטמאין כן — בשמיטת
אורייתא. **היי מילא** — מילא חזקא דרבנן

טומאה בית הסתרים הוא, וטומאת בית הסתרים -
מטמא! אמר ליה: אף לרדי קשאי לי, ושאלתיה לרבי
אבא בר ממל ואמר לי: הא מצי - רבי מאיר הוא, דאמר
טומאת בית הסתרים מטמא. אמר ליה: ולא זמנן
בציזאן אמרה קמאי, ואמר ליה: שני ליה לרבי מאיר בין
טומאה דבציזאן הכשר ובין טומאה דלא בציזאן הכשר!
אמר רבא: ונאי קושאי? דלמא בשחוכש? אמר ליה
רבא בר רב חנן, לרבא: למה לי הכשר? הרי מטמא
טומאה חמורה אנב אביי! אמר ליה: כשישימש, מעשה
עין שימש. אמר אביי, הרי אמרו: פופת שאור שיתרה
לישיבה - במלה טומאתה. לאו דאורייתא - דאי סלקא
דעתך דאורייתא, מצינו לאוכלין ששטמאין טומאה
חמורה. כשישימש, מעשה עין שימש. אמר אביי, הרי
אמרו: תקובת עבודה וזה של אוכלין - מטמאין
באוהל. טומאתה לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך
דאורייתא, מצינו לאוכלין ששטמאין טומאה חמורה! -
כשישימש, מעשה עין שימש. אמר אביי, הרי אמרו:
חבירי אוכלין בכלים דמו. טומאתן לאו דאורייתא - דאי
סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכל ששטמא טומאה
חמורה! - כשישימש, מעשה עין שימש. אמר ליה רב
פפא לרבא, הא דתניא: חלב נבלה כפפרים צירוף
מחשבה והכשר. טומאתו אנב כוליא לאו דאורייתא -
דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו לאוכל ששטמא
טומאה חמורה! - כשישימש, מעשה עין שימש. אמר רב
מתה, הרי אמרו: בית ששפכו בורעים - מהרו. טומאתו
לאו דאורייתא - דאי סלקא דעתך דאורייתא, מצינו
לזרעים ששטמא טומאה חמורה! - כשישימש, מעשה
עין שימש. "רבי שמעון מסתרי". מה נפשך, אי מיתה
עושה גיפול - ליטמא משום אבר מן החי! אי אין מיתה
עושה גיפול - ליטמא משום אבר מן הנבלה! - רבי
שמעון אורייתא קאי, האבר והכשר המורידהו לזין בבמה -
טומא מוטא! אוכלין וזמנן צריכין הכשר ורבי

שָׁמְעוּן מִטְּהָרָה. אָמַר רַבִּי אִסִּי, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאֵי טַעֲמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן - אָמַר קִרָּא "מִקְבַּל הָאֵבֶל" אֲשֶׁר יֵאָבֵל, אוֹכֵל שְׂאֵתָהּ יְכוֹל לְהֵאֱבֹל לְאַחֲרֵיהּ - קִרְיָ אוֹכֵל, אוֹכֵל שְׂאֵי אֶתָּה יְכוֹל לְהֵאֱבֹל.

ימעשה עין עץ עשה אותה, שבטל מתורת אוכל ונעשה עץ. **הרי אמרו תקרובת עקובה וזה של אוכלין מנאכל**
דאורייתא, וקרא — אסמכתא בעלמא. דאי דאורייתא — מצינו אוכלין שסופן לטמא אדם. **מעשה עין —** שאסורים
 ה"ה **עין אור** עוברין (פסחים מהב). **חבור אוכלים —** שבכלים. הרי הם כלבים. ואם נגענו טומאה באוכל —
 ירבה, בעין הטומאה — אם ררזה בקיבום, הרי קל עברה. ואומר אני: וטומאה זו שהוא נעשה כלי, ואם נגע במת
 ודבמה טהורה אינו מטמא בבלה, ודפאק לן מעשה כלב, מלאכה, ולענין לקבל טומאה קול הנהגה או מן השרץ.
 א פאילו לגוי, אלא עין ידך. **צריך מחשבה —** רבין דאכל. וכיון דחלב יורד לתורת אוכל, אמרנא: לני טומאתו אגב
 שהוא שומר האוכל כשהוא טמא בו, כדאמר לעיל (קדור) כמה חושין נמשכים לטמא: דאי דאורייתא. דאי
 שהוא שחיטש עליו ודעיין הוראיתא אטמא בו. **מטמא מטמא** (הקדור) — אמר נתן: כל שחשפה טומאה מטמאה —
 זא, וקתני "צריך הכשר" **מעשה עין שימש —** לא תורת אוכל הוא מטמא, אלא תורת שומר לאוכל, בעצם ובקרינים
 וזהו היחזיקו בית המטבחים ודאי הית. ולא ידענו איך חזקו. **המטבכין בורעין —** כגון שסיכך ביתו בשבילם.
 יעם. ונעשה אהל חשוב. ואם פרחו צרעת באותו בית, כל בית מתם, כחלי ואהל של, לטמא את כל כלבים.
 חשוב אהל לטמא אדם — לא דאורייתא היא. ואית דגרסי "בית שסיככו בורעין, טהרר" — כלומר, טהרו מטומאת
 לא דאורייתא — כדפרישית, איני יודע עושה **ניפול —** הרי נתנבל עמה לטמא משום בבלה. **מאי מטמא דרבי**
 יוחנן? — דהיינו דאורייתא?

לְאַחֲרֵיהֶם

כִּוִּית בשר הפורש מאבר מן החי רבי אליעזר טעמא — לכאורה נראה דאבר האדם
מן החי, מנכין אב דשרצים ודבמה אחי. אבל בשנשה לא ששמע קו. מדאמר
ליה לקרא אליעזר: השוה מדרתי, וקא דיבי טעמא אנאי מרבה בשר ממעט עצם. וצריך
לומר: מרבה אחד דרשינן, מן מוקי ליה בבשר, ומר מוקי ליה בעצם, כדריה טעמא, ומר
דריש לחדשא אחרנא. אבל אי מבנינא
דשרצים ודבמה אחי — אמאי אמור ליה לרבי
אליעזר: מאי טעמא מרבה בשר ומעט עצם?
בין חגא קמא נשון ששון נמי ביות שר
ותעם כשורה איכא בניניה — פירוש: או
קמא טעמא. דהא דרשנא ליכא למימר לתנא
קמא טעמא — דאם קו, מאי איכא בין אבר מן
הבית לאבר מן החי?

הדרן עלך העזר והרומב

רבי שמעון אומר: לא הובקשרי. (אמר רבי אסי) אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי שמעון -
אמר קרא "מכל האכל אשר יאכל", אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים - קרוי אוכל, אוכל
שאינן אתה יכול להאכילו לאחרים - אין קרוי אוכל - ודילמא טעמא דרבי שמעון ביהדיא אי
בדרבא אי בדרבי יוחנן? אלא, לעולם אסיפא, ולא אאבר אלא אבשר: "מותה הבקמה -
הבשר צריך הקשר, ורבי שמעון מטהר". אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי שמעון - אמר
קרא "מכל האכל אשר יאכל", אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים - קרוי אוכל, אוכל שאי
אתה יכול להאכילו לאחרים - אין קרוי אוכל. **משנה** האבר והבשר המדולדלין בחדם -
טהורים, מות האדם - הבשר טהור. האבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו מטמא משום
אבר מן המת, דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר. **גמרא** ורבי שמעון מות נפשך, אי מיתה
עושה נפול - ליטמא משום אבר מן החי ואי אין מיתה עושה נפול - ליטמא משום אבר
מן המת! - רבי שמעון בעלמא קאי, דקאמר תנא קמא "האבר מטמא משום אבר מן החי
ואין מטמא משום אבר מן המת", אלמא: אבר המת בעלמא - מטמא. ואמר ליה רבי שמעון:
אבר המת בעלמא לא מטמא. דתניא, אמר רבי אליעזר: שמעתי שאבר מן החי מטמא. אמר
לוי רבי יהושע: מן החי ולא מן המת? וקל וחומר, ומה חי שהוא טהור - אבר הפורש ממנו
טמא, מות שהוא טמא - לא כל שכן? פתוב במגילת תענית, פסחא ועירא - דלא למספר,
הא רבה למספר? אלא - כל דבן. הבא נמי - כל דבן! אמר ליה: כך שמעתי. ונמי איכא
בין אבר מן החי לאבר מן המת? - פזית בשר ועצם! בשעורה הפורש מאבר מן החי איכא
ביניהם. דתנן: פזית בשר הפורש מאבר מן החי - רבי אליעזר מטמא, ורבי נחוניא בן הקנה
ורבי יהושע מטהרין. עצם בשעורה הפורש מאבר מן החי - רבי נחוניא מטמא, רבי אליעזר
ורבי יהושע מטהרין. השתא דאתית להכי, בין תנא קמא אבר לרבי שמעון נמי. פזית בשר ועצם

הדרך עלך העזר והרומם

לאחרים — לגוי. קרי אוכל — לענין טומאת אוכלין, ואבר מן החי אין אתה יכול להאכילו לאחרים בהיתר. ודלמא **מטמא דרבי שמעון** — ולמה לא קרא להדין? הוואל מפעוה? בבעלי חיים שאין טומאה דרבי בהם, כדאמרין לגבי יוחנן, דהואיל דהתאנה מעורה ביהור — חיבור הוא, אף על ג' שדחורר נפשו מן הארץ — שהקליפה מועלת בו לעשות חבור. הכא נמי, הוואיל דהאבר מעורה בהבמה כל דהו — טהור הוא. נשחטה בהבמה — אין המדולדל נותר, לא לישראל ולא לבני ת — לא חוכשיו — וקמפרש רבי יוחנן: משום דלא בני בקבלי טומאה ניהור, ולא משויי דהו חוששה אוכלא, הוואל שאני קרי אוכל. ודלמא — לעולם בני בקבלי טומאה ניהור, וטעמא דרבי שמעון: אי כדבא, דמרש' לעיל (כ"ב) טעמא דרבי שמעון משום דאין בהמה נגשית ד לחבשרי האבר. אי כדדרי בהמה, נאמר נמי לעיל: אי ד לחבשר, וכשאחוז בקטן ואין גדול עולה עמו פליגי, ומשום חכשר. אלא **קולום** — אי איתמר דרבי אסי — ורספי דמתניחין איתמר, אית'ה הבהמה. ורבי שמעון מטהר, אפילו חכשר הבשר — אין מקבל מטהרין, וכל שכן דפליגי אירשאי כשון מחבורין. ומיהו קרא לא איצטריך ליה אלא משום סיפא, דאי משום רישא — הא אית ליה טעם אחר, כדאמרין. **משנה** המדולדלין באדם מטהרים — ריבי יוחנן כתבי. **מה הארם חכשי** — המדולדלין יהיו דמיתה ערשה נפול. ובשר הפורש מן החי — טהור, וכרבי יהושע רבי נחוניא בן הקנה מיתוקמא, דמטהרים לקמן שר הפורש מאדם חי. **הארם מטמא משום אבר מן החי** — בגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת: אבר מאדם חי — מטמא במגע ובמשא ומאל, אבל כותב בשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי — אי מטמא. ומאבר מן המת — מטמא. **גמרא** בעלמא קאי — ואפילו אבר מן המת מטמא פליגי. דלא מטמא אלא אם כן יש בו כותב בשר, ולמטמא משום בשר. **אי רבי יהושע** — וכי מפני ששמעת מן החי סבור אתה לומר מן החי דוקא, ולא במת? בתמידי, הלא כתיב מגוללת תענית "פסחא זעירא" — פסח שני שבאניי. **הא רבא** — פסח ניסן, למספד — בתמידי. **הבא נמי כל דכן** — שמת. **אמר לו רבי שמעי** — שאבר מן החי מטמא, ולא אבר מן המת. **שר ועצם כשעורה** הפורש מאבר מן החי איכא בינייהו — תנא דרמתינן סביבא נתיחין, רבי יהושע היא. דמטמא באבר מן המת. היכלך, בשר מן החי ובעצם מן החי אינן מפרש בעריות (פרק שש, ג' שנה) א' מה ראה כל אשה לטמא בזה ולטהר בזה נתיחין. או טמא בשניהם או טהר בשניהם. אמר להם: מרבה אני טומאת בשר לרבי תנאי: השהו מדותיך. אמר להם: מרבה אני טומאת עצמות מטומאת בשר יבי יהושע: מה ראית לטהר בשניהם? והא שניהם מות מנאין אמר להם: לא אם ידורב ביניו או רוב מניינו מטמא, ומלא תרודו כרס מטמא באהל — ואמרמי דאן תפרש, מהשאת איני קל: אבר אבר עצמו — אלא אבר אבר מן המת פליג אלא בין תנא אם אבר מן החי חלוק מאבר מן המת בשתיקה, או באחת מהן. דלתנא קמא אינו מבר מן החי, ובעצם כשעורה הפורש ממנו מטהר. אי כרבי נחוניא דאמר איכא. רבי אליעזר. או העצם טמא, והבשר טהור, כרבי נחוניא. ואי משום אבר מן המת, רבי יהושע דמטהר בשר בשניהם. אבל אבר עצמו — נמי דמטמא לרבי שמעון.

הדרן עלך העור והרומב

1 משנה הזרוע והלחיים. בארץ ובחוצה לארץ - משום דבעי למימר "בחולין

2 אבל לא במקדש", קטל להו. בפני הבית - בעודו קיים. חולין אינן חייבין

3 בחוה ושוק - אלא קדשים להזריחהו. ואתן אותם - בחוה ושוק כתיב. "אותם"

4 מוטעא הוא: חוה ושוק - אין, ולא דבר אחר. כל הקדשים שקדם מום קבוע

5 להקדשן - הרי הן במקדש עצים ואבנים

6 לדמיהם. ואין בהן קדושת הגוף, ואם נפדו

7 הרי הן כחולין גמורים. "חייבים"

8 בבכורות" - אם עלו נכדו, הרי הוא קדוש.

9 וכל זמן שלא נפדו - לא, כדאמר

10 בבכורות פרק שני (ד,א): קסבר האי גאון

11 קדושת חלמ' מן הבכורה, וכן

12 קדושה גדלה על קדושה. ולפתן ודולגן

13 מותר לאחר פדיונם - מה שאין כן

14 במקדש תמימים ונסתאבו ופרא, דאמרינן

15 בבכורות (ט,א): "רק בכל אתר נפשך תובח

16 ובאכל בשר" - בפסולי המקדשין לאחר

17 פדיונן הכתוב מדבר, מדאיצטריך קרא

18 למימר בהו "הטמא והטהור יאכלנו".

19 וכתבי "תובח ואכלת בשר", "תובח" - ולא

20 "ואכלת" - ולא לכלבין, "בשר" -

21 ולא חלב. ודולגן דתמימים שנסתאבו ונפדו,

22 תנן במתניתין דאסור. ובבכורות (ד,א)

23 מוקמינן: כגון דאיבער לפני פדיונן ואחיליד

24 לאחר פדיונן, כן רישא דקטני "מותר", וכן

25 סיפא דקטני "אסור". ויוצאין לחולין - על

26 ידי פדיונן, ליהדות בחולין גמורים, אפילו

27 ליגזו ליעבד. מה שאין כן בקדם הקדשן

28 את מומן, כדלפנין במתניתין. והשוהנן

29 בחוץ פטור - ואילו בקדם הקדשן את

30 מומן תנן מתניתין לקמן דהייב, אם שחט

31 בחוץ קודם פדיונן. ואף על גב דאין קרא

32 לפתן אהל מועד, דהא בעלי מומין גזרו.

33 ותנן (ובחים ק"ב,א): ראויה פתח אהל מועד - חייבין עליו בחוץ, ושאינו ראיב בפנים - אין חייבין עליו בחוץ. הא מוקמינן לה בבכורות (טז,א) בדרוקן שבעין,

34 ואליבא דרבי עקיבא דאמר: אם עלו - לא ירדו. הילכך, ראויה ובפנים אם ירדו. חייבין עליהן בחוץ. וכולהו דין מתניתין מיתניא בבכורות בפרק שני (ד,ב) והחם

35 תני לא משום בכורות, והבא תני לא משום מתנות. ואין עושין תמורה - אפילו קודם פדיונן. ובבכורות מפרש טעמא: טוב מעיקר - עושה תמורה, ואפילו

36 נעשה ער אחר שדקדשו. ואין עושה תמורה. ואם חוה יפדו - ואף על פי שאינם ראוים אלא לכלבים, אף פדיון את הקדשים להאבילן

37 לכלבים, כדפרישית לעיל "ואכלת" ולא לכלבין - הני מילי בקדשים שקדם הקדשן את מומן. אבל חזי, כדקלא בעלמא גניחו, ולא נחת להו קדושת הגוף. ועוד

38 אשמועינן דלא עבינן העמדה והערכה. וקסבר קדיש בדר הבית לא היו בכלל העמדה והערכה, דכתיב בפסוק קדשים שנסתאבו לאחר כן "והעמדת את הבמה"

39 (ויקרא כז). וכיון דמחא, אי אפשר להעמידה. חוץ מן הכבוד והמעשר - דאף על פי שקדם מומן להקדשן, חלה עליהם קדושה גמורה לכל דברים, אלא שאין

40 כשרים לקרב. דבכור - ברחם תלה ורחמא. לא שנת אם ולא שנת אדם מום קדש. חזי, קרב, ובעל מום, כדלפנין, כדלפנין בבכורות (הכא): "ובשרם

41 יהיה לך" - "בשרם", חזי משמע, לימד על בכור בעל מום שמונתה לכהן. ומעשר בהמה נמי, כתיב ביה (ויקרא כז) "העשירי יהיה קדש לא יקרב בין טוב לרע".

42 "טוב" - היינו תם, "רע" - היינו בעל מום. או מום עובר קודם להקדשן - דמום עובר, כמאן דליתיה דבמה. פטורין מן הבכורה - ואף על פי שנפדו ויצאו לחולין

43 להתיר אבילה, פטורין מן הבכורה. אם ילדו, דכתיב ביה (דברים יב) "כצבי ובאילן", וצבי ואיל פטורים מן הבכורה. דהא "קרבן צאנן" כתיב. ופן תמטנות - וזרע וזרע

44 וקובי, דאין נוהגין בצבי ואיל, דכתיב שם (שם) "אם שחט". ואין יוצאין לחולין - בפדיונן. ליגזו ליעבד - כדפרישית לעיל. "תובח ואכלת" - אין בהן אלה וזרע וצביה

45 ואכילה בלבד, אבל גיזה ועבודה - לא. ודולגן וחלבן אסור - בבכורות (ד,א) מוקל לה דאיבער לפני פדיונן, ואחיליד לאחר פדיונן. דאי איבער ואחיליד לאחר פדיונן

46 ולד בעי ואיל הוא. ואם נולד לפני פדיונן - יאמר איירא הני? אפילו קודם מומם להקדשן נמי, ולכן לפני פדיונן אסור. והשוהנן בחוץ חייב - כדפרישית לעיל: בדרוקן

47 שבעין, וקודם פדיונן. ויוצאין תמורה - קודם פדיונן, דכתיב (ויקרא כז) "טוב ברע או רע בטוב". ופן - מעצמן. יקבירו - או משום דבעינן העמדה והערכה, או משום

48 דאין פדיון את הקדשים להאבילן לכלבים. ונמראה הוא אכילת חייבין במתנות - מלח לחומר חמורין. כדאמרינן במתניתין. ואין מיצטן למימר הכי? אי אכילא

49 למפרך בהאי קל וחומר: מה לחולין בו וקרא למה לי? בכור אינו נוהג במקדשים - ד"בכרך וצאנן" כתיב (דברים טו) - ולא הקדש. ועוד: "תקדיש" כתיב (שם) -

50 ולא שכבר קדשו. תיתי מוכרים - כלומר, אי לאו "אותם" הוא אמינא: תיתי בקל וחומר ממכרים לחולין. לסיכא למיפרך בהו: שכן חייבין בבכורה - שאין וילדין.

51 ראשית אינו נוהג במקדשים - דהא לאו באי גיזה גניחו, דכתיב (שם יח): "זו צאנך" - ולא הקדש. ראשית הנו - כל חשנה כשהוא גזו צאנו - נוהג לחול דבר

52 מועד, כדמפרש קטל(א), שנינו: קרא ליה "ראשית" - כי היכי דרש תרומה (שם יח): "ראשית תגדן". תיישש - וכרס אין כחא לא בכורה אלא ראשית גזו, ואי

53 לאו "אותם" - מדיחיבין מתנות בקדשים מקל וחומר מתייששים חולין. מעשר בהמה אינו במקדשין - דכתיב "יהיה קדש" - ולא שכבר קדשו, בפרק בתרא בבכורות

54 (ג.ב.). הילכך, לא אתי בלח חומר - דאיכא למיפרך: האמר במקדשין שאין נכנסין לקלחתעשר. מוקינן - אי לאו "אותם", הוה מיתיתין ליה חולין חומרין מתייששים

55 וקנים דחולין. שכבר נתעשרו ואין צריכין עוד להבנס לדיר. מה לוקינן - תייששים וקנים דחולין, בדין הוא שחן חייבין במתנות. שכן נכנסו כבר ליד להקטער

56 תאמר בקדשים של נכנסו כבר לדיר להקטער! ומזהיר: אי לאו "אותם" - הוה מיתיתין להו בלח חומרין מלקוח ויתום. הלוקח פטור ממעשר בהמה: אם לקח עשרה

57 טלאים מן השוק - פטור מלעשר, ד"בכרך וצאנן" אמר רחמנא. והיתום שמתה אמו בשעת לידה, כגון זה פירש למיתה וזה פירש לחיים, כדאמר ב"השושע" (חולין

58 לה.ב.) - פטור ממעשר בהמה. דאינו ראי לקדש. דכתיב "תחת אמו" - פרט ליתום. ולפני מעשר בהמה מיניה בפרק בתרא בבכורות (טז,א): רבי יושעאל בנו של רבי

59 יוחנן בן ברוקא אמור, נאמר כאן "תחת אמו", ואמר להלן "תחת השבט". מה כאן - פרט לכל השמות הללו, כלאים וגזמא ויוצא דופן ויתום, כדכחו מלמי מעיט ממי

60 יוחנן ד"שור או כשע", נאמר, לענין מעשר - פרט לכל השמות הללו. אף על גב דבעל מום נכנס לדיר להקטער, הוה כן. גיסינן: חזי כדאמרינן קאמרת קדשים

61 נמי במינן - כגון חולין, נכנסין לדיר. הילכך, אי לאו "אותם" - אתי בקל וחומר. מה קדשים שאין חייבים במתנות - דהא ממעטין להו מ"אותם", דכתיב גבי חוה

62 ושוק "והחם" - ולא מתנות. אפר קרא - במתנות חולין "זה ידיו" - דבר זה נוהג בחולין, ואין חוה ושוק נוהגין בהן. בחוה ושוק כתיבא - תנופה "לפני ה'", אי

63 אבראי - חוץ לעורה.

חולין פרק עשירי – הזרוע והלחיים דף קל עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)

חוליות
תוספות

א' אגואי הא קא מעילין חולין בעורה – משום דכל חולין מדאורייתא אסור להביא בעורה, וכן אמר ב"המוכר את חספניה" (בבא בתרא פא.ב) גבי בכורים ולא מסתבר, דהתם אגוזות דמייתא בהיריה קפרי, דאפשר דמוחיו עליהו ונמיאם נדבה. וכן בפרק "התרודה" (מנחות פג.ב) גבי תרודה שנתערבה במתורות קאמר. ולייתוי לחם כו', דהא קא מכניס חולין לעורה. ונמדקאמר "שאיין לך לה תעשה" שמע מינה

הי מדאורייתא. ותימה; בדפרק "כל התירי" (והיחם ג.ב.) אמרינן; ובבבלי הובינעו רשאים לשנות וליחולק לאוכלין צלילין שלוקין ומבשלים, ולתת לתבולין בבבלי של חולין. ואמר ב"הקומץ רבה" (מנחות כא.ב.) "איבדלה" – שיאיכלו עמה חולין ותרומה, כדי שיהיה נאכלת על השבועה ונראה דדוקא חוץ ושוק וכן בכורים, דרך קדושה מיתוי להו'. דעבידי ביה הנהיגה. וכן לחם לצורך תרודה, שהוא הכשר קרבן, יש קפידא טפי בהבאתה בעורה שלא לצורך.

ואיבעית תנינא משום דהוי ליה ממון שאין לו תועבה – ואיכא רישא איתיר "וזה יהיה" לכדאמר לקמן בסמוך. שמתנות דין, ואין חוזה ושוק דין. וללישנא קמא איכא למימר דהתרי שמע מינה, דהריש בסמוך, מדתבניה אצל "שמיטת" ומדעש "ה", שמיטת – וזה א"ן שמיטת. ואיכא בן הני תרי לישני דלהאי לישנא דאין לו תובעין – נהי דאין יכול לתובעו בדנין, ברני משום מיתה מחייב. וללישנא קמא דרדשי ליה מ"וזה" – אפילו ברני שמים נמי לא מחייב.

מנין שאין נותנין מנתות לבזקו עם הארץ כו' – היינו דוקא משום כזו חבר, אבל אי ליכא כזו חבר שאנו עם הארץ – יתנו לו, ואל ימותו עד שיוזמו לו חבר. בדתן במסכת זלה (פרק רביעי משנה ט) אלו נותנין לכל מי שצרכה. והרמבם והבבארי ורש"י ופוסט חמו' והרורע והלחיים והקבה ורישית הגז כו'. ואין לפרש "לכל כזו"; בין לאנשי משמך בין לשאר כהנים – דהא בירושלמי בפרק "שתי גשים" קאמר דיש חוץ לנתין לכל כזו, וכן נותנין לאנשי משמך. אם כן על כרחך "לכל כזו" דקאמר, היינו כין כזו חבר כין כזו עם הארץ. והיינו, היכא דליכא חבר, או איכא ואין לרצה להכריח בדפרישית חרשי, "כל הכשר" (חולין קד.ב). אבל אין לתרץ דרבי שמואל בר תנמי דהבא כרבי יהודה, דרטיסין בירושלמי רבי יהודה אמר; אין נותנין אותה אלא לחבר – דהתם אבכורים קאי, בדאמר ההם לעיל מינה. רבי ארי אסור בבכורים.

ובשיחורו לכויתו ישלם – דלישנא בתרא דקאמר משום דהוי ממון שאין לו תובעין – פריך שפיר, "דלישנא" משמע שיכול להוציאו בדינין, וללישנא קמא נמי, דפטר משום דבתיב "זה" – פריכין דכיון דמתנות פטור משום

דבתיב "זה", וסבירא דאין לו תובעין לתת חסדא. ולקמן בפרקין (קלד,א) פריך דמסק לקט דחייב משום "עני ורש הצדיק" להא דאמר; אין ספק מנתות לבזקו. **אמר** רבא גיט

המדרש הקשיא והתירין בשם רב חסדא ארישא. והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאותיב מיניה, אלא מסיפא דוקשה לרב חסדא, ועל זה תריך רב חסדא. ויש ספרים שכתבו כן "אמר רב חסדא" בייב בוסף מילתיה דרבא, וכן משמע; ודאי לרב חסדא היה מדרב – לא היה אמר "זאת אמרת", אלא "ומר אמר מרת חסידות שנו כאן".

תנא תני ישלם את אמרת כו' – ואם תאמר; והואמר בפרק קמא דבבא קמא (ו.א.) אמר ליה אביי; מי כתיב "ישלם" "ישלם" כתיב, מדעתה ואמר נמי פיר "הפועלים" (בבא מציעא ג.א.) גבי יוסס פ' פרה ודש בה, לוקח ומלשל ארבעה קא פליה כו'. ובעי למימר משלם, לצאת ידי שמים. ולדאורייתא קמא דלעיל, דפסוק אמרי ליה שמים, שפיר.

ומיזד להחיות לישנא נמי דאין לו תובעין, דחייב לצאת ידי שמים, איכא למימר דהיינו דוקא במזיק מתנות כהונה או אכלו, שלקחן פלוגא בהיתר, שהיה עז עני – אפילו לצאת ידי שמים לא מחייב. להכי פריך שפיר "זאת אמרת מרת חסידות שנו כאן", ולא מחייב אפילו לצאת ידי שמים. ומיזד בסמוך קשה; דקאמר "טעמא דעני, דהא עשיר חייב", ומאי קשה? אימא; עני פטור אפילו מלצאת ידי שמים, ומפטר רבינו תם; דחייב קאמר, "רבנן תני ישלם" – לרבי אליעזר, ורבנן פליגי עליה, "זאת

אי אגואי – קא מעילין חולין לעורה! הלכך לא אפסר.

אף "זה" לקוח לוי – לכוברב חסדא, דאמר רב חסדא:

המזיק מתנות כהונה או שאכלן – פטור מלישלם. ונפא,

אמר רב חסדא: המזיק מתנות כהונה או שאכלן – פטור מלישלם. מאי טעמא? איבעית אימא: דכתיב "זה",

ואיבעית אימא: משום דהיה ליה ממון שאין לו תובעים.

מיתבי: "זה יהיה משפט הכהנים" – מלמד שהמתנות

דין, למאי הלכתא, לאו להוציאן בדינין? – לא, לחולקן

בדינין, וכדבר שמואל בר נחמני. דאמר רב שמואל בר

נחמני, אמר רבי יוחנן: מנין שאין נותנין מנתות לבזקו עם

הארץ – שמיטתו? ואמר לקט ישלם ירושלמי לתת מנת

לכהנים וללוים למנון בבתורת ה' – כל הממחיק

בתורת ה', יש לו מנת. ושמיטתו ממזיק בתורת ה', אין לו

מנת. תא שמע, רבי יהודה בן בתירא אמר: "משפט" –

מלמד שהמתנות דין, וכול אפילו זהו ושוק דין? מלמד

לומר: "זה". למאי? אילימא לחולקן בדינין – אטו זהו

ושוק לאו בדינין מיחלקו? אלא לאו, להוציא בדינין! –

הכא במאי עסקינן, דאיתו לידיה. – אי דאיתו לידיה, מאי

למימרא? – דאיתו לידיה בטבלייהו, וקסבר האי תנא:

מתנות שלא הורמו – כמי שהורמו דמיין, תא שמע: פעל

הבית שהיה עובר ממקום למקום, ויצרף ליטול לקט

שבתה ופאה ומעשר עני – נוטל, ולכשיחזור ישלם, דברי

רבי אליעזר! אמר רב חסדא: מרת חסידות שנו כאן.

אמר רבא: תנא תני "ישלם", וזאת אמרת מרת חסידות

שנו כאן? ועוד, מדרבי אליעזר ליקום וליתוב? אלא

מסיפא: והכמים אמרים: עני היה פאוהו שעה, טעמא

דעני, הא עשיר – מלישלם, אמאי? ליהוי כמזיק מתנות

כהונה או שאכלן! אמר רב חסדא: מרת חסידות שנו

כאן. תא שמע: מנין לבעל הבית שאכל פירותיו מלקין,

וכן לוי שאכל מעשרותיו משלם, מנין שפטור מן

השלושין – למלמד לומר "ולא יחללו את קרשי בני

ישראל אשר ירמו" – אין לך בהן אלא משעת הרמא

ואילך, הא משעת הרמא ואלך מיהא משלם, אמאי?

ליהוי כמזיק מתנות כהונה או שאכלן! – הכא נמי

דאיתו

קא מעילין חולין לעורה – מדי דלא איתעביד ביה צורך גבוה. המזיק מתנות כהונה – קודם שנתן לבזקו, השליכם לאור או לים. דכתיב בהו זה – דמשמע: בעדן קימות – חייב ליתנו, אבל אין קימות – לא חייב הכהוב בזון השלומין. שאין לו תובעים – אין לו בעלים שיכולו לתובעו בדין, משום כזו חבר, ואלו נותנין, ולא לך. משפט מלמד שהמתנות דין –

דיינין נוקקין להן להוציאן בדינין. אלמא, כזו ראשון התובע מוציא מידה, וקשיא לרב חסדא דאמר דמתנות כהונה – ממון שאין לו תובעין הוא! לחולקין בדינין – דיינין אומרים לו לישלם! לזה תן המתנות, שהוא חבר. ואל תתן לזה, שהוא עם הארץ. ואמר לקט –

בהיפושפט כתיב דבריה דיומים, סיפיה דקרא "למען יחזקו בתורת ה'". מנת – חלק כהונה. אטו חזו ושוק מי לא בדיינין מילוקו – כלום היה יכול לתתם לבזקו עם הארץ, וזה מנת נניחא אלא לאו להוציאן בדינין – אלא מלמד דממון שיש לו תובעין עני, משום דכך ממש חזו ושוק. דכיון דלכפרה ולרצו בא, לא

שכיח דמעבכ. **הכא** במאי עסקינן דאיתו לידיה – רכזן, ואחר כך גולס זה ממנו. דהיה ליה ממון שיש לו תובעין, שכתב וזה הן, ודמי כמאן דגולס מיניה גלמייה. ופריך: אי דאיתו לידיה – רכזן, מאי למימרא? פשיטא דיכול להוציאן בדינין וקמוריה: **ההיא** לידיה בטבלייהו – ההבמה שלימה דאיתו

מונחת אצלו, וזה במתנות מן החקקר. **כמי** שהורמו דמיין – וזה הן. במתנות ששים לכל כהנים מותני וביית, אמר קדם, אבל חזו ושוק אינו אלא לאותו ביה בא, ולא מזהה.

בעל הבית – עשיר שהיה עובר ממקום למקום. ויצרף ליטול בו? – ונצרך למתנות – נוטל לקט בשאר עניי, הוואלי טעמישוי חזו. ובשיחורו ישלם – אלמא, כל מיד

דחייביה לתובעא למיחב לעניי – הבא ראשון יכול להחזיק, והוא הדין למתנות כהונה. מרת חסידות שנו כאן – אם חסיד הוא ישלם. תנא תני ישלם – דמשמע: על כרה, וזאת אמרת בו. וקוד – מי סבר

מדריב אליעזר קמותיה; דמצינן למימר דרב חסדא משום עלה "מרת חסידות שנו כאן"? אלא מדרבנן מותיב, ועלה משני רב חסדא מרת חסידות שנו בו. **כאן** – (הא) קהני "עני" היה באותה שעה, – דמשמע דתירין מינה

דעשרי עניי שלם – לאו בדינין קאמר, אלא אם חסיד הוא צריך לשלם, לצאת ידי שמים. וכן לוי שאכל מעשרותיו מליים – שלא

הפריש תרומת מעשר. את קרשי בני ישראל אשר ירמו להן אין לך בהן אלא משעת הרמא – הכי גרסינן ליה בתוספתא.

דאיתו

אמר רבא גיט המדרש הקשיא והתירין בשם רב חסדא ארישא. והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאותיב מיניה, אלא מסיפא דוקשה לרב חסדא, ועל זה תריך רב חסדא. ויש ספרים שכתבו כן "אמר רב חסדא" בייב בוסף מילתיה דרבא, וכן משמע; ודאי לרב חסדא היה מדרב – לא היה אמר "זאת אמרת", אלא "ומר אמר מרת חסידות שנו כאן".

תנא תני ישלם את אמרת כו' – ואם תאמר; והואמר בפרק קמא דבבא קמא (ו.א.) אמר ליה אביי; מי כתיב "ישלם" "ישלם" כתיב, מדעתה ואמר נמי פיר "הפועלים" (בבא מציעא ג.א.) גבי יוסס פ' פרה ודש בה, לוקח ומלשל ארבעה קא פליה כו'. ובעי למימר משלם, לצאת ידי שמים. ולדאורייתא קמא דלעיל, דפסוק אמרי ליה שמים, שפיר.

ומיזד להחיות לישנא נמי דאין לו תובעין, דחייב לצאת ידי שמים, איכא למימר דהיינו דוקא במזיק מתנות כהונה או אכלו, שלקחן פלוגא בהיתר, שהיה עז עני – אפילו לצאת ידי שמים לא מחייב. להכי פריך שפיר "זאת אמרת מרת חסידות שנו כאן", ולא מחייב אפילו לצאת ידי שמים. ומיזד בסמוך קשה; דקאמר "טעמא דעני, דהא עשיר חייב", ומאי קשה? אימא; עני פטור אפילו מלצאת ידי שמים, ומפטר רבינו תם; דחייב קאמר, "רבנן תני ישלם" – לרבי אליעזר, ורבנן פליגי עליה, "זאת

אין לך בהן אלא משעת הרמא – ואם תאמר; וזה קרא לאו לאחר הרמא איירי, אלא בעתיד ליתר, דמפקינן מיניה בפרק (אלול) ד"רשפים" (סנהדרין פג.א.) דטבל במיתה, "חלול" "חלול" מותרמו. ודריש לא יחללו את קרשי בני ישראל את אשר ירמו" – בעתידים ליתרם הכהוב מדרב ויש לומר: דהבא דריש מדסנן "דימין" אצל "זה". לומר לך: קשה לגבוה בהן אלא משעת הרמא. אי נמי; משום דקאי אקרא דסמיך ליה "ואישי כי יאכל קדוש", דאירי לאחר הרמא.

חולין פרק עשירי – הזרוע והלחיים דף קלא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קסז רש"י

דאיתו לידה – דכחן. במבליהו הטבל אצלם. כמי שהורישו דמיין – זכה בהם מן ההפקה, שהרי קדם. לישנא אחרינא: שמסר לו את הטבל לזכות בהרומה שבו. אם בחובו – שזיהה חייב לו דבר מצוב ממוק. חייב לעשר – ממקום אחר וליתן לכהן, שהרי הוא כמבור. ואם באנפירות – בהפסד, ועל חנם – פטור מלעשר. קתני מיתה: אם בחובו, חייב לעשר – אלמא יש לו תובעין. דאי לאו דינא הוא שישלם לו על כרחו. מאי חוב? מצוה איכא? דאי לא פש בניה מדי שאני חתם דקא משתריש ליה – הנהם לאו בהוצאה בדיינין תנן בה, אלא חובא בעלמא, כשאר חובי משעירות. חיובא דאי איכא עליה, "דאא משתריש ליה" – כלומה, משתכר הוא בה, שהרי היה צריך לפרוע מעות. אמר ליה – לטבת, מכור לי בני מעיה – בני מעיה של פרה זו, והיו בהן מתנות – חגיגה, נותנן – לוקח זה לכהן. ואין – המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים, שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם, וזה לא מכר לו הקבה. לקח חימנו במשקל – הליטרא כך וכך, ושקל לו הקבה. נותן לו – לוקח לכהן, שהרי הגול אצל, וצריך להשיב והפכה ינבה לו מן הדמים – על כרחו, שמכר דבר שאינו שלו. ואמאי – נותן בלוז? ליה בעמיה כין. תשעה נכסי בהן – ענין ידועי חכין שגריה. ובספרים אינה כתובה בשוה. ומוצא אני: חמשה עשרה מתנות כתובה שכולן נכסי בהן לעשות בהן, דא צרכי – התרומה ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, והחלה, והבכורים, וראשית הגז, ומתנות של חולין ושל קדשים, והקדש והחומש של גול הגר, ושדה אחוזה, ושדה דרמים ובכור בעל מום, ופרדיו חבין, ופרדיו פטר חמור, וניאה בעיני שכולן שגורים בה, וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי ונחלה כחרא – דכולהו תרומה יניהו. ובכור ופרדיו חבין ופרדיו פטר חמור כחרא, וקרן חומש דגול הגר חרא, וכולהו תוך מתנה לכהן דן. ולקמן בפירוק (קלג), חשב לו עשרים וארבע מתנות כהונה. הגזל את הגר, ונשבע לו, ומת הגר, ואחר כך הודיע ונשבע לשקר. דאמר רחמנא "ואם ידע לאיש גזאל" וגו' – וכי יש לו דאא בישאל שאין לו חובות, אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין, וכתבי "האשם המושב לה' לכהן", ונתיב בפרק "הגזול" בבבא קמא (קא), "האשם" – זה קרן, "המושב" – זה חומש. דגבי נשבע לשקר בפסוקו אין בגזל כתיב ביה חומש, בין בגזל בחיור בפרשת ויקרא. אי בגזל הגר בפרשת נשא. למא אמרו – למאי הלכתא? וכפר תורה – אף על פי שאנו

לאבילה, לא לדבר שיבא לידי אבילה, ולבי מגמגם: למאי נתייה, הואיל ותנא ואפילו בהמה טמאה לוקח קחון? הניף חתנא – שהיהו הניקיות מוליכין הזרוע והלחיים והקבה לכהן, ותעטם מידתה. לא יד דנשחא שוחט את בהמותיו אין אנו בופין אחרי חובות מתנות לכהן אורי. אמר: מיתבא? חשף – בתמייה. ורב – מאי דעתיך דאמר "לא מסתייה דלא שקלינן מיניה" דמשמע, שהיונו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו? אי איקרו עס לשקול מיניה – דאא "מאת העם מאן וזבוחי הובח" כתיב (דברים יח). ואי לא איקרו "עם" רחמי פטריה. ומאי טיבותא בעריבן גבייה? מספיקא טיה – לרב. ואמרו: מספיקא פטר ליה, דהמוציא מחבירו עליו הראיה. לאא שמעתא – דרב דמספיקא ליה.

אריבע מתנות עניים – הנהוגות בכרם, ואלו הן. חפרט והעוללות – דכתיבי (ויקרא ט): "וכרמך לא תעלל ופרט כרמך לא תלקט", ובבסכת פאה (פרק שביעי) משנה (ד) מפורש: איזו היא עוללות? כל שאין לה את חתך ולא נטף.

דאיתו לידה במבליהו, וקסבר האי תנא: מתנות שלא הורינו, כמי שהורישו דמיין – זכה בהם מן ההפקה, שהרי קדם. לישנא אחרינא: שמסר לו את הטבל לזכות בהרומה שבו. אם בחובו – שזיהה חייב לו דבר מצוב ממוק. חייב לעשר – ממקום אחר וליתן לכהן, שהרי הוא כמבור. ואם באנפירות – בהפסד, ועל חנם – פטור מלעשר. קתני מיתה: אם בחובו, חייב לעשר – אלמא יש לו תובעין. דאי לאו דינא הוא שישלם לו על כרחו. מאי חוב? מצוה איכא? דאי לא פש בניה מדי שאני חתם דקא משתריש ליה – הנהם לאו בהוצאה בדיינין תנן בה, אלא חובא בעלמא, כשאר חובי משעירות. חיובא דאי איכא עליה, "דאא משתריש ליה" – כלומה, משתכר הוא בה, שהרי היה צריך לפרוע מעות. אמר ליה – לטבת, מכור לי בני מעיה – בני מעיה של פרה זו, והיו בהן מתנות – חגיגה, נותנן – לוקח זה לכהן. ואין – המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים, שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם, וזה לא מכר לו הקבה. לקח חימנו במשקל – הליטרא כך וכך, ושקל לו הקבה. נותן לו – לוקח לכהן, שהרי הגול אצל, וצריך להשיב והפכה ינבה לו מן הדמים – על כרחו, שמכר דבר שאינו שלו. ואמאי – נותן בלוז? ליה בעמיה כין. תשעה נכסי בהן – ענין ידועי חכין שגריה. ובספרים אינה כתובה בשוה. ומוצא אני: חמשה עשרה מתנות כתובה שכולן נכסי בהן לעשות בהן, דא צרכי – התרומה ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, והחלה, והבכורים, וראשית הגז, ומתנות של חולין ושל קדשים, והקדש והחומש של גול הגר, ושדה אחוזה, ושדה דרמים ובכור בעל מום, ופרדיו חבין, ופרדיו פטר חמור, וניאה בעיני שכולן שגורים בה, וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי ונחלה כחרא – דכולהו תרומה יניהו. ובכור ופרדיו חבין ופרדיו פטר חמור כחרא, וקרן חומש דגול הגר חרא, וכולהו תוך מתנה לכהן דן. ולקמן בפירוק (קלג), חשב לו עשרים וארבע מתנות כהונה. הגזל את הגר, ונשבע לו, ומת הגר, ואחר כך הודיע ונשבע לשקר. דאמר רחמנא "ואם ידע לאיש גזאל" וגו' – וכי יש לו דאא בישאל שאין לו חובות, אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין, וכתבי "האשם המושב לה' לכהן", ונתיב בפרק "הגזול" בבבא קמא (קא), "האשם" – זה קרן, "המושב" – זה חומש. דגבי נשבע לשקר בפסוקו אין בגזל כתיב ביה חומש, בין בגזל בחיור בפרשת ויקרא. אי בגזל הגר בפרשת נשא. למא אמרו – למאי הלכתא? וכפר תורה – אף על פי שאנו

לאבילה, לא לדבר שיבא לידי אבילה, ולבי מגמגם: למאי נתייה, הואיל ותנא ואפילו בהמה טמאה לוקח קחון? הניף חתנא – שהיהו הניקיות מוליכין הזרוע והלחיים והקבה לכהן, ותעטם מידתה. לא יד דנשחא שוחט את בהמותיו אין אנו בופין אחרי חובות מתנות לכהן אורי. אמר: מיתבא? חשף – בתמייה. ורב – מאי דעתיך דאמר "לא מסתייה דלא שקלינן מיניה" דמשמע, שהיונו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו? אי איקרו עס לשקול מיניה – דאא "מאת העם מאן וזבוחי הובח" כתיב (דברים יח). ואי לא איקרו "עם" רחמי פטריה. ומאי טיבותא בעריבן גבייה? מספיקא טיה – לרב. ואמרו: מספיקא פטר ליה, דהמוציא מחבירו עליו הראיה. לאא שמעתא – דרב דמספיקא ליה.

אריבע מתנות עניים – הנהוגות בכרם, ואלו הן. חפרט והעוללות – דכתיבי (ויקרא ט): "וכרמך לא תעלל ופרט כרמך לא תלקט", ובבסכת פאה (פרק שביעי) משנה (ד) מפורש: איזו היא עוללות? כל שאין לה את חתך ולא נטף.

דאיתו לידה במבליהו, וקסבר האי תנא: מתנות שלא הורינו, כמי שהורישו דמיין – זכה בהם מן ההפקה, שהרי קדם. לישנא אחרינא: שמסר לו את הטבל לזכות בהרומה שבו. אם בחובו – שזיהה חייב לו דבר מצוב ממוק. חייב לעשר – ממקום אחר וליתן לכהן, שהרי הוא כמבור. ואם באנפירות – בהפסד, ועל חנם – פטור מלעשר. קתני מיתה: אם בחובו, חייב לעשר – אלמא יש לו תובעין. דאי לאו דינא הוא שישלם לו על כרחו. מאי חוב? מצוה איכא? דאי לא פש בניה מדי שאני חתם דקא משתריש ליה – הנהם לאו בהוצאה בדיינין תנן בה, אלא חובא בעלמא, כשאר חובי משעירות. חיובא דאי איכא עליה, "דאא משתריש ליה" – כלומה, משתכר הוא בה, שהרי היה צריך לפרוע מעות. אמר ליה – לטבת, מכור לי בני מעיה – בני מעיה של פרה זו, והיו בהן מתנות – חגיגה, נותנן – לוקח זה לכהן. ואין – המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים, שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם, וזה לא מכר לו הקבה. לקח חימנו במשקל – הליטרא כך וכך, ושקל לו הקבה. נותן לו – לוקח לכהן, שהרי הגול אצל, וצריך להשיב והפכה ינבה לו מן הדמים – על כרחו, שמכר דבר שאינו שלו. ואמאי – נותן בלוז? ליה בעמיה כין. תשעה נכסי בהן – ענין ידועי חכין שגריה. ובספרים אינה כתובה בשוה. ומוצא אני: חמשה עשרה מתנות כתובה שכולן נכסי בהן לעשות בהן, דא צרכי – התרומה ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, והחלה, והבכורים, וראשית הגז, ומתנות של חולין ושל קדשים, והקדש והחומש של גול הגר, ושדה אחוזה, ושדה דרמים ובכור בעל מום, ופרדיו חבין, ופרדיו פטר חמור, וניאה בעיני שכולן שגורים בה, וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי ונחלה כחרא – דכולהו תרומה יניהו. ובכור ופרדיו חבין ופרדיו פטר חמור כחרא, וקרן חומש דגול הגר חרא, וכולהו תוך מתנה לכהן דן. ולקמן בפירוק (קלג), חשב לו עשרים וארבע מתנות כהונה שחייב לקמן בפירוק (קלג), דלא חשבי כהא אלא תוך דאסורים לזרעין דהם ממן כון. וזאת חדשיה מתנתה, אף על פי שמתורות לזרעין – משום דטבלי, דמו לתרומה, דבאמר לקמן (קלג), אף על פי דלית הלכתא תיבא, אינו דלא דתי באוכל טבליים, אבל מכל מקום חשיב איכא לאכול מבמהה שלא הורמה ממתניתה. אי נמי לא חשיב אלא מיד דבר אבילה. וזאת חדשיה בבר – משום דאבית לאו בר אבילה דא, שצריך מעשרה עני המתחלק בתוך הבית – דוקא נקט "המתחלק בתוך הבית" – דשני דני מעשר הם אחד; ומתחלק בתוך הבית, ואחר, ומתחלק בתוך הגרונות, דבמשמע בפרק בתרא גדרים (פ"ב), ואותו המתחלק תוך הגרונות, אי לבעלים בי טובת הבאה, אלא באותו המתחלק בתוך הבית. ובספרי פרש לזו מקראי: כתוב אחד אומר "מקצת עשר שנים תוציא את כל מעשר תבואתך וזרחת" – אלמא, צריך לדעויה בגזל, ובאין עניים ונטולין אותו, וכתוב אחד אומר "כי תכלה עשר וגו' ונתת ללוי" וגו' – אלמא, בתוך הבית חלוקה מדכתיב "והזרחת". דא כיצד? עד הפסח, שהוא זמן נשמים, ואם מניחו בחוץ נפסד – מחלק בתוך ביתו, וזה מעשר עני המתחלק בתוך הבית. מכאן ואילך, שחזא מי הקיץ – מניחו בחוץ בגרנות, ועניים באים ונטולין אותו. "יש בו טובת הבאה לבעלים" – נראה דדבר שיש בו טובת הבאה לבעלים, אפילו בא עני ולקחו – מוציאין מידו, ודבר שאין בו טובת הבאה לבעלים, לקחו – אין מוציאין מידו. ומידו אם לא לקחו, ואין עני ושאלו ממנו – אם ירצה. לא יתן לו. דקרי ליה לעיל "ממך שאין לו תובעין", ואם היה צריך ליתנו לתובע – אם כן, הוי לו תובעין. גבור – אחריך אחריך מושי – חזא על פה דאצטריכו למכתב, ולא דא חזא – גלוי מילתא בעלמא הוא, דכמו שיש חזא אחריך פאה, הכי נמי שי בזה אחריך פאה, ולא גורה שיש מזה היא. אי נמי מדכתיב שבחה בלשון "אחריך", שבע מינה: לגורה שיה אחא. וצריך עיון: למה לא גמרינן בגורה שיה "דאחריך" דלדלו פרט ביות כהן כבסיה תודי דלענן עוללות לא אפשר למילף באילן, דלא שייך ביה "אחור עוללות", כל שאין לו לא כתף ולא נטף.

דאיתו לידה במבליהו, וקסבר האי תנא: מתנות שלא הורינו, כמי שהורישו דמיין – זכה בהם מן ההפקה, שהרי קדם. לישנא אחרינא: שמסר לו את הטבל לזכות בהרומה שבו. אם בחובו – שזיהה חייב לו דבר מצוב ממוק. חייב לעשר – ממקום אחר וליתן לכהן, שהרי הוא כמבור. ואם באנפירות – בהפסד, ועל חנם – פטור מלעשר. קתני מיתה: אם בחובו, חייב לעשר – אלמא יש לו תובעין. דאי לאו דינא הוא שישלם לו על כרחו. מאי חוב? מצוה איכא? דאי לא פש בניה מדי שאני חתם דקא משתריש ליה – הנהם לאו בהוצאה בדיינין תנן בה, אלא חובא בעלמא, כשאר חובי משעירות. חיובא דאי איכא עליה, "דאא משתריש ליה" – כלומה, משתכר הוא בה, שהרי היה צריך לפרוע מעות. אמר ליה – לטבת, מכור לי בני מעיה – בני מעיה של פרה זו, והיו בהן מתנות – חגיגה, נותנן – לוקח זה לכהן. ואין – המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים, שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם, וזה לא מכר לו הקבה. לקח חימנו במשקל – הליטרא כך וכך, ושקל לו הקבה. נותן לו – לוקח לכהן, שהרי הגול אצל, וצריך להשיב והפכה ינבה לו מן הדמים – על כרחו, שמכר דבר שאינו שלו. ואמאי – נותן בלוז? ליה בעמיה כין. תשעה נכסי בהן – ענין ידועי חכין שגריה. ובספרים אינה כתובה בשוה. ומוצא אני: חמשה עשרה מתנות כתובה שכולן נכסי בהן לעשות בהן, דא צרכי – התרומה ותרומת מעשר, ותרומת מעשר של דמאי, והחלה, והבכורים, וראשית הגז, ומתנות של חולין ושל קדשים, והקדש והחומש של גול הגר, ושדה אחוזה, ושדה דרמים ובכור בעל מום, ופרדיו חבין, ופרדיו פטר חמור, וניאה בעיני שכולן שגורים בה, וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי ונחלה כחרא – דכולהו תרומה יניהו. ובכור ופרדיו חבין ופרדיו פטר חמור כחרא, וקרן חומש דגול הגר חרא, וכולהו תוך מתנה לכהן דן. ולקמן בפירוק (קלג), חשב לו עשרים וארבע מתנות כהונה. הגזל את הגר, ונשבע לו, ומת הגר, ואחר כך הודיע ונשבע לשקר. דאמר רחמנא "ואם ידע לאיש גזאל" וגו' – וכי יש לו דאא בישאל שאין לו חובות, אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין, וכתבי "האשם המושב לה' לכהן", ונתיב בפרק "הגזול" בבבא קמא (קא), "האשם" – זה קרן, "המושב" – זה חומש. דגבי נשבע לשקר בפסוקו אין בגזל כתיב ביה חומש, בין בגזל בחיור בפרשת ויקרא. אי בגזל הגר בפרשת נשא. למא אמרו – למאי הלכתא? וכפר תורה – אף על פי שאנו

לאבילה, לא לדבר שיבא לידי אבילה, ולבי מגמגם: למאי נתייה, הואיל ותנא ואפילו בהמה טמאה לוקח קחון? הניף חתנא – שהיהו הניקיות מוליכין הזרוע והלחיים והקבה לכהן, ותעטם מידתה. לא יד דנשחא שוחט את בהמותיו אין אנו בופין אחרי חובות מתנות לכהן אורי. אמר: מיתבא? חשף – בתמייה. ורב – מאי דעתיך דאמר "לא מסתייה דלא שקלינן מיניה" דמשמע, שהיונו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו? אי איקרו עס לשקול מיניה – דאא "מאת העם מאן וזבוחי הובח" כתיב (דברים יח). ואי לא איקרו "עם" רחמי פטריה. ומאי טיבותא בעריבן גבייה? מספיקא טיה – לרב. ואמרו: מספיקא פטר ליה, דהמוציא מחבירו עליו הראיה. לאא שמעתא – דרב דמספיקא ליה.

בְּכֹן זרוע ולא זרוע — דאי זרוע ממש, למא לי למימר "בְּכֹן" ? לימא: ושאר מתנות כהונה הורוע. כֹּן, אילא מדיקאמב "בְּכֹן" — לאו בורוע מיירי אילא בדיבותיה. היינו, מעשר ארשון, ואצטריך לי למימר "בְּכֹן זרוע": דאי הזה אמר בהדיא מעשר ארשון — הזה אמאי: יהודו דדין מתנות כהונה. להכי תנא "בְּכֹן הורוע", והכי קאמר ושאר מתנות הכונה שזון וזוגמת זרוע. כֹּן מעשר ארשון, מוציאין, אבל זרוע עצמה — לא, 1
דמספקא לך כרב. 2
תא שמע כל דבר שבקדושה בו — תימיה 3
מאי פריך ליה דב: מדיבא: וילמא משום 4
הכי אי מוציאין — מרשם דמספקא ליה לתנא 5
אי אוקר "עם" או לאו ויש להוסיף. דלא משום 6
ליה שיהיה ספק לתנא. ובפירושו רבינו חננאל 7
גרס: "לימא מסייע ליה כל דבר שבקדושה בו."
דבי

ה'שכחה ותפאה, דכתיב "וַיִּקְצְרֻכֶּם אֶת קִצְרֵי אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶתַח שְׂדֵה בְּקִצְרוֹ וְלִקְטַת קִצְרוֹ" וְגו'.
 "כִּי תִקְצֹר קִצְרוֹ בְּשָׂדֶךָ וְשִׁכַּחְתָּ עִמָּךְ בְּשִׂדְּךָ. שְׁנֵים שְׂבָאִילֵי: ה'שכחה ותפאה, דכתיב "כִּי תִחַזַּק וְיָתֵר לֹא תִפָּאֵר אַחֲרָיו", וְתָנָּה רַבִּי יִשְׁמְעֵאל: שְׁלֹא תִמְחֹל תִּפְאָרְתּוֹ מִמֶּנּוּ. "אַחֲרָיו" - זֶה שְׂכֵחָה. "וְיָתֵר" אֵין בְּהֵן מִיִּתְרָה הֵנָּה לְבַעֲלִים" - מֵאִי מַעֲמָא? "עֲזוּבָה" בְּתִיבָא בְּהָא "וְאִפְּלוּ עָנִי שְׂבִישׁוּרָאֵל מִזִּיצָאוֹ אוֹתוֹ מִיָּדוֹ" -

1 קָמָן, פֿרֶט – ענבים הנושרין בשעת בצירה. לִקְטֹם
 2 יִצְחָק! – לִקְמֹן לִיקֹף הלו. אֵין בָּהֶן שׁוּבֵת מִפְּנֵי
 3 מִי שִׁירָצָה, אֵלֶּכּ כִּי תִקְרָאוּ וּזְכוּ. וְלִקְמֹדָה מִפְּנֵי
 4 אֶם יִדְהוּ לוֹ כִּרְס אֶל הַבּוֹדֵן אֶלֶיךָ – כּוֹפֵן
 5 אוֹתוֹ לִיתֵן. אֲבָל מַעֲשֶׂה עֵי, הוֹאִיל וּמִתְחַלֵּק
 6 בָּהֶן בְּיֵבֵת הָאֹדֶר שְׁכִינֵם תְּבוֹאֵאוּ בִּלְבֵּת.
 7 יֵשׁ בָּהֶן שׁוּבֵת מִפְּנֵי לִבְעֻקֵּי – שְׂבִידוֹ לִתֵּן
 8 לֵאחִיָּה עֵי שִׁירָצָה. וְתִבְרִיזוּ אוֹמֵר לוֹ יִדְחֵל
 9 סֵלַע זֶה, וְתֵן כָּל מַעֲשֻׂרוֹתָי לִקְרֹבִי עֵי,
 10 וְהִינֵנִי שׁוּבֵת הָאֹדֶר – דְּבִר מַעֲשֶׂה. אִרְבֵּן
 11 פִּתְמוֹת – בִּירִשְׁתָּ מִפְּנֵי לֵד כִּלְכֹּל בִּירִישָׁי.
 12 וְדִדֵּר מְזֻמִּים יִשְׁבִּיבוּ, אִתְּרִיזוּ יוֹ – שְׂבִיחָה –
 13 שְׁאִינָה אֵלֶּא מֵאִתְּרִיזוּ, כִּדְתֵּנִן (פֶּאָה פֶּרֶק שְׁשִׁי,
 14 מִשְׁנֵה ד' שְׁלֹשִׁין – יֵשׁ שְׂבִיחָה. שְׁאִתְּרִיזוּ
 15 שְׂבִיחָה, דִּלְכָּל לֵד שְׁלֹשִׁין מִלֵּיל מִלֵּיל

דכתיב 'וּלְקַט קְצִירָה לֹא תִלְקַט לְעֵנִי וְלֹא תַעֲבֹב אֹתָם' - לְהוֹדִיר עֵנִי עַל שְׁלוֹ. 'וּמַעֲשֶׂה עֵנִי הַמַּחֲלֹק בְּתוֹךְ הַבַּיִת יֵשׁ בּוֹ מִכּוֹת הַנָּזָה לְפַעֲלִים.' מֵאֵי מַעֲמָא? 'נִתְיָה' כְּתִיבָא בִּיהּ. 'וְאִפְּלוּ עֵנִי שְׂבִי שִׁשְׁרָאֵל מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ' - דְּאָמַר רַבִּי אִילְעָא: גָּמַר 'לִבֵּר' 'לִבֵּר' מִהֶחֱתָם, מָה לִּחְלֵן - מוֹחֵר עֵנִי עַל שְׁלוֹ, אָף כָּאן - מוֹחֵר עֵנִי עַל שְׁלוֹ. 'וְיִשְׂאָר מִתְּנֻת כְּהוֹנֵה כְּגוֹן הַדְּרוֹעַ וְהַלְחָמִים וְהַקֶּבֶה אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן לֹא מִכְּתָן לִכְתָּן וְלֹא מִלּוֹי לְלוֹי' - הָא מִלּוֹי לִכְתָּן מוֹצִיאִין, אִלְמָא אִיקְרוּ 'עָם'! - כְּגוֹן הַדְּרוֹעַ, וְלֹא וְרוּעַ, וּמֵאֵי נִיהוּ - מַעֲשֶׂה רֹאשׁוֹן. - מַעֲשֶׂה רֹאשׁוֹן, דְּלוֹי הוּא! - כִּרְבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, דִּתְנִי: תְּרוּמָה - לִכְתָּן, מַעֲשֶׂה רֹאשׁוֹן - לְלוֹי, דְּבִרְי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר: אָף לִכְתָּן. - אִמַּר דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָף לִכְתָּן, לִכְתָּן וְלֹא לְלוֹי מִי אֲמַר? - אֵין, לְכַתֵּר דְּקִסְמִינְהוּ עוּרָא. - אִמַּר דְּקִסְמִינְהוּ עוּרָא - דְּלֹא יִתְכִּין לְהוּ, מִשְׁקָל מִיִּצְיָהוּ מִי אֲמַר? אֵלָּא, כְּגוֹן וְרוּעַ וְלֹא וְרוּעַ, וּמֵאֵי נִיהוּ - רֹאשִׁית הַגֹּז. תָּא שְׁמַע, יְהִי הַכֹּל: כֹּל דְּבַר שְׂהוּא בְּקִדּוּשָׁה, כְּגוֹן תְּרוּמָה וְתִרְיָמָה מַעֲשֶׂה וְחֶלְהָ - מוֹצִיאִין אוֹתָן מִיָּדָם. וְכֹל דְּבַר שְׂאִינוּ בְּקִדּוּשָׁה, כְּגוֹן הַדְּרוֹעַ וְהַלְחָמִים וְהַקֶּבֶה - אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדָם! - כְּגוֹן וְרוּעַ וְלֹא וְרוּעַ, וּמֵאֵי נִיהוּ - מַעֲשֶׂה רֹאשׁוֹן, וְלִכְתֵּר דְּקִסְמִינְהוּ עוּרָא. תָּא שְׁמַע: הַשְׁחֹט לִכְתָּן וְלֹא פְטוּר מִן הַמַּתְּנֻת. הֵא לֹא לְלוֹי וְלִשְׂרָאֵל חֵיב! - לֹא תִּתָּא: הָא לְלוֹי וְלִשְׂרָאֵל חֵיב, אֵלָּא אִמָּא: הָא לִישְׂרָאֵל חֵיב. - אָבֵל לְלוֹי מֵאֵי - פְּטוּר. אֵין חֵיב, יִתְנָה 'הַשְׁחֹט לְלוֹי וְלֹא פְטוּר מִן הַמַּתְּנֻת'! וְעוֹד, הָא תִּתָּא: הַשְׁחֹט לִכְתָּן וְלֹא - פְּטוּר מִן הַמַּתְּנֻת. לְלוֹי וְלִישְׂרָאֵל - חֵיב, חֵיבִיתָא דְּרַב! אָמַר לָךְ רַב: תִּתָּא הֵיא, דִּתְנִי: 'וְכִפֹּר אֶת מִקְדֶּשׁ הַקֹּדֶשׁ' - יְהִי לְעֵנִי וּלְפָנִים, 'אֶחָל מוֹעֵד' - יְהִי הֵיכַל, 'מִזְבֵּחַ' - כְּמִשְׁמַעוּ, 'וְכִפֹּר' - אֵלּוּ עֲזֻרוֹת, 'כִּפְהִים' - כְּמִשְׁמַעוּ, 'עָם הַקָּהָל' - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, 'וְכִפֹּר' - אֵלּוּ הַלְחָמִים. וְתִתָּא אִידָךְ: 'וְכִפֹּר' - אֵלּוּ עֲבָדִים, מֵאֵי לֹא בְּהָא קְמוּסְפִּלְגִי, דְּמַר סִבְר אִיקְרוּ 'עָם', וְמַר סִבְר לֹא אִיקְרוּ 'עָם'. - וְכֵן, אֵי סִבְרִיא לִיהִי בְּהָא תִּתָּא - לִימָא, וְאֵי סִבְרִיא לִיהִי בְּהָא תִּתָּא - לִימָא! - מִסְפָּקָא לִיהִי, אֵי בְּהָא תִּתָּא אֵי בְּהָא תִּתָּא. דְּרֵשׁ מִרְיָם: הִלְכְּתָא פְּוֹתִיהִי דְּרַב, וְהִלְכְּתָא פְּוֹתִיהִי דְּרַב חֲסִידָא. עוּלָא הוּא יְהִיב מִתְּנָתָא לִכְתָּתָא. אִיחִיבִיהִי רַבָּא לְעוּלָא: מִנְחַת כֹּהֵנִת - וְנִאֲכָלְתָּ, מִנְחַת בָּהֶן - אֵינָה נִאֲכָלְתָּ. וְאֵי אִמְרִית בְּתוֹן וְאִפְּלוּ בְּהִנָּה, וְהַכְּתִיב 'וְכֹל מִנְחַת בָּהֶן כִּלִּיל תִּתְּנָה לֹא תִאֲכָל'! אָמַר לִיהִי: רַבִּי,

47 וקסמים מיליתיה **אימר דאמר ב'.** **בתר דקסנינהו קורא** — ביכמות (פז), אומר: מפני מה קנסו ליום במעשר? מפני שלא עלו מימי עזרא. דרתיב' "ואבינה בעם ובכנהים
48 ומבני לוי לא מצאתי שם". אבל מקרא מופרש לא מצאתי שקנסם. אבל דוגמא של דרבר, שכתוב עזרא (תהימה') (ספורה) "ודחה הכהן בן אהרן עם הלויים במעשר הלויים"
49 למדנו שלא האמיננו על תרומת מעשר, ולא דדו חולקין לזון מעשר גנורן, אלא (דקסנינהו) בפני הכהנים. **ומהדר אימר דקסנינהו ב'.** **משיח נמי מנייניה** — **מי אמר** —
50 בתמימה. אבתי הדרא אקתפתא לדביתהא דא מזלי לבחן — **הריין בנן הוריו** — בנאן קאן מילי לבחן אלא דרוע עצמו. משיח נמי "הוריו" — **רשתא**
51 הגז. דרתם לא כתיב "עם", ואי נמי לא איקור "עם" — מחיבי. **כל דבר שבקדושה** — אסור לזרים, בנאן תרומה וכיצא בה, מוציאין מיד לוי לבחן. **ושאין בה משום**
52 **קדושה בנן הוריו ב'** — שבאן במהותם של חולין אין מוציאין מיד לוי לבחן. אלמא מפשטא לן דלא איקור ע"ה ואמאי מספקא ליה לרב. **בנן הוריו ולא הוריו** — הוריו
53 מוציאין, דאיקור "עם". והאי דקתני דאין מוציאין — במעשר ראשון קאמר. ובתר דקסנינהו עזרא. ואיזטרין ליה לאשמועינן, דאף על גב דקסנינהו עזרא דלא למינני
54 ליה דידהו מראה לא שקלין מניניה. **השושן לבחן** — להכי עבד "השושן לבחן" — דעליה טבח רמאי. דרתיב' (דרביס') "אמאט וגבא הובא" — **לוייה ללוי וללוי** —
55 ואנא ידענא דכל שכן (בב'). **וכפר את מקדש הקדש** — בעקבות יום הכפורים. **לפני ולפנים** — מכפרת עבדה זו על הטומאה שאירעה בפנים. דפר ושעיר של יום
56 הכפורים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיה, דבאמרין בשבועות (א.א.) **בזבח משקל** — על ש' משעבד טומאה במזבח. כלא חיוב מקדש. בנאן קנטא במקדש. דעבר
57 דבפני שהייה — דאין כאן טומאת מקדש, דהיכי דנטמא בעזרה קיימא לן בשבועות (ט.ז.) **הכלה למשה מסיני**, דלא מחיבי עד שישעה ח' השתחוותא. **ויצא אלו העבודות**
58 — על טומאה שאירעה בעזרה. "על הכהנים" — ששגגו ובכספו מנאים לעזרה. **אש וזר** — ח' ישראלים ועבריים, קראי יתירי קדשיה. **כדים** — כנעניים, אידנהו נמי מילי כפרה,
59 דכל מצות שהאשה חייתה בהן — עבד חייה בהן, וכל מוסד דרתיב עונש — אש ואשח שוין. **דמר סבר איקור ע** — והווי בכלל "עם הקהל". הילכך, "וכפר" יתירא —
60 אנעבידים אתא. **ופר סבר לא איקור עם** — וכפר איקור **כיר** — ולא שקלין מניניה. **וכפר חסידא** — דאמר: מזיק מנתנת כהונה ואוכלן — פטור. **כלהת** —
61 בת כהן, אפילו אשת איש. **דיקין קדושה לית להו**, דאיין אסורים לית להו, ולא מותרת בהן, ואי משום "נתנת" (ויקרא כב) — קסבר: אפילו ב' כהנת
62 משמע. **מנחת כהנה נאכלת** — השריית כהנים ישראל. **מנחת כהו אינה נאכלת** — ודבולה ללוי. דרתיב' (שם') "כלי קדש חיה".

חולין פרק עשירי - חזרו והלחיים דף קלב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן שטיינזליץ" קעאַרש"י

מוֹנֵחַ - הגעתיך. משום הכי אמרין גבי מנחת כהנת דנאכלת - ד"אדורן ובגין' כתובין
בפרשה: "זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אדורך וגו', וכיון דכתיב בהדיא "בני אדורך" -
למעט' גבות אדורך. מנחת - לא כתיב בהו אלא "כורך" גרידא, ומשמע כן, ואפילו
כהנת. כותם מן הפשוט - כותם דכתיב' במתנת ממפרש' מבי' בני אדורך דכתיב' גבי
מנחה. דמה לה - כן ולא כהנת. ד"אדורך
ובגין' כתובין, אף הכא - כן ולא כהנת. דבי רבי
אליעזר בן יעקב תנא - בעלמא "כורך" - ואלא
כהנת. אמר ר' יוחנן דכתיב בני מנחת - אפילו
כהנת במשמע. מאי טעמא? דהי מיעוט רב?
דברישיה דקרא כתיב "זוה ידיה משפט הכהנים"
— דמשמע: כהנים לא כהנתו. דכתיב בספיה
דקרא "זבן לבתן הוריעו" וגו' - ומשמע גבי רב,
למעט' כהנת. ואין מיעוט אחר מיעוט כו'. רבי
כאמ - ישראל הוה, ואשתו כהנת. אכיל -
מתנת. בשביל אשתו - שחייתה כהנת,
דסבירא ליה "קח" - ואפילו כהנת. חלבתא
כותיה דרב הסדא - דאמר לעיל (קל"ב) המדק
מתנת או שאכלן - פטור משלש. וחלבתא
דרב אדא בן אבהב - דפטור גמ' בגמ' של ליה
מכריזין הבו בגמ' של ליה. תבאין ולוי' -
פטורים, בפרק שני דברכות (ג.ב.) ואשמעין רב
אדא דלוי' כלוי אליבא דמר בריה דרבי יוסף,
דמוקי לה דלרב אדא רב אבהב פטור "יש כבור"
למאן (שם מסא), אפילו איעברא מישראל.
דב'פטר רחם' תלא רחמנא, והיררחם שיצא ממנו
לאו דחויבא הוה. ואפילו מדרב פפא, דמוקס
לך דאיעברא מגוי, אלא איעברא מישראל -
בחר בא' ואלוהין ליה דחויבין. מן התייש' ומן הצבה
פטור מן המתנות - ד"שה' כתיב, ולא צבי.
מכריז קיימא לן - ב"איתו ואת בני' (וחילן פ.א.)
דלענין כסוי הדם ומתנות לא משכחת לה
פלגותא דרבי אליעזר ורבנא וכל צבי כו', רבי
אליעזר סבר: "שה", ולא מקצת שה. בשלמא רבי
אליעזר דפטר - כלאים הבא מן התיש' ומן
הצבה, סבירא ליה: "לא מקצת שה, אלא
מכלהי' ליה - שראל וכלהי' איתיה כו'". מכריז
חייב גמ' - דקמחייב רבנן? חלבו אסור כחלב
בהמה - דאולוין לרבנן בכלולה. ואם איתא
— כדקאמרינן דמחייב רבנן חצי מתנות, אמאי
קתני הכא "חייבין חזרו לחיים וקבה", דמשמע
בכולו חייב? ומחד לא דוקא קתני חייב
בזרעו כו' - אלא אידי דהנא רישא דרמז כולו
טען כולו וחלבו אסור, דלא מצי למיחייב חצי חצי
— דהא לא אפשר שחצי חלבו אסור חצי מתנה.
וחכימי דחצי טען טען חצי דמי אינו טען.
ומחד רישא טען ספיקא. ולא משום דקא, דהוא
דקרא דאיתו חייב אלא בחצי מתנות. שור - הוה
מצי למימר. חללק - חל' לא חל' כתיב "אם",
זוה אמיתא דאיתו חייב במתנות עד שחיטתו שה.
קא משמעין לן "אם" שאם שחטו שור בפני עצמו -
איתו חל' מתנת. חובב - משמע אפילו וכו'
— חל' את החובב - דיתו של חל' לרובע מן
הטבח המתנות, ואף על פי שאין בהמה של טבח
אנא משל אחרים. משנה כבוד - של ישראל
שנתעבד במאה בהמות אחרות. בזמן שמאה -
בני אדם שוחטין את הבהמות - ופטורים את כולן
ממתנות כדונה. דכל אחד ואחד יכול לדחות את
עצמו ולומר לבקו' בבור שלי הוא. וכן שר וכן
שלישי. ואם אחד שוחט את כולן - לאו פטורין
אותם ומה בהמות חליות מתנות לבקו' אלא

דבי רבי ישמעאל תנא כן ולא כהנת - נראה דלא ממעט אלא בגשאת לזר, אבל לא
גשאת - כיון דאכלת בתרומה, דחיימא. כל שכן דיהיב ליה מתנות. ומידי אפשר
דלא דיבין לה. לרבי ישמעאל. רב כהנא נאב בשביל אשתו - שור רב כהנא שנעלה
מבבל לארץ ישראל, דפרק "הגזל תבא" - אלא כסא קיזא, שיה ליה חזק. קבא דבארמין
בסוף "עורבין" (פסחים מט.א.) אמר רב
כהנא: אי לא דנסיבת כהנתא, לא גלאי. ואחר
יש, שדיה כן, בפרק קמא דקדושין (תא.ר.) רב
בנאק סבא סודרא בפירוק לבן וענין עוד
הוספות קדושין ק"א. דבור המתחיל "רב כהנא,"
והוספות בבא בתרא ק"א, דבור המתחיל "ולא,"
ובספיקא טעם דבור המתחיל "אמר".
רביסן - מאי נחגיגין מבי דקתני בחצי
מתנות. חלבו אסור כחלב בהמה דמי טען
כסוי כיהה יחייב במתנות כבהמה - הא דלא
קתני דמי תורת' דשוחל בהמה ביד - משום
דיחא לא לית למיחייב דהוה חלבו בזה אחר זה.
ששמוכין בכל מקום.
ואם איתא חייב בחצי מתנות במעי ליה -
בהחיא לדליל נחתא ליה טפי דלא תני בה
"חייבין" אלא "מוחגין".
בזמן שמאה שוחטין כולן פטורים - על
כיון בשכולן בעלי מומין איידי, דאין
שוחטין כבוד אלא אם כן נפל בו מום.
ומתעבר כן מכריזין. אם כן גם האחרים
בעלי מומין הם.
וצריך לרשום - סימן עד הבשר. גרילין היו
לרשום בשר פטור מן המתנות. והיו
מכריזין רשומיהם, ואם תאמר: כיון דלית ליה
לבקו' אלא חצי, חצי ליפטר וחצי לחייב. מידי
דהי' אצבי הבא על התישה דמחייב רבנן
בחצי מתנות ויש לומר: דהתם כל שיות שבו
מחייב, והכא לא מחייב כל שיות שבו, לכך
פטרי לגמרי.
אמאי יבא עליו משני צדדים - בפרק שני
דברכות (יח.א.) איכא פלוגתא גבי שתי
רחלות, אחד כברה אחת לא, כברה, וילד שני
זכרים - אחד לו ואחד, והשני ירעה עד
שיסתאב. וחייב במתנות. ורבי יוסי פטרי. ודך
סתמא דרבי מאיר, דבתוספתא (פרק שני
דברכות) מסיב בה דרבי רבי מאיר, ומפשי
בגמרא טעמא דרבי מאיר: משום דבא עליו כן
משני צדדין, ואף על גב שברב לקח אחי.
והשני ואבא לרבי מאיר דפרקין.
שפיר, אלא אפילו רבי יוסי, דפלגי דהינני,
משום דלא מצי אמר: אי בבור הוא - כוליה
דידי הוא, שברב לקח אחי. אבל אמר, מרדי
משום דמצי אמר: אי בבור הוא - כוליה דרבי
הוא ומשני: שמכור לישראל במזמא, ואפילו
לרבי מאיר דמחייב התם, משום דממה נפשך
אית ליה מתנות בגיה. אבל הכא, ספק גמור,
והמוציא מחבירו עליו הראיה.
עבד ליה? - עם הטבח. משנה כבוד שנתעבר בנאח,
בזמן שמאה שוחטין את כולן - פוטרים את כולן. אחד שוחט את כולן - פוטרים לו אחד. השוחט
לכהן ולוי - פטור מן המתנות, והמשחיתם עמהן - צריך שירשום. ואם אמר, "חזין מן המתנות" -
פטור מן המתנות. אמר "מכור לי בני מעיה של פרה", והיו פה מתנות - נותנן לפהו, ואינו מנכה
לו מן הקמיים. לקחן וחיכו בפושקל - נותנן לפהו, ומנכה לו מן הקמיים. גמרא ואמאי? ובא עליו
כהן משני צדדין, ולימא ליה: אי בבור הוא - פוליה דידה הוא, ואי לאו בבור הוא - הב לו מתנות!
אמר

אחד, דהואיל שהוא שוחט את כולן, אבל אחד יכול לפטור מן המתנות, שאי אפשר שלא ידא הבור אחד מזה, ויכול לומר: זה הוא, ומן הדבור אין נותנים - שאין קרשה חלה על קרשה. צריך
שירשום - שיעשה בו מימן שיבנו הדראים שאינו כולו של ישראל. אם אמר - כן לישראל: אני מוכר לך פרה זו, חזין מן המתנות שבה - פטור ישראל מן המתנות. ואם אמר - ישראל
לחבירו טבח: מכור לי כו', כדפרישנא לעיל (קל.א.) גמרא אמאי - פטורים את כולן? אי יכול לבא כן עליו משני צדדין, כלומר, בשני כוחות, ולימא ליה אי בבור הוא - כוליה דידה הוא.

כשהוא אמר מאת זובדי חובב – דמיירי טבבת, ולא קאי א"עם" דנעט טבח כון, מדלא כתיב "מאת העם זובדי חובב", ובתיב "מאת זובדי" יתירה – הפסיק הענין, דאָקל ש'הוא טבח קאמר, ואפילו כון, דהואל ושחית בחמת ישראל. אבל אם היתה של, אפילו למכור – רחמנא פטירה. אלא דמדרבנן גזר כשהוא טבח ליתן מתנות כזונה, אפילו בחובב – שלו – ר' יריגלו

טבחי ישראל לשחף כהנים עמדם ליפט' מן המנות. ועד שלש שבתות, דאיכא למימר דרדייה שחית – לא גזר רבנן, ואקומה ע' דין תורה, ומכאן ואילך גזר. וכו' קבע מסחא – מיד מוכח דלאו לירידה שחית, ולכן גזר אלתר, כדמוכח בסמוך. ולא כפירוש הקונטרס דפירש דרובין מן הלשע בשחית למכור – דאם כן, שנים או שלוש שבתות אמאי פטור? אטו? שלשה שבתות כתיבי בקרא? ועוד: אי מן התורה – אי אפשר ש'הא היה יורדי רבי טבלא כדפירשנו. ורבי טבלא לא היה שמע ליה דא? תקנתא, עד דאמר ליה רב נתנן, **באילו** אונס – טבלים – ממש, דמתנות ליפנין "נתניה" "נתניה" מתורומם, בפרק דרמית הגז' (תולין קלא). **אין** נאכלין אלא צלי ואלא בחרדל – ואם אמרין: ובבולן רשאין אכליהם לשנות באכילה לאכול צלויין שוקות מבשרין, ואמר כגמרא טעמא: משום דרביהו בהו "למשחך" – פירשו: לגדולה, כדרך שהמלכים אונסין ונראה: ודאי כמו שטוב לו ונתנה יותר, מצי אכיל להו. אבל אדם שטוב לו צלי כשלוש מובשיל – יאכל צלי, שהוא דרך גדולה יותר.

ולאו מילתא היא דהניא כי – היה מצ' לממר: מדאמרין ב'שן פירקין "המחזיקין" בחורת ה', של שלם מנת – משמע: מחזיק, אפילו שאין בקי.

קבלות

אמר רב אישעיא: בבא לדי כהן, ומכרו לישראל כבממו. "השוחט לכהן ולגוי פטור מן המתנות". וליהני: כהן וגוי פטורין מן המתנות! אמר רבא, זאת אומרת: הדין עם המטה. דרש רבא: "מאת העם" – ולא מאת הכהנים, כשהוא אומר "מאת זכתי הנהב" הוי אומר: אפילו טבח כהן במשמע. אושפיוזכניה דרבי טבלא כהן הוה, והוה דחיק ליה מילתא. אהא לקמיה רבי טבלא, אמר ליה: זיל אישתתף פהי טבחי ישראל, דמנו דמפפרי מסחא, מ'שתתף בחדרדי. חייביה רב נתנן, אמר ליה: והא רבי טבלא פטור? אמר ליה: זיל אפיק, ואי לא – מפפיקא רבי טבלא מאונד? אול רבי טבלא קמיה דרב נתנן, אמר ליה: מאי מעמא עבדי מר הכי? אמר ליה: דכי אתא רבי: אהא בר חנינא מדרומא אמר רבי יהושע בן לוי וקני דרום אמרו: כהן טבח – שתיים ושלוש שבתות פטור מן המתנות, מכאן ואילך – חייב במתנות. אמר ליה: ולעבדי ליה מר מיתה פרבי אהא בר חנינא? אמר ליה: הני מילי – דלא קבע מסחא, אבל הכא – הא קבע מסחא. אמר רב חסדא: האי בהנא דלא מפרש מתנתא – ליהוי בשמחא דאלהי ישראל. אמר רבא בר רב שילא: הני טבחי דהויגל קיימי בשמחא דרב חסדא הא עשרים ותרתי שנין, למאי הלכתא? אילמא דתו לא משמתין להו – והא תניא: כמה

דברים אמורים במצות לא תעשה, אבל במצות עשה, כגון: אומרים לו "עשה סופה!", ואינו עושה, "חלבי!", ואינו עושה, "עשה ציצית!", ואינו עושה – מפי' אותו עד שתצא נפשו! אלא, דקנסין להו בלא אתרעא. פי' הא דרבא קנים אטמא, רב נתנן פר' יצחק קנים גלימא. ואמר רב חסדא: רזע – לאהר, וקבה – לאהר, חתים – לשניים. איני, והא פי' אתא רב יצחק בר יוסף אמר: כמערבא פלגין להו גרמא גרמא! – התם בדרורא. אמר רבא בר חנה, אמר רבי יוחנן: כל האוכל מבקחה שלא הורמה מתנותיה – כאלו אוכל טבילים. אמר רבא בר חנה, אמר רבי יוחנן: כל האוכל מבקחה שלא הורמה מתנותיה – כאלו אוכל טבילים. ולית הלכתא פוהיה. אמר רב חסדא: מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות אלא בהרדל. מאי מעמא – אמר רבא "למשחך" – לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים. ואמר רב חסדא: עשרים וארבע מתנות כהונה, כל כהן שאינו בקי בהן – אין נוטין לו מתנה. ולא מילתא היא, דתניא, רבי שמעון אומר: כל כהן שאינו מודה בעבודה – אין לו חלק בכהונה, שצאמר "המקריב את דם השלמים ואת החלב מפני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה", אין לי אלא זה בלבד, מנין לרבות חמש עשרה עבודות, כגון: חציקות והבילות והפתילות והמליחות, תנופות והנשות [והקטירות], הקטרות [והמציזות] [והמליקות]

וקבלות

אמר רב אישעיא – הכא במאי עסקין, דקתי מתניתין דפוטרין את כולן – בבא אותו בבור ליד כהן, ונפל בו מום קרבו. וליתני כהן וגוי כו' – דהא לא איקרו "עם", ומאי אירא דקתי "השוחט"? זאת אומרת – מתניתין דקתי "השוחט" אתא לאשמועינן דבעלמא דיכא דקשוחט בחמת ישראל – דרין עם הטבח, דינו של כהן לתבוע מתנותיו מן הטבח, והכא כיון שהבהמה של כהן וגוי הוא, פטור הטבח מן המתנות. והא לא מצינן למילף מכאן וגוי לחוד. ולא מאת הכהנים – קא טלקא דעתך דכניהם לא איקרו "עם", כשהוא אומר מאת זובדי חובב – כלומר, מי שהוא, ואפילו כהן. להביא כהן שנעשה טבח למכור, אבל אגבהיה שהוה שחית לצרכו – פטור. והוה דחיקא ליה מילתא ממתנתא – ומורע לחיים וקבה, כדאמרין במתניתין: המשתתף עמדם פטור לו. המתנות. חייביה – דהאי ישראל שנשתתף עם אותו כהן, זיל אפיק – והוא אוחם מתחת ידיך, ותתנם לכהן. מפיקא ליה כו' – כלומר, לא כריתוין וסמייעוין אמהה לו. מאונך – מאונך. שתיים ושלוש שבתות פטור מן המתנות – לתתם לכהן אחו. משום דאכתי לא קבע, ואינן יודעין עדיין שהוה טבח. אבל מכאן ואילך חייב, הואיל דקבע. לעבדי ליה מר הכי בדרבי אהא – והפטור משתיים ושלוש שבתות. אמר ליה חני מילי – דקאמר רבי אחא וקני דרום דשתיים ושלוש שבתות חייב. דיכא דלא קבע מסחא – נתות. אבל הכא – האי טבח כהן כבר קבע חתונה, וגלי אדעתיה דקבע. דלא מפריש מתנתא – לכהן אחו. הא עשרין ותרתי שני – כלומר, כבר עברו עשרים ושתיים שנה. למאי הלכתא – קאמר הא עשרין ותרתי שני. איילא – דמאחר שעמדו בשמחת עשרים ושתיים שנה, תו עשה סופה בשמחת והתניא כמה דברים אמורים – דתו לא משמתין להו. במצות לא תעשה – דאית ביה מיתה או כרת, עד קליה בדרבא מנייה. כגון אומרים לו עשה סופה כולל – שאין בלן חסרין כולל כהי. אלא הא קא משמע לן, רבדא, מאחר שעמדו בשמתייהו עשרים ושתיים שנה, קנסין להו כלל החראה, אבל קודם לכן – אי קניא אטמא – כל היקר היה גזול ממי שלא היה רוצה לתת המתנות לכהן, והיה נותנה לכהן. ואמר רב חסדא – מתנות כהונה כן היא תולקת: רזע – היה נתן ישראל לכהן אחו. וקבה – לכהן אחו, ולחיים – לשני כהנים. גרמא גרמא – כל עצם ועצם היה מחלק לשנים. התם בדרורא – בשור הגדול שאביו גדולים ביותר, דאפילו היה מחלק האבר לשנים, עדיין יש בכל חלק וחלק

שיעור נתניה מעליא. אם היה מחלק האבר לשנים – לא היה בכל חלק נתניה מעלייתא. ורחמנא אמר "נתן לכהן" – נתניה יפה. למשחך – במנות כהונה כתיב ב'יוסף קרח" – ילך נתתים למשחך" – כל מתנות שנתתי לך בכהונתך, נתתי לך לגדולה, כדמרתגמין: ברתוא. עשרים וארבע – לקמן בפירקין (קלגא). חשיב להו. שאני בקי כהן – והאין דין מתנה. היא נאכלין בגדולה. שאני מודה בעבודה – שאמר בלבא דרבי הבל כן, ולא צוח המקום להקריב לו קרנותה, אלא משה בדה מלבן. אין לו חלק בכהונה – אין לו חלק בקדשים. המקריב – היא הולכה. היציקות והבילות – שנותן שמן במנחה ובוללה, וחוור ונותן עליה שמן – לקיים בה מצות יציקה, "רזע עליה שמן", כדאמרין ב'אלו מנחת' דכולן צריכות שלשה מנחות שמן. הפתירות – מנחת מחבת ומירדשת ומנחת מאפה תנור, שהיו נקמצות לתנור אפיה, וחתם ומחזירין לסולתן, קומץ, וכתיב "פתות אותה פתים" וגו'. המליחות – "בללח תמלח" (ויקרא ב). התנופות – מוליך ומשחא, ולא כל המתנות טעונות לתנור והגשה, וחתם מפרש להו. יש טענות תנופה ולא הגשה. הגשה ולא תנופה ולא הגשה – מגיעה כשאינו בכלי קדש קריבא ומגיעה לקרן מערבית דרומית, כנגד חדרה של קרן, במנחות (סא.א) ובסוטה (יד.ב). והמליקות – גרסין, ור' גרסין "והקשרות" – דהא איהו חשיבא ברישא, ובהדיא פ'רש בה קרא (שם 1) "המקריב את זבח השלמים", והיא הולכה.

חולין. פרק עשירי – הזרוע והלחיים דף קלג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" ק"ע
רש"י תוספות

קבלות – ואם תאמרו: תיפוק ליה קבלות מ"ממקריב את דם השלמים, ד"חקריבה" – הוי לשון קבלה, כדאמרין פרק "הקומץ ורבה" (נמנות יט.ט.א): "חקריבי בני אהרן" – מקבלה ואילך מצות כוהונה לוי לומר: דהבא כון דכתיבי "ממקריב את דם השלמים ואת ההלבי", ובחבל כל שייך בקבלה. דם נמי לא ששחתי בקבלה.

הייצירות – ברש"י "הקומץ ורבה" (שם יח.ב) פרץ מינה לאה דאמר התם "לא יצק כון אלאי רו – כשר", דהבא קאמר שהיא עבודה המסורה לבני אהרן! ומסקנין: דלא כרבי שמעון.

משקל נמי לא שקולנא – שלא אקרי גריקן, ולא אנול ממי שצריך יותר ממני, אף על פי שגם הוא לא היה עשיר. **לבר** ממעלה יומא דכפר – שיום שבו הוא, כדאמר בבבא (אורח ואת כנר – תולין פגא); ותמותות מרובות, וכדעים מתאספין, ואילו לא היה נוטל – דהו אמורים שאני כהן.

אמר ליה רבא למעשה בוי – דבא"ר גרסינן, דרבה כהן דהוה, כדאמר פרק "עני כמזה" (בכורות כזא; רבא) (רבא) ורבא מבטל לה ברוב, ואמרנן מיהא עשה יתא, אף על גב דרובא מרביע על קא אתא.

אמר מתיבוננא מצות. כיון
ששול מעצמו, מיתקף לא חטיפנא. מימר אמרי: "הבו לי" וכו'.
ואחרי הכצע, רבי מאיר אומר: בני שמואל חלקם שאלו בפרהם,
וכו' לי - שקילנא. כיון דשמענא להא דתנינא, החגונים מושכין
ם - משקל נמי לא שקילנא, לבר מפעלי יומא דכיפורי, לאחזקין
ה? - אנסיה ליה עדניה. אמר רב יוסף: האי פהנא דאית ליה
חזקא ליה מילתא - ליזבי ליה מתנתא. ואף על גב דלא אתי
דבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר אבא,
יה דרב חנא בר בינא. עבד להו עגלא תילתא. אמר ליה רבא
עגלא למיכל ליטנא בתרדלא! וכו' ליה. רבא אכל, ורב ספרא לא
לקא: "מעדה בנר ביום קרה חמץ על נתר ושר בשירים על לב
אמר ליה: דלקא משום דעברי אשמעתא דמר אקרין הכי? אמר
שמעא - בעל ברהיה מוכי. וכי אמרי אנא - למאן דלא אפשר
מאי טעמא אקרין הכי? כלפי רבא. - ולקרין לרבא? - רבא
ב דימי: ופשיטיה דקרא בבאי כתיב? אמר ליה: בשונה לתלמיד
יה, אמר רב: כל השונה לתלמיד שאינו הגון - גופל בניהם,
ניו תאכלהו אש לא נפח ידע שריר באהליו, ואין "שריר" אלא
ידים אשר ה' קרא. אמר רבי יודא, אמר רב: כל השונה לתלמיד
ורקולים, שנאמר "בצור אבן במרומה בן נותן לכסיל כבוד",
ג. "המשמתת עמהן צריך לרשום". ואפילו עם הגוי? ורמינהו:
שום, והמשמתת עם הגוי ופסולי המוקדשים - אין צריך לרשום!
הבא

[illegible]

קבלות — קבלת הדם. **הזאות** — היא זריקת דם הנורקים במבוזה, בין הניתוח — בפנים על הפרכת ועל מבוה הזוהב, בין הניתוח בחוץ. שיטתו לא חשבי, שאף נחזר כשר בה. **עייפת העגלה** — כבהים היא, כרכיבי (ברכס בא) ונשור הבונים בני לוי. **מחרת מוצרע** — בצפרים כלות. **ונוק** — **ישא אחרך** את ידיך וגוי. **ונוק** —

וּבְמִכּוֹחַ — בגבולין, בכל עיר ועיר בבית
1 כְּהִנְסֵת. מִכּוֹחַ אֲחֵיהֶן — סיפה קדרא דלעיל
2 חוּשִׁין שְׂמִינִי אֲמֹרִים — משום דס.
3 וְהָיָה — בצל, בלח — מנסח אותו
4 ידע להשיב. ורבא כהן היה. דחשיף מִתְנַתָּא
5 מִתְנֻקְוֹת שְׁנֵינִיאן אוֹתוֹם לְכַהֲנִים. מִי
6 אֲמִירֵין הָיוּ? כִּי מִכְּכֹחַ הַמַּצּוֹחַ — ויפה
7 הָיָא עוֹשֵׂהוּ. וְכֹחֵהּ — לֹא־חָזַק, וְלֹא שִׁטּוֹל הָיוּ
8 מִעֲצָמָם. מִיִּמְרָא אֲמִירָה הָבָה לִי — דִּיחִיתִי שְׂאוּלָה
9 לְפָנֵי מֶלֶךְ, שְׁחִיתִי סִבּוֹר שְׂאוּלָה חִיבּוֹב מִצָּדָה.
10 וְכִּי־כֹחַ שְׂאוּלָה פִּתְיָה — דְּמִגְוִי לְהוּר קָרָא לֵבִי
11 שְׂמוּאֵל. וְיִטּוֹ אַחֲרֵי הַבְּעַז — אֲמִירָה רַבִּי
12 אַחֲרֵי: שְׂאוּלָה אִיהָ עֵבִירִית גּוֹל בֵּידָם, אֵלֶּא חֶלֶק
13 חֵלֶק בְּנוֹן מִשְׁעֵבֵר רֹאשִׁיהּ וְשְׂאוּלָה בִּפְתִּיחָם.
14 וְזִנְיֻקִּים מִשְׁעֵבֵר אֵלֶּא יִדְיָהם — חֻזְקָתָם לָחֶם
15 תִּפְתִּים קָאָמְרָ בְּמִסְכַּת יוֹמָא בִּ"טָרָף בִּלְפָנֵי"
16 (ט.ט.א): מִשְׁמַת מִשְׁמֵן הַדִּירִיק נִשְׁתַּלַּחַה
17 מֵאֲרָחָה בִּלְחָה פִּתְיָה. לְאֲחֻוּיִן נִפְשָׁאִי כִּבְרִית
18 וְכִי־שִׁתְכַח הַדְּרִבַּר שֶׁאֵין כֹּחַ, וְכִי־
19 יִשְׁלָאֻם יִדְיָה — כִּיֵּן שְׁאִינוֹ עוֹשֶׂה אֵלֶּא
20 יִשְׁלָאֻם יִשְׁתַּכַּח שֶׁם כֹּחַ בְּנֵי מַעֲלִי — נִפְשֵׁי יִדְיוֹ
21 לְזִכּוֹן לֵב הַשְׁנָה, וּמְחֻזֵּק בְּחִינָה בְּחִינָה.
22 אֲנִיחִיָּה לִיָּה עֵדִינָה — עֲתִים שְׁקֵב
23 תִּלְמִידֵי־דִי וְסוּרֵדִים אוֹתוֹ מִלִּישָׁא אַת
24 יִפְצִי. שְׂדֵיָה עוֹסֵק תִּלְמִידֵי־דֵי בַּעַת שֶׁחֶבֶר
25 אֲסִפִּים לִבְתָּא כְּהִנְסֵת. וְהִדְבָּק לִי מִלְּחָמָה
26 — לִהְיוֹת צוּרָא מִרְבֵּנָה, וְהִכְחֵן רֹצֵחַ
27 הַתְּנוּחָה — יֵתֵן לוֹ חֶלֶק מִתְנוּחָתִי, לְקַבֵּל רוּעִי
28 לְחַיִּים מִכֵּן הָעִיר בִּשְׂבִיל הַכֹּחַ, הוּא
29 אֲכַלֵּם. וְאִם עַל גַּב דְּלֹא אֵת לִיחִידָה —
30 יִכְחֵן, יִכּוֹל לִזְכּוֹת לוֹ. כִּמְכָרִי כְּהִנָּה וְלִוְיָהּ
31 בְּכֹחַ שְׂדֵיָה נִבִּי עֵינֵי, וְרוֹב כֵּץ אִדָּם
32 וְנִגְדַּחִים אוֹתוֹ וְתַנְחִין לוֹ מִתְנוּחָתִי. וְכֹאֲתוֹ
33 כִּיֵּן אֲמִירֵין יִדְבּוֹל לִזְכּוֹת מַעֲשֵׂרֹתָיו לְאֹחֵי.
34 עָף עַל גַּב דְּלֹא אֵת לִיחִידָה "מִכְרִי" — שֶׁעֵן
35 מִלְכִּים בִּי (יב) "אִישׁ מֵאֵת מִכְרִי". אֲפֵר לִי
36 יִבְרָא לְשִׁמְעִי — לְשִׁמּוֹשׁ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית
37 הוּא כֹּחַ, וְבַעַל הַבֵּית נִתּוֹן לוֹ מִתְנוּחָתִי. וְכִי־
38 לִי מִתְנָתָה — חֵן לִי רִשּׁוֹת לִיקָח מִתְנוּחָתִי.
39 וְכִי־כֹחַ, מִפְּנֵי שֶׁהִלְשׁוּ עַם הַלְחִים יִתֵּן
40 לְכַהֲנִים, וְבַעֲדֵין לְמִלְכִּי לִישׁוֹא בְּחִרְדָּלָה
41 שְׂהוּא דְּבִר חֲשׁוֹב. וְהִכִּי נִמְיֵי אֲמִירֵין
42 "הִשְׁכִּירֵת אֶת הַפְּעִילִים" (בבא מציעא פ"ב.
43 וְהִשְׁכִּירֵת אֶת הַפְּעִילִים לִישׁוֹא בְּחִרְדָּלָה, וְכִי־

על גב דרבא נמי מן הוה, קדימאן (ר' אשא השנה יח.א) דמבני עלי אתא. ובבבא ומוטאון - מיהו מנפשה לא מצי שקיל, דרבתי 'יונתן', ולא שטול מעצמו. ומימרן על יד יתנית כון, ואק על גב דלא מטא לתר דשמעא. סתם קרב אדרבי יוסף דל גבא ביה, וקרבא, ממו (ישעיהו) ח. (ובגב דיעים' - דעק קורא יתי שוה כלום. משר בשיימי על לב רע - כן האומר דברי תורה למי שאינו יודע בלתי כלום. משוב, לקבלה, אק על גב דלא אתו ליהדי דכון. כי אביר אבא בחר - היבא דמבני משוב שווא בבייתו של בעל הבית. אי נמי: אמר דאדמרי אנא דייבא לזכות מותא דחוק. אבל רבא אפשר ליה דחוקא ליה מילתא. ביין דל עבד ר' ספריא אדא דחוק. דאמיהי דשבור מלכא. ואומרין הות: יאדתוהי לא ברה בלחמה, ואמר ליה מרשם בסניכי. שנעודר מלאכי חבל לא הורגו בלילה. ולי נבזה - נוף - מושא ליה ופח - אש של דיהבם. כוורא אבא לפרקליס - זו ואת ענודתה, דאדמרינן בנסת עם הנגי - או המוכר פסולי המוקדשין, שנפדו ושחטן ומכרן, ודן פטורין מן המ

זבחי שלמי צבור - הן כבשי עצרת, ויש להם דין אשמות ליאכל לפנים מן הקלעים, כדתנן ב"איחוד מקומן" (ובחים נדב).

ועורות קדשים - תימנה: אמאי חשיב עורות קדשים שהארבע שהיו בירושלים, הלא בעורה פשוטין אפילו קדשים קלים, משום אימורים שלא היו יכולים

להוציא חוץ לעזרה, וזהו ליה למיניה עם עשר שבמקדש! וא' דילמא בטר עיקר בתמה אוליגן - הא לא דמי כלל למתניתין, דתנן: "חזן מן המתנות" - פטור מן המתנות, דהא לא מחיב דהם ישראל המתנות, משום שהמתנות נשארו ביד כהן.

חוץ

הכא במאי עסקינן - דיתבי גוי אמסחתא. - דכותרה גבי כהן דיתבי אמסחתא, אמאי צריך לרשום? דאמר: בשארא קא וכו'. - אי הכי, גוי נמי אמרי: בשארא קא וכו'! אלא הכא במאי עסקינן - דיתבי גוי אמסחתא. - דכותרה גבי כהן דיתבי אמסחתא, אמאי

צריך לרשום? - אמרי: המוני הימניה. - גוי נמי, אמרי: המוני הימניה! - אין אמונה בגוי. איבעית אימא: סתם גוי מפעא פני. אמר מר: ופסולי המקדשין אין צריך לרשום. אלמא מוכחא מלתא, והא אנן תנן: פסולי המקדשין נמקרים באשלי, ונשחטים באשלי, ונשקלים בשארא! תרגמא רב דאדא בר אבהה קמיה דרב פאז: פאותן הנמקרים שותף הבית. אמר רב הונא: שותף רבא, פטור מן הלחי, שותף פני - פטור מן הדורע, שותף כבני מעין - פטור מן הקבה, ותיא בר רב אמר: אפילו שותף שותף באחת מן - פטור מכבול. מיתבי: "הראש שלי, וכוכלה שלי", ואפילו אחד ממאה בראש - פטור. "הי שלי, וכוכלה שלי", אפילו אחד ממאה ביד - פטור. "בני מעין שלי, וכוכלה שלי", אפילו אחד ממאה בכהן - פטור. מאי לאו פטור - מן הלחי, ותיבי כבול, פטור מן הקבה ותיבי כבול? - לא, פטור מכבול. - וליתני "פטור מכבול"? ועוד, תניא: "הראש שלי, וכוכלה שלי", אפילו אחד ממאה בראש - פטור מן הלחי ותיבי כבול! תיובתא דתיא בר רב תיובתא. אמר רב חסדא: הא מתניתא אטעיתיה לחיא בר רב, דתניא: עשרים וארבע מתנות כהונה הן, וכולן ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט וגרית מלח. כל המקמינן - פאילו קיים בכלל ופרט ו"גרית מלח", וכל העובר עליהן - פאילו עובר על בכלל ופרט וגרית מלח. ואילו הן: עשר במקדש, וארבע בירושלים, ועשר בגבולים. עשר במקדש: חטאת, וחסות העוף, אשם ודאי, ואשם תלוי, וזבחי שלמי צבור, ולוג ששמן של מצורע, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וישירי מנחות, ומנחת העומר. וארבע בירושלים: הכבורה, והתפבורים, ומזרים מן התורה ומאיל נזיר, ועורות קדשים. ועשר בגבולים: תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, וראשית הגז, ובמתנות, ופריון הפן, ופריון פטור חמור, ושרה אחוזה, ושרה חרמים, וגול חגר. הוא סבר: מוקא חשיב להו למתנות פחדא - חדא נינהו. ולא היא, אטו מוקם מתורה ואיל נזיר דקא חשיב להו פחדא, משום דחדא נינהו? אלא, פיון דדמיין להדרי - חשיב להו פחדא, הכי נמי, פיון דדמיין להדרי - חשיב להו פחדא. איבעיא להו: "הראש שלי, וכוכלה שלי", מהו? פתר חייבא אוליגן, וחייבא גבי ישראל הוא. או דלמא בטר עיקר פהמה אוליגן, ועיקר פהמה דכהן הוא? תא שמע: גוי וכוהן ששקרו צאנא לישראל לנוו - פטור. דהלוקח גו צאנא של גוי - פטור מראשית הגז. וזה חומר ביוזע ובזלזולם ובקבה יותר מראשית הגז. שפע מיהא: פתר חייבא אוליגן, שפע מיהא. "ואם אמר לו חזן מן המתנות פטור מן המתנות". ורמינהו:

וברית מלח - כתיב בספיה ברית מלח עולם הוא כשם שברית מלח אינה שובתה כל ז' לא תשובת. באילו קיים כללות ופרשות - שבתורה. וברית מלח - של קרבנות. עשר במקדש - ניתנה לחזן בתוך עזרה (אזכול שם). זבחי שלמי צבור - כבשי עצרת, חזן קדשי קדשים, לאכול בעזרה. לוג ששמן של מצורע - מה שנשאר ממנו ונתנו נאכל לכהנים. מאמרין מנחות וזאת, ובזבחים (מדב). "כל קרבנם" דכתיב ב"יוקח קרח" - לרבות לוג ששמן של מצורע, דקרי "קרבנם" - דכתיב כי "הקריב אותם לאשם ואת לוג השמן", וכתיב ב"יוקח קרח" - בקדש הקדשים תאכלנו" - אבלוהו "לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם" וגו'. עומר - לא חשיב ליה בחדי שאר מנחת צבור, מפני שהיא מנחת צבור הנקמעת ותאכלה, ואין כל עוד בצבור. ושירי מנחות - של יחיד. בירושלים - הנאכלים ומתחלקים לכל העיר. הכבורה - כבורים - אינם נאכלים אלא בירושלים. דכתיב (דברים יז) לא תוכל לאכול בשעריך" וגו' ואמר מר (מכוב יז). "ותרומת ידך" - אלו הכבורים. ומזרים מותר - וזהו שוק וארבע חלות, כדכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו" - אחד ממל כקרבן, "ותרומה לך כללך חזקין" וגו', מארבעת מינים, חלות ורקיקים ורובוכו וחמץ, אחת מכל מין. ומזרם מאיל נזיר - זרוע בשלה וחלה ורקיק, כדכתיב בפרשת נשא שמניפן אותן. והני חד חשיב להו, משום דדמו אהדרי, דהריווייהו מזרם מקדשים קלים נינהו. וזהו שוק של שאר שלמים נמי בכלל זה הן. והאי תנינן תורה - משום דאית ביה מזרם אחרין. ותנינן לכולוהו בחדיא שמיא. ועורות קדשים - של עולה חטאת ואשם, כדכתיב (שם) "עור העולה אשר הקריב", ובתורה תנינן נמי מרבה עור חטאת ואשם. כגבולים - תנן להם בכל עיר ישראל. ומתנות - הזרוע ולחמה וזבבה. פרוין הבן - חמש סלעים. פרוין פטר חמור - שה. שרה אחוזה - שחקדש ולא גאלה. חומר גבול חרמי, דהאי עיר יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים של אותו משמר שאיער בו יובל, שנאמר (שם כז) "וזה השדה בצאתו ביובל וגו' לכהן תהיה אחזרת". וגול חגר - "האשם המושב לה", בפרשת נשא. וגול חגר ששעב על לשקר, ואחר כך חודה לאחר שמת חגר, דפירשטיה לעיל פריקין וקלא. הוא סבר - דהאי בר רב סבר. דהאי חשיב - האי תנא כולוהו זרוע ולחיים וקבה חטאת מתנה, שלא אמר עשרים ושש. שפע מינה - חדיא הוא ומתחייב באחד - מתחייב בכלום, ודנפטור מזה מתנה - פטור מכבול. כולה שלי וזרעא שלי - חזן כומר לטבח וזרעא קדש חטיטה. חדי הריטין: תא שמע נני וכוהן ששקרו צאנא לישראל לנוו - שנשארוהו שלחן לנוו תא צאנא. פטור - ואידי דתנא לא גבי מתנות "השחוט לכהן ולגוי" - פטור" תנינא נמי גבי ראשית הגז. חלוקה גו צאנא של גוי - אפילו קודם שנגזו - פטור. "זה חומר" וכו' - דהלוקח מתנות מן הכהן, חייב קודם שחטתה, וכל בתמה לכהן - חייב במתנות, שלא זכה בה קודם שחטתה. שפע מינה - מדתני "זה חומר" - אלמא בטר חייבא אוליגן, דהאי לא קנה אלא מתנות, וקאמר "חייב".

הכא במאי עסקינן - דחמשותף עם גוי אינו צריך לרשום. דיתבי גוי אמסחתא - כשהטבח מוכר הבשר. דמוכחא מלתא דגוי שותף הוא ואין כאן חשד, ומתניתין - ברלא יתיב. דכותרה גבי כהן - דברייתא. דיתבי - כהן אמסחתא, אמאי צריך לרשום? הא נמי מוכחא מלתא דכהן שותף הוא פאילו הכי דיתבי כהן אמסחתא לא הוי ידעי איני דכהן שותף בה דאמר בשארא קובין - בשר הוא רוצה לקנות. אלא - לא תוקמה דיתבי גוי אמסחתא. אלא הכי תוקמה דיתבי גוי אמסחתא - על הארז שנתון בה הטבח המעות בשמקבלם תמיד מן הלוקחים, דהא דאי מוכחא שפיר שותף בה. דאמר - היראים: המוני הימניה לשומרים לו, שלא יגנבוהו הימנה. אין אמונה בגוי - אין ישראל רגילין להאמין בהם. איבעית אימא - לעולם כדאוקימנא מעיקרא. דיתבי גוי אמסחתא. וכהן נמי דיתבי אמסחתא - ולא דמו. ד"סתם גוי מפעא פני" - דתיר הוא שועל, לא תתנם בכך אלא בכך וזהו יודיען שיש לו חלק בה. אבל כהן - צנעו הוא, וסומך על הטבח, ואין הכל יודיען שהוא שותף. אלמא מוכחא מילתייהו - דלא מובין להו כדרך חזקוני. באשלי - בשוק. באותו המעשרים כדון הבית - כבור נועשה. דהתם הוא חזן מן הכבול והמעשר, שהנאתו לבעלים. שאין דמיון קדש, דכתיב בה: "לא תפדה", ו"לא תגאלי". דהיינו, אין קדושה לדמיון, לפיכך, לא התירו לו בשביל האהוה לזולת כהן למוכר בשוק כדרך חזקוני, אלא בתוך הבית. ואף על פי שמפסיד דבר, שאין עליהם קופצין כל כך. והיינו "מוכחא מלתא". אבל פסולי המקדשים, שדמי פרוין לנכנס בקדושתא, לא שרית ליה למוכר בשוק - לא פריק להו מעיקרא אלא בול, ואיכא פסידא דהקדש. וזהו צריך לרשום. שותף בראש - ולא יתיב. אפילו אחד ממאה ביד - אפילו אין לכהן או לגוי חלק בורע אלא אחד ממאה - פטור טבת. ובכחן או גוי שמכור בהמה לטבח ישראל - פטור. ובכבולו גרסין "פטור" ישראל. אי הכי ליתני פטור מכולם - בהדיא ועוד תניא - בהדיא דלא פטר ליה אלא מן הלחי. בכלל ופרט - ב"יוקח קרח": "לכל קדשי בני ישראל קח נתתם" ודחד מפרש כל חד וחד: "זה יחידה לך מקדש הקדשים מן האש" וגו'. וברית מלח - כתיב בספיה ברית מלח עולם הוא כשם שברית מלח אינה שובתה כל ז' לא תשובת. באילו קיים כללות ופרשות - שבתורה. וברית מלח - של קרבנות. עשר במקדש - ניתנה לחזן בתוך עזרה (אזכול שם). זבחי שלמי צבור - כבשי עצרת, חזן קדשי קדשים, לאכול בעזרה. לוג ששמן של מצורע - מה שנשאר ממנו ונתנו נאכל לכהנים. מאמרין מנחות וזאת, ובזבחים (מדב). "כל קרבנם" דכתיב ב"יוקח קרח" - לרבות לוג ששמן של מצורע, דקרי "קרבנם" - דכתיב כי "הקריב אותם לאשם ואת לוג השמן", וכתיב ב"יוקח קרח" - בקדש הקדשים תאכלנו" - אבלוהו "לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם" וגו'. עומר - לא חשיב ליה בחדי שאר מנחת צבור, מפני שהיא מנחת צבור הנקמעת ותאכלה, ואין כל עוד בצבור. ושירי מנחות - של יחיד. בירושלים - הנאכלים ומתחלקים לכל העיר. הכבורה - כבורים - אינם נאכלים אלא בירושלים. דכתיב (דברים יז) לא תוכל לאכול בשעריך" וגו' ואמר מר (מכוב יז). "ותרומת ידך" - אלו הכבורים. ומזרים מותר - וזהו שוק וארבע חלות, כדכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו" - אחד ממל כקרבן, "ותרומה לך כללך חזקין" וגו', מארבעת מינים, חלות ורקיקים ורובוכו וחמץ, אחת מכל מין. ומזרם מאיל נזיר - זרוע בשלה וחלה ורקיק, כדכתיב בפרשת נשא שמניפן אותן. והני חד חשיב להו, משום דדמו אהדרי, דהריווייהו מזרם מקדשים קלים נינהו. וזהו שוק של שאר שלמים נמי בכלל זה הן. והאי תנינן תורה - משום דאית ביה מזרם אחרין. ותנינן לכולוהו בחדיא שמיא. ועורות קדשים - של עולה חטאת ואשם, כדכתיב (שם) "עור העולה אשר הקריב", ובתורה תנינן נמי מרבה עור חטאת ואשם. כגבולים - תנן להם בכל עיר ישראל. ומתנות - הזרוע ולחמה וזבבה. פרוין הבן - חמש סלעים. פרוין פטר חמור - שה. שרה אחוזה - שחקדש ולא גאלה. חומר גבול חרמי, דהאי עיר יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים של אותו משמר שאיער בו יובל, שנאמר (שם כז) "וזה השדה בצאתו ביובל וגו' לכהן תהיה אחזרת". וגול חגר - "האשם המושב לה", בפרשת נשא. וגול חגר ששעב על לשקר, ואחר כך חודה לאחר שמת חגר, דפירשטיה לעיל פריקין וקלא. הוא סבר - דהאי בר רב סבר. דהאי חשיב - האי תנא כולוהו זרוע ולחיים וקבה חטאת מתנה, שלא אמר עשרים ושש. שפע מינה - חדיא הוא ומתחייב באחד - מתחייב בכלום, ודנפטור מזה מתנה - פטור מכבול. כולה שלי וזרעא שלי - חזן כומר לטבח וזרעא קדש חטיטה. חדי הריטין: תא שמע נני וכוהן ששקרו צאנא לישראל לנוו - שנשארוהו שלחן לנוו תא צאנא. פטור - ואידי דתנא לא גבי מתנות "השחוט לכהן ולגוי" - פטור" תנינא נמי גבי ראשית הגז. חלוקה גו צאנא של גוי - אפילו קודם שנגזו - פטור. "זה חומר" וכו' - דהלוקח מתנות מן הכהן, חייב קודם שחטתה, וכל בתמה לכהן - חייב במתנות, שלא זכה בה קודם שחטתה. שפע מינה - מדתני "זה חומר" - אלמא בטר חייבא אוליגן, דהאי לא קנה אלא מתנות, וקאמר "חייב".

חולין - פרק עשירי - חזרו והלחיים דף קלד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קצט רש"י

ורמינהו - כון שמכר בהמה לישראל, ואמר לו "על מנת שהמתנות שלי" -
נותן ישראל לכל כון שירצה. דכין דכולה בהמה זבין ליה, לא מצי לאתניי ליה
האי אמתונה, שאנין שלו אלא של כהנים ניהו, ואין לו בון אלא טובת הנאה,
במזל מקום שמע מינה דליכין במתנות, חזין שיוז - לשון שיוז משמע ששיר
המתנות ולא מכר. דפריי פטור הלוקח.
שהרי של כון חן. ודכותה בישראל הזה
מחייב הלוקח, דכין שהוא שטח - עליה
רמי למתבניהו. על מנת לאו שירא הוא
אלא תנאה, הכל מכר לו על מנת שיתנם
לו, והוא אין בו כח להתנות. ורמינהו -
ברייתא אברייא. לא שנו - היכא דלקח
הימנו במשקל, דקתני: נותן לכהן לכהן,
והוא חזר וחזר דמיס מן הטבת. אלא -
כששקל לוקח לעצמו, דכין טבת לא נגע
בון - אינו בעל דברים של כון, לפיכך, זה
הלוקח נותן, והוא שואל לו הדמים של
הטבת היה מוטל ליתן. אבל שקל לו טבת
הדיון - של כון, ומלוקחו ותביעתו אף על
הטבת הוא, והטבת חזר עליהן, אם יש בעין
נותן לכהן, והכי מפריש כל בריש
ה"הגזל" בבבא קמא (טזא), דאף עם הטבת
קאמר רבי יהודה, הדיון עמי - דינו של כון
ותביעתו על הלוקח הוא, והואלי וישנה
גוללה בעין - במקום שהוא שם, ל"כ.
אית ליה דרב חסדא, רצה מזה נובה -
דכין דקודם יאוש אכלו זה האחרון - הוה
ליה איזו גזלן עליהו. דהא כל מקמי יאוש
ההורשיות דמירויי פטור, כל היכא
דאינתנהו לא - בגזלן דעלמא, שהגזלן
קונה אותו בגזלו של דלם. דכילי עילמא אית
לחו דרב חסדא - דאם רצה נזיל לדון עם
ההראשן - ידון, והכא - בגזל מתנות
כהונה סמפליגו. מר סבר: מתנות כהונה
נגזלות, ונתחייב גזלן בגזלו שלם, דתורת
גזל עליהן, ומר סבר אינן גזלות - אין כח
לגזל, לכל זמן שכן בעין, כל מקום שהולכין
החוב מוטל על מי שהם אצלו לתת
לכהן, והראשון לא נעשה גזלן עליהן. כנאי
נפשה - ולא בלשון לא שנו" ואמתניתין,
דכליל: מתנות כהונה נגזלות -
לכדארמין, שאם רצה נזיל לדון עם הראשון
ידון, אלמא ספק - מתנות כהונה
לקולא, דארמין: המוציא מחבירו עליו
הראיה, שכתוב קמה - לפני הקוצרים
שעדיין לא הגיעו הקוצרים לשם. הרי - כל
הנמצא בון לבעל הבית, דאין לקט אלא
הנזר בשעת קצירה. העלינים - חטין
העלינים שלע פו החרו, איכא לממרה: לקט
החיתונים - שבקרקעיתו של חור. לבקע
ידן דקודם קציר כנסום גלים שם. שספק לקט לקט -
מאי דא, דקתני ספק לקט לקט - יחדא דא, שאני שונה אותה כמו ששני "דבר רבי מאיר", אלא "דבר רבי יהודה
בן אגרא משום רבי מאיר". אמר ליה, לו - ריש לקטי. אל תשנה אותה אלא בלשון בן תרל - אפילו אין אתה שונה אותה אלא בשם שוטה שבעולם ששמו בן
תרל, אפילו הכי קשיא לך, דהא טעמא קאמר למילתיה. איילאס ברינן - לראות לו וכות בדין. צדק משלך - וכן לו. פרה - כשגזל לך ספק זה במתנותיה, ואתה
מעמידה על חוקתה הראשונה - הרי היא פטורה, שהרי בחוקת של גוי היתה עומדת. קמה - כשגזל לך ספק בלקט, ואתה מעמידה על חוקת - חוקת חייב הוא,
דמעול הוא עומדת לכך, דשל ישראל הוא. חזוב חלה - הכל הולך אחר גזלוהו. משגלגל בה - הו חזיבה. וגלגל הגוי פוטר, דכתיב (מגדב) "חזוב חזיבה"
"אם עד שלא נתגיר נתגלגלה - פטור, אם ספק - חייב" גרסין. חלה - ספק איסורא, שיש בה עון מיתה. הלכך, לא סמכינן אחוקה. אבל מתנות אין בון קדושה אלא
דין ממוק, והמוציא מחבירו עליו הראיה. קרבן אשתו - ספק ילדה בשותיה גויה, ספק משתגריה - מביא קרבן, דספק איסור כרת הוא לאבול בקדשים עד שחביא
כפרה. דמחוסר כפורים אסור בקדשים, וענש רבו, וחלה - ספק מיתה. ובכור בהמה שחורה - ספק בלחשטו בחיין, וצריך להחיות עד שישתאב, דלית ביה
לא דין ממוק, ואבולו הוא במזמו. ובכור - פטר חמור, כמאן דאמר בבבבבב (טז). אסור בהנאה עד שפינה, דאמר לפרושי עליו טלה לפיניו, לאפקועי אסוריה.
ומעבב הטלה בידו, והוא שלו. דשה של פדיון לא רמיא קדושה עליה אלא ממנא דכחן הוא, ובין דספק הוא - המוציא מחבירו עליו הראיה.

חזין שירא הוא על מנת לאו שירא הוא - ואם תאמר: כי אמר ליה "על מנת",
דארמין: נותן לכל כון שירצה - אם כן, במקום בטל, שלא נתן לו בהמה אלא
על מנת שיהיו המתנות שלו ויש לומר: דמירי שהיה שיהיו המתנות שלו, ואין לו
לו - לא ידעה המקום בטל. אי נמי: הוי כמו מתנה על שם כותבו בתורה, שדרשונו תורה
ליתנם לכל מי שירצה. דמר ליה דרב
חסדא - אין לפשר דרב אית ליה דרב חסדא,
רעם הראשון דקאמר רב - היינו, אפילו עם
הראשון. דאם כן, לא אפי' אית ענה שיהי ולא
עם הראשון, בגזל ולא נתיאשו הבעלים ונא
אחר ואכלו, דהא ליכא מאן דפליג, שלא יוכל
לגבות מן הראשון הגזול, ובארז שאכלו הוא
דאיכא דלית ליה דרב חסדא, אלא כי לפשר
איפכא: דרב לית ליה דרב חסדא. דהדיון דקא
עם הטבת, ורב אסי אית ליה דרב חסדא, והדיון
אף עם הלוקח, ודחי: "דכילי עילמא אית ליה
רב חסדא, ובמתנות כהונה נגזלות אף סמפליג"
דרב סבר נגזלות, ו"היה עם הטבת" - היינו,
אף עם הטבת, כרב חסדא. ורב אסי סבר דהדיון
דקאף עם הלוקח, והכי עילמא אית ליה
דחי איפכא ממנא דהוי כע' למימר מעיקרא.
ותימה: דבמאי קא מירי? כי בשאין מתנות בעין
הא ארמין בריש פירקין דמוק מתנות כהונה
הא אכלו, פטור ואם חלה בעין - היכי קאמר
דברב חסדא, אף סמפליג? דא משמע רב
הגזל "בתרא" (בבא קמא קיא), דהיכא דהם
בעין, ליכא מאן דפליג אדרב חסדא, אלא
דוקא כשאכלו, דתני רב: ואשעיא: הגזל
מאכלית את בני - פטורין משלם. הנה
לפניהן, גזלה קיימא - חייבים לשלם, אין גזלה
קיימא - פטורין בו, ופריך: לימא תהוי חיובתא
רב חסדא, משמע דלאמן דפליג עליה, אתי
שפיר דדוקא אין גזלה קיימא פטורין, אבל
בגזלה קיימא חייבים לשלם וצריך עיון,
ורמינהו - חזרי העלמים שכתוב קמה בו -
מכרנו מן פריך, דהא פליגי רבנן אלא משום
דסברי דהתחתונים דאינן נגזלים כנסום, היולכך
הם של בעל הבית. הוא אם דחי ספק - הוי
מודים דהוי לקט, כמו עליונים, שספק לקט -
לקט.

ראשית
רבי מאיר: אמר לו: אל תשנה אותה אלא בלשון בן תרל, והא טעמא קאמר. דאמר רבי
שמעון בן לקטי: מאי דכתיב "עני רש הצידיקו"? מאי "הצידיקו"? אלא - צדק משלך וכן לו! אמר רבא: הכא - פרה בחוקת
פטורה קיימא, קמה - בחוקת חייבא קיימא. אמר ליה אבוי: והרי עושה נעשית עד שלא
נתגיר - פטור מן החלה, משנתגיר - חייב, ספק - חייב! אמר ליה: ספק איסורא - לחוברא,
ספק ממונא - לקולא. דאמר רב חסדא, וכן פני רבי חיאי: שמונה פסקות נאמרו בפר, ארבע
לחזוב וארבע לפטור. קרבן אשתו, וחלה, ובכור בהמה טמאה, ובכור בהמה טהורה - לחזוב,
ראשית

ראשית הגו והמתנות – תימה: למאן דאית ליה לעיל (קלבב) דמתנות טבלי, ליחגי נמי מתנות לחיוב – קודם שהורמו, ולפוטו – אחר שהורמו המתנות, דדור שלו, כי חזכי דחגי בבכור בהמה טמאה לחיוב ולפטור? **פיקה** של גרירת – היא טבעת הגדולה, שעושה עגולה בפיקה.

הזרוע המיומנת – אפילו רכמן דרדשי פרק "גיד הנשה" (חזיון צובב, "הירך" – דפשיט אסיריה בבוליה ירך, הבא מודו, ודא שיך למודש הכי. **דורשי** חמורות – פירש בערוך בשם רב סעדיה גאון: כמין המעשה. דבלשון ארמי "מוד חמור" – מה מעשיך.

הדרן עלך הזרוע והלחיים

- **שאני תרומה – דמבלה, ולא סגיא מפרשיה לה.** – והרי מתנות דלא מבלה, ותנאי: מקום שנגנו למלוג בעגלים – לא יפשיט את הזרוע, להפשיט את הראש – לא יפשיט את הלחי. ואם אין שם כהן – מעלין אותן בדמים ואוכלן, מפני הפסד כהן! – שאני מותרת בהזנה, ד"נתינת" כתיבא ביה. השתא דאיתיה להכי, תרומה נמי: "נתינה" כתיבא ביה. – ואלא "תעוב" ויתירא למה לי? – לכדתנא: המפקיר את פרמו, ולשחרר השבים ובצרו – חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה, ופטור מן הפעולות. ההוא שקא דדיגרי דאחא לבי מדרשא, קדים רבי אמי וזכה כהן. – והיכי עבדי הכי? והא כתיב "ונתן" – ולא שיפול מעצמו? רבי אמי נמי לעגיים וכה כהן. ואיבעית אימא: אדם חשוב שאני, דתנאי: "והפכה הגדול מאחיו" – שיהא גדול מאחיו בגוי בחכמה ובעושר. אחרים אומרים: מפני שאם אין לו, שאחיו הפהנים מגדלין אותו? – תלמוד לומר: "והפכה הגדול מאחיו" – גדלוהו משל אחיו. **משנה** אוהו הזרוע – מן הפרק של ארפובה עד פה של יד, והוא של נזיר. וכנגדו ברגל, שוק. רבי יהודה אומר: שוק מן הפרק של ארפובה עד סוכך של רגל. אי והו לחי – מן הפרק של לחי, עד פיקה של גרירת. **גמרא** תנו רבנן: "הזרע" – זה ורוע ימין. אתה אומר זה ורוע ימין, או אינו אלא ורוע שמאל? תלמוד לומר: "הזרע", מאי תלמודא? בראמר רבא: "הזרע" – המיומנת שפירד, הכא נמי: "הזרוע" – המיומן שפירד. והלחיים? למאי אתא? להביא צמר שבראש כבשים, ושער שבזון תישיש. "והקבה" למאי אתא? להביא חלב שעל גבי הקבה, וחלב שבתוך הקבה. דאמר רבי יהושע: כהנים נהנו בו עין יפה ונתנהו לבגלים, טעמא – דנהגו, הא לא נהגו – דידיה הוא. דורשי חמורות היו אומרים: הזרוע כנגד היד. וכן הוא אומר "והקבה" להלחיים כנגד תפלה, וכן הוא אומר "ועצם פינתם ופלל" קבה כמשמעה, וכן הוא אומר "ואת האשה אל כבתה". ותנא מיייתי לה מרבא: "שוק תימין" אין לי אלא שוק תימין, ורוע מוקדשין מפני? – תלמוד לומר: "תרומה" ורוע חזיון מפני? – תלמוד לומר: "תתנו". "אזיהו לחי מן הפרק של לחי ועד פיקה של גרירת". והתנאי: נטלה וביט שחיטה עמה! לא קשיא, הא רבנן רבי חנינא? ואנטיגוס, דתנאי: מוגרמת פסולה. העיר רבי חנינא בן אנטיגוס על מוגרמת שהיא כשרה. איבעית אימא: הא והא רבנן, ומאי "עמה"? – עמה דבהקבה.

הדרן עלך הזרוע והלחיים

הנמכרת עם הראש. עד כה של יד – עצם רחב של כהן שקורין אשפולדון. והוא של נזיר – וכן "ורוע בשלה" האומר בניד (במכרז) כי נטלה. ובגמרא שוק – האומר בשלמים (ויקרא ז), נמי היו שתי עצמות מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאטמא. דהיינו, כל הירך. סוכך של רגל – היינו פירק שבין הקולית ועצם אמצעי. הפרק של לחי – אצל הצדעים, וחותר כלפי מטה עד פיקה של גרירת, עד שיפיר כובע, שהוא פקיעתא. ופתחה של קנה, בית הבליעה. דהיינו, לחיים התחתונות עם הלשון. **גמרא** חזיון – "ונתן לכהן הזרוע", בראמר רבא – בפרק "גיד הנשה" (חזיון צאא), אליבא דרבי יהודה, דאמר: אינו נוהג אלא באחת, ודעת מברכת: של ימין. ח' – ו"הלחיים" למאי אתא? חלב של הקבה וחלב שבתוך הקבה – חלב הקדוש. כהנים נהנו בו עין יפה – שאלא תיטלו מן העגלים אלמא דמזאורייתא של כהנים הוא דנפקא ליה מדיא יתירא "והקבה". דורשי חמורות – מקראות הסתומים. היו אומרים – מנלן דשל ימין? מהכא. יד – שנותנין לכהן – כנגד ידו של פוסח, שעל כך ניתנה לו בריח כהונה עולם, וזה שכרו. ואיו יד שעושה מלחמה? זהו אומר: של ימין. ורוע המוקדשין – של איל נזיר. תלמוד לומר תתנו – "תרומה לכהן". ורוע חזיון – מתנות כהונה. וביט שחיטה עמה – היינו, תופס בעומק הזואר באלכסון יותר מן הפיקה. ויעיל עד הפיקה ולא קשיא – ברייתא דרבי לה "בית שחטה" – רבי חנינא דא. ובמכשר שחטה מלמעה מבית הבליעה. ומתניתין דלא קרי לה בית שחטה? רבנן דא. ואיבעית אימא – ברייתא נמי רבנן דא, והאי "עמה" דקתני? לאו עם הלחי, אלא עם הבהמה היה נשאר בית שחטה, וחלחי ניטל עם הפיקה.

הדרן עלך הזרוע והלחיים

ראשית חנו בו' – כל חנך כולחו לא רמיא אסורא עליהו, אלא ממנוא. ודילכך, ספיקו לקולא. **ופדיון פטר חמור** – בדפרישות: מפרשי טלה, והוא לעצמו. קמה אקמה רמי עליה – ממתניתא אחריתי אשכח לרבי מאיר דפטר בקמה של גר, ספק נצרהה קודם שנתגיר ספק משנתגיר ספק. ורמיא הוא דאדא דקתני "ספק קליט", ושני ליה: בלשון בן אגרא אני שונה אותה. **בבשר** – מקום. **אין מבאין** – אין צריך ישראל לטרוח ולהביא תרומה מן הגזרן לעיר ליד כהן, אלא כהן חזק וחזק ומביאה. **ואם אין שם כהן בו'** – אלא, בעי לאפרושה. ולאצנונה עד דמשבח כהן. הכי נמי בעי לאצנונה עד דמשבח עניים. שאני תרומה דבבלה – ואסרתה הכל עליו משום טבל. לפיכך, על כרחו צריך להפרשו. למלוג בעלים – שמוכרין אותן ברותיח עם ערוך, ואוכלין אותן עם העור. **אין רשאי להפשיט את הזרוע** – אלא נותנו לכהן כמו שהוא בעור. **הראש לא יפשיט את הלחי** – כדמבינן לקמן מקרא יתירא. שאף הצמר שבראש כבישים הוא חייב ליתן לו, ולא שכן העור. **ואם אין שם כהן** – ולתת לו המתנות. מעלים אותם בדמים – שם את דמי המתנות, ואוכל המתנות, ונותן דמיים לכהן הבא ראשון. נתינה כתיבא כהו – ועליו ליתנן לכהן. **אלא תעוב** – יתירא – דכתיב בלשן, למה לי? חד ב'קדושים תהיו', וחד ב'שור או כשב', לאו לרביי, שאפילו במקום שאין עניים שעליו להצניעם עד שמצאנו עניים חייב בפרט ובעוללות בו' – אף עד גב דהפקר פטור מכולם, דבכלהו כתיב "קציר", "כרמך" – ולא של הפקר. ובכולהו תנן: כל שהוא אוכל ועשמה, פירט לשל הפקר. להכי אפני "תעוב" – יתירא – דכתיב בכולהו – לאתריה הפקר, כי האי כונה דהדר אידו וזכה ביה. בלשן ופאה נתינה "תעוב" יתירא: חד ב'קדושים תהיו', וחד ב'שור או כשב', ופירט בדרם היינו ליה, עוללות – חד ב'קדושים תהיו': "וכרמך לא תעולל". וחד במשנה תורה (כד) "כי תבצור כרמך לא תעולל אחריו". שכחה – חד גבי שכחת אילן, וחד גבי שכחת כרם, דאמרין לעיל (קלאא). "אחריו" – זו שכחה. שקא דייגרי – וייגרי זהב ששלחו ממקום אחר לבני הישיבה. ואיבעית אימא ארם חשוב כגון ממונה ראש ישיבה, יכול לקום ולזכות. שהרי עליו לגדלו ולהעשירו אפילו משנה וכל שכן ממאי דאית ליה מעלמא.

משנה מן פרק לא ארכובה – ארכובה המכרת עם הראש. עד כה של יד – עצם רחב של כהן שקורין אשפולדון. והוא של נזיר – וכן "ורוע בשלה" האומר בניד (במכרז) כי נטלה. ובגמרא שוק – האומר בשלמים (ויקרא ז), נמי היו שתי עצמות מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאטמא. דהיינו, כל הירך. סוכך של רגל – היינו פירק שבין הקולית ועצם אמצעי. הפרק של לחי – אצל הצדעים, וחותר כלפי מטה עד פיקה של גרירת, עד שיפיר כובע, שהוא פקיעתא. ופתחה של קנה, בית הבליעה. דהיינו, לחיים התחתונות עם הלשון. **גמרא** חזיון – "ונתן לכהן הזרוע", בראמר רבא – בפרק "גיד הנשה" (חזיון צאא), אליבא דרבי יהודה, דאמר: אינו נוהג אלא באחת, ודעת מברכת: של ימין. ח' – ו"הלחיים" למאי אתא? חלב של הקבה וחלב שבתוך הקבה – חלב הקדוש. כהנים נהנו בו עין יפה – שאלא תיטלו מן העגלים אלמא דמזאורייתא של כהנים הוא דנפקא ליה מדיא יתירא "והקבה". דורשי חמורות – מקראות הסתומים. היו אומרים – מנלן דשל ימין? מהכא. יד – שנותנין לכהן – כנגד ידו של פוסח, שעל כך ניתנה לו בריח כהונה עולם, וזה שכרו. ואיו יד שעושה מלחמה? זהו אומר: של ימין. ורוע המוקדשין – של איל נזיר. תלמוד לומר תתנו – "תרומה לכהן". ורוע חזיון – מתנות כהונה. וביט שחיטה עמה – היינו, תופס בעומק הזואר באלכסון יותר מן הפיקה. ויעיל עד הפיקה ולא קשיא – ברייתא דרבי לה "בית שחטה" – רבי חנינא דא. ובמכשר שחטה מלמעה מבית הבליעה. ומתניתין דלא קרי לה בית שחטה? רבנן דא. ואיבעית אימא – ברייתא נמי רבנן דא, והאי "עמה" דקתני? לאו עם הלחי, אלא עם הבהמה היה נשאר בית שחטה, וחלחי ניטל עם הפיקה.

חולין פרק אחד עשר – ראשית הגז דף קלה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) כפג
רש"י
תוספות

ראשית הגז לפרוק וליתב ליה – תימנה אמאן קאי? אי אמאן דעבר וגזו – אטו
קבאס הוא, דקסיס ליה משום דעבר וגזו לפדותה, ובעלים שהקדישו נמי –
אמאי מחייבי? ואי אבדן – לא הוה ליה למימר "לפרוק וליתב" ונדי דהאי לא תקשי
מה מרדח שפורה – מרדוח כשהו פרטתה אפילו שוה מנה, דמחולל.
והא בעי העמדה והערכה – ואם תאמרה מה
שיך העמדה והערכה בגיזה, דהויא
במקדיש עציזי אבנינא? ויש לומר: כיון שהיה
מתחלה מחובר בבמה בזה העמדה
והערכה, צריך העמדה והערכה, ואם תאמרה:
ולמיא, כשהעמיד והעריך ואחר כך עבר וגזו
ופדה ויש לומר בדבשת פרייה בעיני העמדה
והערכה.
במקדיש גיזה עצמה – ורבי מני בר פטיש
דלעיל אית ליה שפיר דף דרשא.
אבל רבא לית ליה דרשה דרבי מני בר פטיש
דפטר מקדיש בלמה חזו מנייה וכו' וכו'.
מדבעי בסמוך, ואלא "צאנך" למאי אתא.
ורבנן

משנה ראשית הגז – כל הגוזז צאנו, בין שלמים ובין זקנים, ואפילו גוזזן מאוה
פעמים – נותן ממנה מתנה לכהן, ושיעורא מפרש לקמן: חמשה גזיות, שיש בכל
אחד מנה ופרס היה נותן משקל חמש סלעים. נהנינן בבקר ובצאן – דכתיב
(דברים יח) "אשר את שוה" ו**במזבץ** – אפילו לא שחט אלא אחת. **אלא**
ברחלים – ד"ג צאנך" כתיב, ועדים – לאו
גזי, איקרי, כדמפרש בגמרא. **מנה מנה**
ופרס – כל אחת מנה וחצי, ובציר מחבי לא
שפור גזי, שזו פחותה שבמזבץ. **כל שוה** –
בגמרא מפרש מאי דיא. ובמה נותן לו –
בגמרא מפרש אודיבא קאי. **צוא** – שלא
נתלבן עדיין כולו. **שצבעו** – ישראל זה.
פסור – דקנינה בשבתי, דהוה ליה כמזיק
מתנות כהונה או שאכלן. **לבנו ולא צבעו**
– אין זה שניה, ואכתי בעיניה הוא. **הלוקח**
גז צאנו של גזי – במחורא – **פסור** – ד"גז
צאנך כתיב, והאי כיון לאו דידה הוא,
ואצאן דידה קפיד קרא, ולאו אגזין דידה.
שוהפות – לא שחור ולא לבן, זה נותן
לעצמו – בגמרא מפרש טעמא.
גמרא במקדיש בדר פהר – דמותרין
בגיזה, אתא קרא למעוטיניה מחיובא
דראשית הגז. מדרבנן – תירוצא הוא.
חייבא – דעבר אדרבנן וגזו, אמינא ליחייב
– להכי אתא קרא. והא קדשה לה –
והכי תיסק אדעתין דניחב למיחב ליה
מדי דהקדש, ולמה לי למעוטינה? כל
קדוש בבעלי חיים טעון העמדה והערכה,
הכי אדקדיש בבמה והפס. והכי משכח
לה דניחב, דאיצטרך קרא למעוטי, והא
אחר שגזו אינו יכול להעמיד הגיזה?
הניחא למאן דאמר – בתמורה (כב),
תנינן בדר הבית לא היו בכלל בו –
איצטרך האי קרא דלא נימא נפרוק וניתב
ליה. הכי גרסנן סלקא דעתך **אמינא** ליעונו
וליתב ליה. כלומר, גיזוה לכתחלה
וליתב ליה. דהא גז לא דקדיש. **אי הכי**
– דבחוץ מגזייה אוקימתה חוץ מגזייה,
שהוא מותר לגזוה שהגיזה שלו – מאי
דחוקר לאוקמה בדק הבית, אפילו
קדיש מזבח נמי ודבעי גזו? והכי משכח
– הגיזה הניטלת מכחשת הבשר, ואסור
לגזוה. **אפילו הכי** – דאמר "חוץ מגזייה"
– קדשה נמי גיזתה. דאידיך קדושת הגוף
תמורה, פשטה בכל המחובר בה, אבל
קדושת דמים, כגון קדשי בדר הבית, מאי
דלא אקדיש לא אקדיש, והלא במקדישים
– כלומר, בתחלה קדיש האומר "רגלה"
של זו עולה" – כולה עולה. **אי בתמורה**,
כשיאמר "רגלה של זו תמורה" – תדא
כולה תמורה, ופלגי אורבי מאיר דאמר:
אין ממירין באברין ולא אברין בשלמין.
ופפרק "בהמה המקשה" היא מפורשת.
ואפילו לרבי מאיר דאמר אין בולה עולה –
קדשה כולה. **רבא אמר** – לא תסרח לאוקמי מתניתין במקדיש חוץ מגיזה וכו' וכו'.
צאנך הוא, אלא מוסמך נתינה לגיזה. סלקא דעתך **אמינא** לפרוק וליתב – קא משמע לן דאמר קרא "גז תחת" – מי שאינו מחוסר אלא גיזה ונתינה, והכא
משום העמדה והערכה ליכא – דכי כתיבא העמדה, במקדיש בהמה עצמה כתיבא. השתא דאית ליה – לא גרסנן. **אלא צאנך** – דממעט מעוטא, למאי
אתא למעוטי שותפות גזי לרבנן או שותפות ישראל לרבי אלעאי? ולא של שותפות – דרוש הכי: "צאנך" – המיוחד לך, למעוטי שותפות דגזי – אבל דישאל
– "מיוחד לך" קרינא ביה, האיל ושהינם בני חוב, וכל ישראל קרוים בלשון יחיד. **ראשית הפסין קנינן** – מודלא כתביניהו בחד "ראשית", שמע מינה: לא איתקוש.
הילכך, איצטרך לפרושי בה מיעוטא לשותפות גזי.

וכמה נותנין לו – משקל חמש סלעים בהיורה, שהן עשר סלעים בגליל, מולבן ולא צוא,
כדי לעשות ממנו בדר קמן, שצאנך "תחת לו" – שיהא בו בדר מתנה. לא הפסין ליתנו לו
עד שצבעו – פסור. לבנו ולא צבעו – חייב. הלוקח גז צאנו של גזי – פסור מראשית הגז.
הלוקח גז צאנו של חבירו, אם שחור – המוכר חייב, לא שחור – הלוקח חייב. היו לו שני
מינים שחופות ולבנות, מכר לו שחופות אבל לא לבנות, זקרים אבל לא נקבות – זה נותן
לעצמו וזה נותן לעצמו. **גמרא** במקדישין מאי טעמא לא? אמר קרא: "צאנך" – ולא צאן
הקדיש. – טעמא דכתב רחמנא "צאנך", הא לאו הכי הוה אמינא קדשים חייבים בראשית
הגז? הא לאו בני גיזה ניהו, דכתיב: "ולא הגז בכור צאנך"! – אי קדש מזהב – הכי נמי,
הכא במאי עסקינן – בקדשי בדר הבית. – והאמר רבי אלעאי: קדשי בדר הבית אסורים
בגיזה ועבדו! – מדרבנן. סלקא דעתך אמינא: הואיל ומדאורייתא בני גיזה ניהו, הויא
הגזו ליה – ליתב ליה. – והא קדש לה! – סלקא דעתך אמינא: לפרוק וליתב ליה. – והא
בעי העמדה והערכה! הניחא למאן דאמר קדשי בדר הבית לא היו בכלל העמדה והערכה.
אלא למאן דאמר היו מאי איפא למימרי? אמר רבי מני בר פטיש משום רבי יצאי: הכא
במקדיש בהמתו לבדר הבית חוץ מגזייה. סלקא דעתך אמינא: ליעונו וליתב ליה, אמר
קרא "צאנך" – ולא צאן של הקדש. – אי הכי, קדשי מזהב נמי! – פחשי! – קדשי בדר הבית
נמי פחשי! – דאמר "חוץ מגזייה וכו' וכו'". – קדשי מזהב נמי דאמר "חוץ מגזייה וכו' וכו'!" –
אפילו הכי, פשטה קדושה בכולה. ומאן תימרא – דאמר רבי יוסי: והלא במקדישין האומר
"רגלה של זו עולה" – בולה עולה. ואפילו לרבי מאיר דאמר אין בולה עולה – הגי מילי
דאקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו, אבל הקדיש דבר שהנשמה תלויה בו – קדשה. רבא
אמר: במקדיש גיזה עצמה, סלקא דעתך אמינא: ליעונו ולפרוק וליתב ליה, אמר קרא "גז"
צאנך תחת לו" – מי שאין מחוסר אלא גיזה ונתינה, יצא זה שחופסר גיזה פרייה ונתינה.
אלא "צאנך" למאי אתא? לכדתניא: בהמת השותפים חייב בראשית הגז, ורבי אלעאי
פטר. מאי טעמא דרבי אלעאי? אמר קרא "צאנך" – ולא של שותפות. ורבנן – למעוטי
שותפות גזי. ורבי אלעאי – שותפות גזי מנא ליה? נפקא ליה מירשא דקרא "ראשית דגזי"
– ולא שותפות גזי. ורבנן – "ראשית" (הגז) הפסין הענין, ורבי אלעאי – וי' דדר ערבייה,
ורבנן

הילכך, איצטרך לפרושי בה מיעוטא לשותפות גזי.
הילכך, איצטרך לפרושי בה מיעוטא לשותפות גזי.

הילכך, איצטרך לפרושי בה מיעוטא לשותפות גזי.
הילכך, איצטרך לפרושי בה מיעוטא לשותפות גזי.

ורבנן לא לכתוב לא וי"ו ולא ראשית — ואם תאמר: לרבנן נמי תקשי, לא לכתוב "צאנך" ולא "ראשית", ואנא ליתפא מ"דגנך" דשוחפות גוי פטור מראשית הגז. דמדאמי רבן לוי: "ראשית" תפסיק הענין, משמע: הא לאו "ראשית", הזה יליפין מרשייה דקראן ויש לומר: דרבנן דרביו רבי אלעאי קא אמרי, לדבריך דבעי למלוק מרשייה דקרא. הא "ראשית" תפסיק הענין.

ואיבעית אימא שוחפות גוי בתרומה רבנן חוביב מחייבי — מתוך פירוש קונטרס אחרון משמע: "מ"דגנך" ליכא ליתפא שוחפות גוי דסברא הוא לחלק בין של גוי לגמרי בין של שוחפות. אבל בגו אין סברא לחלק, שבכל בהמה ובבהמה יש לגוי חלק, בהו לא קרינא בתרא מנייהו "צאנך", ותימנה דאם כן, מה איצטרך לרבנן קרא ד"צאנך", הא מ"דגנך" דרשנין: ולא של גוי, ולפינן בגו דשל גוי פטור. וכיון דשל גוי פטור, לשוחפות גוי פטור, דברשייה שאין סברא לחלק צריך פטור, דלאו סברא הוא כלל. דאפילו ידעינן דשל גוי פטור, מכל מקום לא ידעינן דשל שוחפות פטור בשוחפות גוי. וחסתא מ"דגנך" לילפין בגו, דל גוי פטור. ואיצטרך "צאנך" לשוחפות. אש לפירוש קמא בקונטרס ד"דגנך" אהא: ולא דינן גוי, צריך לומר האי סברא. דאי לא תימא הכי, הרבנא נטל להו דשוחפות גוי פטור בראשית דלגנא אימא: "צאנך" — למעוטי של גוי, אבל שוחפות גוי — חייב. **אמר** רבא ומועד רבי אלעאי בתרומה — נראה דסבר כלישנא בתרא. דאין סברא למעט של גוי טפי משל ישראל. דללישנא קמא דלית לן למעוטי מחד קרא אלא שוחפות גוי ולא שוחפות ישראל, אלא הוה צריך בכל גזרו דמיתא קרא לרבות שוחפות ישראל. בתוך

מתרומה! — הכי נמי, **אלא** "ערוסותיכם" למה לי? **כדי** ערוסותיכם. פאה אף על גב דכתיב "שֹׁדֵךְ" — דידך אין, שוחפות לא, **כתב רחמנא** "וּבְכָדְרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרֻצְכֶם", **אלא** "שֹׁדֵךְ" למה לי? **למעוטי** שוחפות גוי. **בכורה** אף על גב דכתיב "כֹּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרְךָ וּבְצֹאנְךָ" — דידך אין, שוחפות לא, **כתב רחמנא** "וּבְכָרְתָּ בְּקָרְכֶם וּצֹאנְכֶם", **אלא** "בְּקָרְךָ וּצֹאנְךָ" למה לי? **למעוטי** שוחפות גוי. **מוזקה** אף על גב דכתיב "בִּיתְךָ" — דידך אין, שוחפות לא, **כתב רחמנא** "וּבְנֵי יְמִיכָם וְיְמֵי בְנֵיכֶם", וְאֵלֶּא "בִּיתְךָ" למה לי? **אלא** **אתא** **לכרדרה**, **דאמר רבה:**

ישראל להפקיע חלקו מיד מעשר. ואני שמעתי: שאין לו תקנה, לפי שאם בא להפריש — נמצא מפרשיש מן הפטור על החיוב. ולי נראה: שיש לו תקנה בשני צדדין, אם יש לו טבל ממקום אחר — מפרשיש על זה. לפי חציו, שאין חייב אלא חציו. ואם אין טבל אחר — מפרשיש מנייה וביה. לפי כולו. כגון אם יש לו עשרים — מפרשיש שנים מהן. שאם אין מפרשיש אלא אחד — לא נפטר, של שזה שהפריש יש חציו שאין שם מעשר חל עליו, לפי שהוא פטור ועומד. אבל כשמפרשיש שנים — הרי השם חל על האחר, ופטור את העשרה המהוייבין. והא ליכא למימר: דילמא שניהם המופרשיש בחלקו של גוי גדלו, ואין שם מעשר חל עליהם — דהנתיב בגמרא דראש השנה (יבב) גבי חדש וישן המעורבין, דקיימא לן אף תורמין מזה על זה. וקתני: צובר את גרנו לחוכו, ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש שבו, וכן היכי דפריש חדש וישן בחולין. איכא נמי חדש וישן במעשר. הא נמי נמצא תורם מן החיוב שבו על החיוב שבו, וכן הפטור שבו על הפטור שבו. ואפילו למאן דפליגי עליה דההוא. הא אמרי — דהתם — הוא דאיכא למימר: אין בילה, לא נבללו יפה, ושמא אין חדש במעשר לפי שחבת הנהגת החולין, ואין ישן במעשר לפי שחבת הנהגת החולין. אבל אמר — יש בילה. דהא בכל יומא וטעה יש לגוי לישראל חלק, כיון דאין ביריה. וכן אפריש שחבת וביה, יש במעשר מן החיוב כפי החיוב ומן הפטור כפי הפטור. ובתוספתא דרמאי (פרק ה) מצאתי דטבל חולין שנתערבו — אם יש לו פרסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון. כלומר, מפרשיש ממקום אחר לפי שחבת טבל זה המעורב. ואם לאו — נטל מן החולין כפי תרומת מעשרה שבטבל. ואני יודע מהו. ורבי רבן שמעון בן גמליאל הכי פליגי — רבי סבר: אם יש טבל אחר, מפרשיש על זה לפי חציו. ואם הפריש שלפי כולו, דנמצא מפרשיש במעשרותו ממקולקלהו זה מתוקן. ועוד נפקא מינה: לאשן מפרשיש מהו על טבל אחר. רבן שמעון בן גמליאל: סבר. יש ביריה. וכיון שחלקו — הרי חלקו של ישראל כולו חייב. ואפילו הוא לא להפריש עליו ממקום אחר — מפרשיש לפי כולו, והשם חל על מעשרותיו, ומתוקנים הם. ואם רצה להפריש מזה על מקום אחר — מותר. **ואי בעית אימא** — לא תדחק למימר דרביה, דתרייהו בין שוחפות גוי בין שוחפות ישראל לרבי אלעאי מ"צאנך" נפקי, דבעינן מיוחד דף ולא שוחפות, אש שגא דגוי ולא שגא דישראל. **ישראל ברי חורא** — וכל ישראל נקראין בלשון יחיד, ולא מיוחד דבעינן, ובלבד שאוכל לקרוא בה "צאן" של ישראל. **אמר רבא** — אף על פי דפטר רבי אלעאי בשוחפות בראשית הגז, מודה הוא בכל גזי דאמר לקמייהו, כל דא חד כדמפרש טעמא. **הירמוטיבם** — משמע לשנים. **אירבה** לילק **בתרומה לחיובא** — אלא בתרומה נמי כתיב "ראשית", ושוחפות חייבת בה, וקולא וחומרא — לחומרא מקשינן (ביבמות חב). **למה לי** — קרא "ערוסותיכם" לחיובא בשוחפות? **כדי ערוסותיכם** — במדבר יניחהו לכם תורה, ושם נאמר להם "כדי ערוסותיכם" שם עבשו יחיד בחלה. וכמה עיניה מדבר? "עומר לגלגל", "העומר עשירית האפה", והחשבת עולה לחמשה לוגין צפורים, שהן שבעה רבעים ועוד מדרישות, שהן ארבעים ושלש ביצים חומש ביצה, כדאמרין בעירובין בפרק (פגב) "אפה" — שלש סאין, סאה ששת בקין, ארי אפה — שמונה רבעים שש בקין. בק — סאה רבועה לוגין, הרי אפה — שבעים ושנים ביצים, עשירית לוגין, עשירית חמה הוא — שבעה עולה לשבעים לוג, ולשני סאה ששן ששים עשרה ביצים, עשירית שלהן — ביצה וחומש. הרי שבעת לוגין וביצה וחומש ביצה. והלוג — ששה ביצים, הרי ארבעים ושלש ביצים וחומש. **אירצבם** — של שנים הוא אומר. **בקרך וצאנך** — "כל הבכור" וגו', הרי כתיב "וכבורות בקרכם וצאנכם" — אפילו לשנים.

ורבנן לא לכתוב רחמנא לא וי"ו ולא ראשית — רבנן אמרי לך: אי סלקא דעתך איתקוש למידי — לא נכתוב לא "ראשית" לאפסוקיהו, ולא וי"ו למחרד עביניהו אלא דאי אפסקיהו, ולא תקשניהו להכי כי חייב דאיתך לך "צאנך" — לשוחפות ישראל, אבל "דגנך" — למעוטי שוחפות גוי בתרומה, ו"צאנך" — לשוחפות הגוי בגו. אבל לשוחפות ישראל, לא אייתר קרא. תרומה קדושה הנהו פטורה לזרים — וראשית הוא — קדושת דמים. ממונא בעלמא, ו"קדושה" לאו דוקא. פסיק — אורחה לאפסקיהו, והדר עריב להו. למלוק פטורא שוחפות דגוי מהיקשא דתרומה, והדר אייתר "צאנך" למפטר שוחפות ישראל. **ואיבעית אימא** שוחפות גוי בתרומה רבנן חוביב מחייבי — חלקו של ישראל, ולא מצי למפטר שוחפות דגוי בראשית הגז בקדושתא דתרומה. הילכך "צאנך" — למעוטי שוחפות גוי אתא, ר"דגנך" — למעוטי דינן גוי. כגון גוי שלקח שדה של ישראל ומיררחה — חלוקה אותה בתואה מן הגוי פטור מלעשר, ואף על פי שגדלה בשדה של ישראל, כדאמרין במנחות בפרק "רבי ישמעאל" (סא); מירוח הגוי פטור. אי נמי "דגנך" — לא דגן גוי, ולאשמועינן דש קנן לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר. וחלקו של גוי — פטור, שאם חזר ומכר לישראל — אינו חייב לעשר. אבל חלקו של ישראל — חייב. ואף על גב דמי"צאנך" משמע להו שחפות גוי, לא למשמע להו מ"דגנך" למעוטי של שוחפות גוי. דדגן — כמאן דפליגי דמי שהיה חולקין אותה במדה, וקרינא ביה "דגנך" חלקו של ישראל. אבל אין — ככל בהמה ובבהמה יש לגוי חלק בה, ולא קרינא בתרא מנייהו "צאנך", שלקחו שדה — שדה שדה בשוחפות. טבל חולין מעורבין זה בזה — ואפילו לאחרי שחלקו לא אמרינן "יש ביריה", חלקו של גוי חלק לו, והא חלק המנעי לישראל, וטבל מנמו הוא. **אלא** אין ביריה, דגם זה שנשאר — חציו טבל וחצי חולין, ויש קנן לגוי בארץ

ישראל להפקיע חלקו מיד מעשר. ואני שמעתי: שאין לו תקנה, לפי שאם בא להפריש — נמצא מפרשיש מן הפטור על החיוב. ולי נראה: שיש לו תקנה בשני צדדין, אם יש לו טבל ממקום אחר — מפרשיש על זה. לפי חציו, שאין חייב אלא חציו. ואם אין טבל אחר — מפרשיש מנייה וביה. לפי כולו. כגון אם יש לו עשרים — מפרשיש שנים מהן. שאם אין מפרשיש אלא אחד — לא נפטר, של שזה שהפריש יש חציו שאין שם מעשר חל עליו, לפי שהוא פטור ועומד. אבל כשמפרשיש שנים — הרי השם חל על האחר, ופטור את העשרה המהוייבין. והא ליכא למימר: דילמא שניהם המופרשיש בחלקו של גוי גדלו, ואין שם מעשר חל עליהם — דהנתיב בגמרא דראש השנה (יבב) גבי חדש וישן המעורבין, דקיימא לן אף תורמין מזה על זה. וקתני: צובר את גרנו לחוכו, ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש שבו, וכן היכי דפריש חדש וישן בחולין. איכא נמי חדש וישן במעשר. הא נמי נמצא תורם מן החיוב שבו על החיוב שבו, וכן הפטור שבו על הפטור שבו. ואפילו למאן דפליגי עליה דההוא. הא אמרי — דהתם — הוא דאיכא למימר: אין בילה, לא נבללו יפה, ושמא אין חדש במעשר לפי שחבת הנהגת החולין, ואין ישן במעשר לפי שחבת הנהגת החולין. אבל אמר — יש בילה. דהא בכל יומא וטעה יש לגוי לישראל חלק, כיון דאין ביריה. וכן אפריש שחבת וביה, יש במעשר מן החיוב כפי החיוב ומן הפטור כפי הפטור. ובתוספתא דרמאי (פרק ה) מצאתי דטבל חולין שנתערבו — אם יש לו פרסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון. כלומר, מפרשיש ממקום אחר לפי שחבת טבל זה המעורב. ואם לאו — נטל מן החולין כפי תרומת מעשרה שבטבל. ואני יודע מהו. ורבי רבן שמעון בן גמליאל הכי פליגי — רבי סבר: אם יש טבל אחר, מפרשיש על זה לפי חציו. ואם הפריש שלפי כולו, דנמצא מפרשיש במעשרותו ממקולקלהו זה מתוקן. ועוד נפקא מינה: לאשן מפרשיש מהו על טבל אחר. רבן שמעון בן גמליאל: סבר. יש ביריה. וכיון שחלקו — הרי חלקו של ישראל כולו חייב. ואפילו הוא לא להפריש עליו ממקום אחר — מפרשיש לפי כולו, והשם חל על מעשרותיו, ומתוקנים הם. ואם רצה להפריש מזה על מקום אחר — מותר. **ואי בעית אימא** — לא תדחק למימר דרביה, דתרייהו בין שוחפות גוי בין שוחפות ישראל לרבי אלעאי מ"צאנך" נפקי, דבעינן מיוחד דף ולא שוחפות, אש שגא דגוי ולא שגא דישראל. **ישראל ברי חורא** — וכל ישראל נקראין בלשון יחיד, ולא מיוחד דבעינן, ובלבד שאוכל לקרוא בה "צאן" של ישראל. **אמר רבא** — אף על פי דפטר רבי אלעאי בשוחפות בראשית הגז, מודה הוא בכל גזי דאמר לקמייהו, כל דא חד כדמפרש טעמא. **הירמוטיבם** — משמע לשנים. **אירבה** לילק **בתרומה לחיובא** — אלא בתרומה נמי כתיב "ראשית", ושוחפות חייבת בה, וקולא וחומרא — לחומרא מקשינן (ביבמות חב). **למה לי** — קרא "ערוסותיכם" לחיובא בשוחפות? **כדי ערוסותיכם** — במדבר יניחהו לכם תורה, ושם נאמר להם "כדי ערוסותיכם" שם עבשו יחיד בחלה. וכמה עיניה מדבר? "עומר לגלגל", "העומר עשירית האפה", והחשבת עולה לחמשה לוגין צפורים, שהן שבעה רבעים ועוד מדרישות, שהן ארבעים ושלש ביצים חומש ביצה, כדאמרין בעירובין בפרק (פגב) "אפה" — שלש סאין, סאה ששת בקין, ארי אפה — שמונה רבעים שש בקין. בק — סאה רבועה לוגין, הרי אפה — שבעים ושנים ביצים, עשירית לוגין, עשירית חמה הוא — שבעה עולה לשבעים לוג, ולשני סאה ששן ששים עשרה ביצים, עשירית שלהן — ביצה וחומש. הרי שבעת לוגין וביצה וחומש ביצה. והלוג — ששה ביצים, הרי ארבעים ושלש ביצים וחומש. **אירצבם** — של שנים הוא אומר. **בקרך וצאנך** — "כל הבכור" וגו', הרי כתיב "וכבורות בקרכם וצאנכם" — אפילו לשנים.

תדות ואעמידה שתי תדות וגו'. אמר שמואל בר רבי יודן, מה כתב מהלכות ולא תהלכות? מפני שהיתה תורפת ירושלם שם והיתה יכולה להיפכל משם.

הלכה ג' מתני' נטמא בעצרה נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש. נעלם ממנו המקדש וזכור לטומאה נעלם ממנו זה וזה השתחוה או ששהא בדי השתחויה. וכא לו בארובה חייב ובקצרה פטור. זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה.

גמרא רבי חזקיה רבי אמי בשם רבי לעזר, כתיב אחד אומר (במדבר יט) את משכן ה' טמא. וכתוב אחד אומר (שם) את מקדש ה' טמא. הא כיצד? ליתן חלק, בין למיטמא בפנים למיטמא בחוץ. מיטמא בפנים עד שיששהא בדי השתחויה. מיטמא בחוץ, שיכנס ראשו ורובו. נטמא בפנים ונכנס לפני ולפנים? נישמענה מהדא השתחוה או ששהא בדי השתחויה. וכיון ששהה, לאו כמי שהכנס ראשו ורובו! ותימר עד שיששהא בדי השתחויה, וכא, עד שיששהא בדי השתחויה.

[דף י"א ע"א]

היד עבידא, על אי זה מהן מתחייב? על הראשונה או על האחרונה? חברייא אמרין על הראשונה אמר לון רבי יוסי, אמרינן ליה צא, ותימר על הראשונה? אלא כי אנן קיימין על האחרונה. תמן תנינן הוציאו לו את הכף ואת המחבת. על אי זה מתחייב? על הראשונה? או על האחרונה? חברייא אמרי על האחרונה. אמר לון רבי יוסי אמר לו היכנס ותימר על האחרונה? אלא כי גן קיימין על הראשונה. שיעור השתחויה עשר אמות. היד עבידא? היה בארובה עשרים, ובקצרה עשר. הילך חמש. אין ייזיל בדא, ה' ואין ייזיל בדא, ט"ו. אמר רבי יוסי, לעולם אין מתחייב עד שתהא ארובה מרובה על הקצרה עשרים. היד עבידא? היה בארובה ל' ובקצרה עשר הילך חמש אין ייזיל בדא, חמש. אין ייזיל בדא. עשרין וחמש. עד כמה היא השתחויה? רבי סימון בשם ריב"ל עד כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר הונא בשם רבי יוחנן עד כדי שאילת שלום מתלמיד לרב שלום עליך רבי.

הלכה ד' מתני' אי זו היא מצות עשה שבנידה שהיבין עליה? היה משמש עם המהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב, שציאתו הנזיה לו בביאתו.

גמרא כהנא אמר. אי אפשר שלא היתה בה ידיעה בתחילה וידיעה בפוף והעלם בנתיים. השיב רבי שמואל בר אבדומי קומי רבי מנא, ויהיו בן המורים? אמר ליה אנן בעיי נכנסין ואת מייתי לון מורין.

מאי פדון? אמר רבי שמואל בר רב יצחק (ויקרא ד) מצות (ויקרא ה) מצות. מה מצות שנאמר לחלוק, בקבוע אף פאן בקבוע.

[דף י"א ע"ב]

הלכה ה' מתני' רבי ליעזר אומר (ויקרא ה) השריץ. ונעלם מפניו, על העלם השריץ הוא חייב, ואינו חייב על העלם מקדש רבי עקיבה אומר, ונעלם מפניו והוא טמא על העלם הטומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם המקדש. רבי ישמעאל אומר ונעלם מפניו ונעלם מפניו שני פעמים, לחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש.

גמרא חזקיה אומר מחלוקת ביניהון? ורבי יוחנן אומר, משמעות דורשין ביניהון. אית תניי תני על העלם טומאה חייב ולא על העלם מקדש. אית תניי תני על העלם שריץ חייב ולא על העלם מקדש. מחלפה שיטת רבי ליעזר תפון, אומר אפילו לא ידע. וכא אומר ר"א שאינו חייב עד שידע! תפון אשר חטא בו, מפל מקום. חכא והוא טמא. אומר רבי היננא וכא לית פתיב ביה? מחלפה שיטת רבי יהושע תפון הוא אומר והוא טמא, עד שידע בפה נטמא. חכא, אשר חטא ביה, מפל מקום. ומה מקיים רבי ליעזר ביה? פרט למתעסק.

הדרן עלה פרק ידיעות הטומאה

פרק שלישי

הלכה א' מתני' שביעות שתים, שהן ארבע, שביעה שאוכל ולא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי, שביעה שלא אוכל ואכל כל שהוא חייב דברי רבי עקיבה. אומר לו לרבי עקיבה, איכן מצינו לאוכל כל שהוא חייב, שזה חייב! אומר להן, איכן מצינו במדבר ומביא קרבן, שזה מדבר ומביא קרבן.

[דף י"ב ע"א]

גמרא ניהא שאוכל ושלא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי, מה נן קיימין? אם בידוע שאכל, ונשבע שלא אכל, שביעות שקר הוא! ואם סבור שאכל, ונשבע שלא אכל, רבי בא בר רב יהודה בשם רב בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה, אכל סבור הייתי שאין בן שביעה, מותר! אלא במזיד ביה ובשוגג בקרבנה. ולא בן אומר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, מזיד בחלב, ובשוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. לית יכיל דמר רבי לא. בשם רבי לעזר, כך משיב רבי ישמעאל לרבי עקיבה מצינו דבר

שחייבין בודונו משום שביעת שקר, ובחעלומו משום ביטוי! ויתביניה רבי עקיבה, מצינו דכר שחייבין בודונו מלקות וקרנן. אלא כי נן קיימין בכריא לו שאכל, ונשבע ונמצא שלא אכל. לא באומר אין זו שביעה? תמן באומר אין זו שביעה. ברם, חכא ביודע בה ששביעה היא אלא שהוא בטועה מחמת דבר אחר. מה נן קיימין? אם באומר שביעה שאוכל אכילת תורה אף רבי עקיבה מודה! ואם באומר שביעה שלא אמעם, אף רבנן מודה! אלא כי נן קיימין כל שהוא.

[דף י"ב ע"ב]

כל שהוא אכילה? פתר לה ברבי עקיבה, דאמר כל שהוא אכילה.

מה מפקה מביניהן? שביעה שאוכל כבר זו ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה חייב! על דעתיה דרבנן פטור. שלא אוכל כבר זה ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה פטור, על דעתין דרבנן חייב! אף בשביעת ביטוי כן. שביעה אשתי נהנית לי אם אוכל כבר זו, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה אשתי אסורה, על דעתיה דרבנן אשתי מותרת. שלא אוכל כבר זו ואכלה חסר כל שהוא, על דעתיה דרבי עקיבה אשתי מותרת, על דעתיה דרבנן אשתי אסורה. אף בנכסין כן שביעת נכסי עלי אם אוכל כבר זו, ואכל חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה אסורין, על דעתיה דרבנן נכסים מותרין. שלא אוכל כבר זו ואכל חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה נכסיו מותרין, על דעתיה דרבנן אסורין. וחרי המגדף מביא קרבן! חכרייא אמרי בשם ריש לקיש, בשיטתו השיבוהו, בשיטתו שאתה אומר אין המגדף מעשה איכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן. רבי בא קרתיגנאה בעי מחלפה שיטת ריש לקיש. תמן מר לרבי עקיבה אין המגדף מעשה, והכא מר מגדף מעשה ברבי עקיבה. רבי לא בשם ריש לקיש, תרין תניין אינון על דעתיה דרבי עקיבה חד אמר אין המגדף מעשה, וחד אמר המגדף מעשה.

הלכה ב' מתני' שביעה שלא אוכל, ואכל ושתה, אינו חייב אלא אחת. שביעה שלא אוכל ושתה, ואכל ושתה, חייב שתים.

גמרא שתייה בכלל אכילה, ולא אכילה בכלל שתייה. רבי יונה שמע בולחון מיפא. (ויקרא יז) על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מקם לא תאכל דם. מה נן קיימין? אם בדם שקרש התני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה!

[דף י"ג ע"א]

אֵלָא בִּן גִּזְ מַיִּימִין: כֹּל שֶׁהוּא אֵכִילָהּ? פֶּתֶר לָהּ בְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר כֹּל שֶׁהוּא אֵכִילָהּ. וְהִתְנִי הַמַּחֲהֵה הָדָם וְנִמְעוּ, אוֹ שֶׁהִקְפָּה חֵלֶב וְאָכְלוּ אִם יֵשׁ בּוֹ בָּזִית חַיִּיב מִה עֲבַד לָהּ רַבִּי יוֹנָה? אֵינּוּ אוֹכֵל לִיטְמָא טוּמְאָת אֹכְלִין, וְלֹא מִשְׁקָה לִיטְמָא טוּמְאָת מִשְׁקִין. חֲזוֹר רַבִּי יוֹנָה וּפֶתֶר מִתְּנִיתָא (דְּבָרִים יד) וְנִתְתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּאָוֶה נִפְשְׁךָ. מִה גִּזְ מַיִּימִין? אִם בְּטוֹעִים טַעַם יִיזן לַתְּבָשִׁיל, וְהִלָּא הַטַּעַם לִפְנֵם? אֵלָא בִּן גִּזְ מַיִּימִין כֹּל שֶׁהוּא וְרַחֲמֵנָא קָרִייה, אֵכִילָהּ. רַבִּנּוּ דְּקִיסְרִין אָמְרִין תִּפְתֵּר בְּאִילִין גְּמָרִייה וְאוֹרְזֵרִייה, שֶׁחֶפֶל טְפִילָה לְאֵכִילָהּ בְּאֵכִילָהּ. רַבִּי יוֹסִי שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְשִׁתָּה, אֵין חַיִּיב אַחַת? מֵאֲרִי חֲבֵרִיָּא קוּמִי רַבִּי יוֹסִי וְכֹר דְּבִתְרָה? שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְשִׁתָּה אֲשִׁתָּה וְאָכַל וְשִׁתָּה, אֵין חַיִּיב אַלָּא אַחַת! אָמַר לוֹן רַבִּי יוֹסִי, אִילּוּ מִי שֶׁאָמַר שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל כֶּכֶר זֶה וְחֹזֵר וְאָמַר שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל כֶּכֶר זֶה, וְאָכַל שְׁתִּיתָּהן שָׁמָּה אֵינּוּ חַיִּיב שְׁתִּיתָּהן? רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְאָכַל אוֹכְלִין שְׁאִינֶן רְאוּיִין וְשִׁתָּה מִשְׁקִין שְׁאִינֶן רְאוּיִין, פְּטוּר. הָא אָכַל אוֹכְלִין רְאוּיִין וְשִׁתָּה מִשְׁקִין רְאוּיִין, חַיִּיב. רַבִּי בָּא שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא אָכַל וְשִׁתָּה בְּהֶעֱלֵם אֶחָד אֵינּוּ חַיִּיב אַלָּא אַחַת. עַד בְּדוֹן, בְּשֶׁאָמַר שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְשִׁתָּה, וְכַרְבִּי דְּאָמַר שְׁבֻעָה שְׁלֹא אֲשִׁתָּה. רַבִּי חֲנִינָה שָׁמַע בּוּלְחֹן מִיבָא לֹא אָכַלְתִּי בְּאוּנִי. אַלָּא שְׁתִּיתִּי? עַד בְּדוֹן בְּשֶׁאָמַר שְׁלֹא אוֹכֵל, וְשִׁתָּה. אָמַר שְׁלֹא אֲשִׁתָּה, וְאָכַל? שְׁתִּיתִּיה בְּכֹלֹל אֵכִילָהּ, וְלֹא אֵכִילָהּ בְּכֹלֹל שְׁתִּיתָּה.

הלכה ג' מתני' שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל, וְאָכַל פֶּת חֲטִים וּפֶת שְׁעוּרִין וּפֶת בּוֹסְמִין אֵינּוּ חַיִּיב אַלָּא אַחַת. שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל פֶּת חֲטִים וּפֶת שְׁעוּרִים וּפֶת בּוֹסְמִין וְאָכַל חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שְׁבֻעָה שְׁלֹא אֲשִׁתָּה וְשִׁתָּה מִשְׁקִין חֲרֵבָה אֵינּוּ חַיִּיב אַלָּא אַחַת. שְׁבֻעָה שְׁלֹא אֲשִׁתָּה יִיזן וְכֹש חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

גמרא שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל פֶּת, וְכַרְבָּה בְּעֵלִי קָנִים וְעֵלִי גְּפָנִים וְאָכַל, אֵינּוּ חַיִּיב אַלָּא אַחַת שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל פֶּת וְחֲרֵצָנִין וְזָגִין, וְכַרְבָּה בְּחֲרֵצָנִין וְזָגִין, חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

[דף י"ג ע"ב]

וְאִם הָיָה נְזִיר, חַיִּיב שְׁלֹשׁ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר. בְּכֹלֹל, אָכַל בְּפוּרְט אֵין שְׁבֻעוֹת חֲלוֹת עַל אִיפוּרִין. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר אִפִּילוּ בְּכֹלֹל אֵין שְׁבֻעוֹת חֲלוֹת עַל הָאִיפוּרִין.

הלכה ד' מתני' שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל, וְאָכַל אוֹכְלִין שְׁאִינֶן רְאוּיִין לְאֵכִילָהּ, וְשִׁתָּה מִשְׁקִין שְׁאִינֶן רְאוּיִין לְשְׁתִּיתָּה, פְּטוּר, שְׁבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל וְאָכַל נְכִילוֹת וּטְרִיפוֹת שְׁקָצִים וּרְמִשִּׁים חַיִּיב וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פְּטוּר

אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום, והוא אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, הרי אשתי אסורה.

גמרא בדא רבי שמעון פוטר? רבי שמעון בדעתיה דתנינן תמן כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב? רבי שמעון אומר כל שהוא וחכ"א כות. אמר להן רבי שמעון, אין אתם מודין באוכלין נמלה כל שהוא שחייב? אמרו לו מפני שהיא בכרייתיה! אמר להן, אף חיטה אחת בכרייתיה.

[דף י"ד ע"א]

על דעתיה דרבי יוחנן למה רבי שמעון פוטר? אמר רבי יעירה, רבי שמעון בדעתיה תני בשם רבי שמעון (ויקרא טז) תענו את נפשתיכם, ממותר לכם ולא מאיפור לכם. רבי בא בר ממל בעי על דעת רבי יוחנן דאמר בכליל שבועות חלות על האיפורין ניתני. שבועה שלא אוכל ואכל! אמר רבי זירא, כל יומי דרבי בא בר ממל לא אשכחנן תורתא ומן דדמדא אשכחנן תורתא מה נן קיימין? אם באומר שבועה שלא אוכל בשך כל ימות השנה והפסח בתוכן. שלא אוכל עשרת ימים הללו ויום הכיפורים בתוכן, במיחל שבועה על האפורין! אמר רבי יוסי, ותשמע מינה, היו לפניו זיתים של שחומה ואחד של נבילה, ואמר שבועה שאוכל עשרת זיתים אילו, בין שפטור על הנבילה, פטור אף על השאר. רבי בון בר חייא בעי ולמה לא מר שבועה

[דף י"ד ע"ב]

שאוכל משיחית פלוגי? אין בה חלב? בשוחט צבאים! אין בה גיד הנשה? בעופות! אין בהן דם. רבי חייננה בעי, ולמה לא מר שבועה שאוכל מפלוגי סתם! בגין רבי שמעון. ואי כרבי שמעון, ניתני יום הכיפורים! דתני רבי שמעון, תענו את נפשתיכם ממותר לו ולא מאסור לו! אלא שנה בקבוע וזה בעולה ויורד. התיבון הרי טומאת מקדש וקדשיו שהוא בעולה ויורד, ותני תנא! לא אתינן מיתני אלא דברים שהן חיוב פרת שבועות אין בהן פרת. התיבון הרי מעילה אין בה פרת, ותני. לא אתינן מיתני אלא דברים שאין להן היתר אחר איפורן שבועות יש להן היתר אחר איפורן. הדיא אמרה! שאין אבות מלאכות ביום הכיפורים. אילו מי שעשה פולס בהעלם אחד פלוס חייב אלא אחת על בולן! אילו מי שעשה כל אחת בפני עצמה שפא אינו חייב על כל אחת ואחת? על דעתיה דרבי יוחנן דאמר, שבועה שלא אוכל מצה, אסור לוכל מצה בלילי הפסח. שלא אוכל מצה בלילי הפסח,

[דף ט"ו ע"א]

לוקח, ואוכל מצה. שלא אישב בצל, אסור לישב בצל סופת. שלא אישב בצל סוכה לוקח ויושב בצל סוכה. לא סוף דבר סתם, אלא אפילו פלוני. לא סוף דבר בכולל אלא אפילו פרט. לא סוף דבר לבא אלא אפילו לשעבר. לא סוף דבר רבנן. אלא אפילו רבי עקיבה. לא סוף דבר נבילות ומריפות אלא אפילו עפר.

הלכה ה' מתני' אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים. אחד דברים שיש להן ממש, ואחד דברים שאין בהן ממש. ביצד? אמר שבועה שאתן לאיש פלוני ושלא אתן. שנתתי ושלא נתתי. שאישן ושלא אישן. שישנתי ושלא ישנתי. שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק. שזרקתי ושלא זרקתי. רבי ישמעאל אומר, אינו חייב אלא על העתיד לבוא שנאמר (ויקרא ה) להרע או להיטיב. אמר לו רבי עקיבה, אם בן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין? אמר לו, מריבוי חפתוב, אמר לו אם ריבוי חפתוב לכך רבוי חפתוב לכך.

[דף ט"ו ע"ב]

גמרא עילה היה רוצה להודות לו. רבי בא בשם שמואל שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה ונמצא שלא נתן, מאחד שאין בידו לבא, אין בידו לשעבר. התיב רבי יוסי, הרי תפילין אין בהן לבא ויש בהן לשעבר! אמר לו, תפילין ממוקם אחר באו. להרע או להיטיב, מה הטבה רשות אף הרעה רשות, יצא דבר שהוא של איפור ודבר שהוא של היתר. לכל אשר ובטא, פרט לקטן. האדם בשבועה, פרט לאנוס. ונגעלם ממנו, פרט למזיד. ונגעלם ממנו ונגעלמה ממנו שבועה או יכול ונגעלם ממנו החפץ, תלמוד לומר, בשבועה ונגעלם ממנו. על העלם שבועה חייב ואינו חייב על העלם חפץ. ותן העלם חפץ על העלם שבועה ויהא חייב, ואין ביניהן העלם טומאה על העלם מקדש, ויהא חייב שתים פרבי ישמעאל דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש! תפון, בתיב ונגעלם ממנו, ונגעלם ממנו, שני פעמים. והכא בתיב ונגעלם ממנו אחת. יכול הנשבע להרע לאחרים יהא חייב? תלמוד לומר להרע או להיטיב. מה הטבה רשות, אף הרעה רשות, אוציא נשבע להרע לאחרים שיהא פטור כהוא דמישתבע דלא מיתן להכריה מיכול, חמתיה מפרפר ויהב ליה? הוה רבי ישמעאל דריש? או נפש כי תשבע לבטא בשפתים, כלל. להרע או להיטיב, פרט. כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט. והלא אין בפרט אלא דברים שיש בהן הרע והטבה?

[דף ט"ז ע"א]

אֵלָא פִּינִי לְהֵרַע אוֹ לְהִיטִיב, פֶּרֶט. לְכָל אֲשֶׁר יִכְטֹא, כָּלֵל. פֶּרֶט וְכָלֵל וְהַכֵּל וְכָלֵל, וְרִיבָה דְּכָרִים שֶׁהֵן לְשֹׁעֲבֵר. אֵלָא פִּינִי אוֹ נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְכֹטָא, כָּלֵל. לְהֵרַע אוֹ לְהִיטִיב, פֶּרֶט. לְכָל אֲשֶׁר יִכְטֹא חֲזוֹר וְכָלֵל. כָּלֵל וּפֶרֶט וְכָלֵל אֵין אַתָּה דִּין אֵלָא כְּעֵין הַפֶּרֶט, מִהַּ הַפֶּרֶט מְפוֹרָשׁ דְּכָרִים שִׁישׁ בְּהֵן הִרְעָה וְהִטְבָּה. וְדְכָרִים שֶׁאֵין בְּהֵן הִרְעָה וְהִטְבָּה מִנֵּינָא? אָמַר לֹא מְרִיבֵי הַכֶּתוּב אָמַר לֹא אִם רַבִּיהַּ הַכֶּתוּב לְכָה, רַבִּיהַּ הַכֶּתוּב לְכָה. לֵית יָכִיל דְּמֹר רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר, כִּדְּ מַשִּׁיב רַבִּי וְשִׁמְעָאֵל אֵת רַבִּי עֲקִיבָה, מְצִינוּ דְּכָרִים שֶׁחֵיבִין עַל וְדוֹנָן מִשָּׁם שְׁבֻעַת שֶׁקֶר, וּבְהֶעֱלִימֵן מִשָּׁם שְׁבֻעַת בִּישׁוּי? וְיִתְיַבְינָהּ מְצִינוּ דְּכָרִים שֶׁחֵיבִין בְּדוֹנָן מִשָּׁם שְׁבֻעַת שֶׁקֶר וּמִכִּיָּא קֶרְבָּן. אָמַר לִיה וְאֵית לָהּ דְּכָרִים שֶׁאֵין בְּהֵן הִרְעָה וְהִטְבָּה וְלִי נֵן בְּתִיבִין. אָמַר לִיה אַף עַל גַּב דְּאֵית לִיה דְּכָרִים שֶׁאֵין בְּהֵן הִרְעָה וְהִטְבָּה, לֵית אֵינוֹן בְּתִיבִין אֵין בְּהֵן מִשָּׁם הִרְעָה וְהִטְבָּה? הָא לְשֹׁעֲבֵר לֵית.

הלכה ו' מתני' נִשְׁבַּע לְכַטֵּל אֵת הַמִּצְוָה וְלֹא כִיטֵּל, פְּטוֹר. לְקַיֵּם אֵת הַמִּצְוָה וְלֹא קַיֵּים, פְּטוֹר, שֶׁהִיָּה בְּדִין שִׁיחָא חֵיִיב דְּכָרִי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה, וּמִה אִם הִרְשׁוּת, שֶׁאֵינוֹ מוֹשְׁבַע עָלֶיהָ מִהֵרָ סִינִי, וְהִרִי הוּא חֵיִיב עָלֶיהָ מִצְוָה שֶׁהוּא מוֹשְׁבַע עָלֶיהָ מִהֵרָ סִינִי, אֵינוֹ דִּין שִׁיחָא חֵיִיב! אָמְרוּ לֹא, לֹא אִם אִמְרַת בְּשֻׁבְעַת הִרְשׁוּת שֶׁבֶן עֲשָׂה בֵּה לֹא בְּהֵן, תֹּאמַר בְּשֻׁבְעַת מִצְוָה שֶׁלֹּא עֲשָׂה בֵּה לֹא בְּהֵן.

גמרא אָמַר רַבִּי מַנִּי, פִּינִי מִתְנִיתָא, חֵיִיב, דְּכָרִי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה. מִה כּוֹר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה בְּשִׁאָר הָאִיסוּרִין? שְׁבֻעָה שְׁאוּכַל נְבִילָה וְלֹא אֲכָלָהּ, פְּטוֹר. אָמַר שְׁבֻעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל וְאֲכַל, אֵין תִּימָר חֵיִיב? וְיִתְיַבְינָהּ לֹא, אִם אִמְרַת בְּשֻׁבְעַת הִרְשׁוּת שֶׁעֲשָׂה בֵּה לֹא בְּהֵן וְהֵין כְּלָאוּ, תִּימָר בְּשֻׁבְעַת מִצְוָה שֶׁלֹּא עֲשָׂה בֵּה לֹא בְּהֵן. אֲזַהֲרָה לְשֻׁבְעַת הִרְשׁוּת מִנֵּינָא? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כִּי רַבִּי בּוֹן לֹא יִחַל דְּכָרוֹ לֹא יַעֲשֶׂה דְּכָרֵי חוּלִין.

הלכה ז' מתני' שְׁבֻעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל כֶּכֶר זֶה, שְׁבֻעָה שֶׁלֹּא אוֹכְלָהּ, שְׁבֻעָה שֶׁלֹּא אוֹכְלָהּ וְאֲכָלָהּ, אֵינוֹ חֵיִיב אֵלָא אַחֶת. זֶה הִיא שְׁבֻעַת בִּישׁוּי שֶׁחֵיבִין עַל וְדוֹנָה מִכּוֹת, וְעַל שִׁנְגָּתָה קֶרְבָּן עוֹלָה וְיִזְרֵד.

[דף ט"ז ע"ב]

גמרא שְׁבֻעָה שְׁאוּכַל כֶּכֶר זֶה הִיּוֹם וְעֵבֶר הִיּוֹם וְאֲכָלָהּ, רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ, תִּרְיָהוֹן אָמְרִין פְּטוֹר לֹא מַעֲמָא דְּאֵהֵן מַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשָּׁם שֶׁאֵינוֹ רְאוּי לְקַבֵּל תַּתְרִיחָהּ. מַעֲמָא דְּרִישׁ לְקִישׁ מִשָּׁם שֶׁהוּא

בלא תעשה שאין בו מעשה. מה מפקה מביניהון? שרפה והשליכה לים. אין תימר משם שאינו ראוי לקבל התרייה פטור, ואין תימר משום שהוא בלא תעשה, הרי יש בה מעשה.

רבי פינחס בעי. היה אסתגנים, מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר.

רבי יוסי בעי שבועה שבועה שלא אוכל, ואכל מהו? אמר רבי יוסי בי רבי בון, נישמענה מן הדא שבועה שלא אוכל כפר זו, שבועה שלא אוכלנה, שבועה שלא אוכלנה, ואכלה חייב אחת, מפני שהזכיר בה זו. הא אם לא הזכיר בה זו, חייב על כל אחת ואחת. אבימי אחוי דחיפה אמר, שמשית בנדרין שמשית בשבועות. בעי חיפה מיבדקניה היו לפניו חמש כפרין ואמר שבועה שאוכל כפר זו, וחזר ואמר שתים אילו, וחזר ואמר שלשה אילו, וחזר ואמר ארבעה אילו, וחזר ואמר חמשה אילו, ואכל הראשונה? אמר ליה חייב על כל אחת ואחת. אמר ליה, אינו חייב אלא אחת, מפני שהזכיר עליה שבועה, עשהה בנבילה, מיכן ואילך כמיחל שבועות על האיסורין ואין שבועות חלות על האיסורין. חזר חיפה ובדקיה היו לפניו חמש כפרות ואמר שבועה שאוכל ה' כפרים אילו וחזר ואמר ארבע, וחזר ואמר שלש, וחזר ואמר ב', וחזר ואמר ז', ואכל כולם? אמר ליה אינו חייב אלא אחת. אמר ליה, חייב על כל אחת ואחת. אילו מי שאמר שבועה שאוכל, חמש כפרים, ואכל ארבע, שפא אינו פטור? אמר רבי יוסי מסתברא

[דף י"ז ע"א]

באחוי דחיפה באחריותא ובחיפה בקדמיותא.

הלכה ח' מתני' שבועת שווא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור. ואי זו היא שבועת שווא? נשבע לשנות את הדינע לאדם אמר על העמוד של אבן שהוא של זהב, ועל האיש שהוא אשה, ועל האשה שהיא איש. נשבע על דבר שאי אפשר לו להיות אם לא ראיתי גמל פורח באויר. אם לא ראיתי נחש בקורת בית חבד. אמר לעדים בואו והעידוני, שבועה שלא נעידך (ויקרא ה) אם לוא יגיד ונשא עונו. וכן נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה, שלא ליטול לולב, שלא להניח תפילין, זו היא שבועת שווא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור.

גמרא תמן תנינן, אם לא ראיתי בדרך זה בעולי מצרים. איפשר שלא עבר בה בעולי מצרים? אלא פי גז קיימי בראייה אחת. והא דיקליטיאנום, בד נחת תמן נחת עימיה ק"ב ריבון? אלא פי גז קיימין בראייה אחת. אם לא ראיתי נחש בקורת בית חבד. והא חיויא דשבור מלכא בלע גמלין, בלע קרנין! בד בעין מיקטלוגיה אייתון פחלין דגמלין ומלון יתהון תבן ויתבון בהון גומרין ובלעון ומית. אמר רבי

יודה בר פזי, חמית משך דחיוי עיביד על תמניא מסוסטלא. אמר רבי שמואל בר יעקב אנא חמית משך דחיוי סליק קריבין דמלכותא? שמואל אמר במרובע. ואם במרובע ניתני אפילו קטן! אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה, כיני, אלא דלית אורחא דתנייא מיתפס אלא מילה רובא, דתנינן גמל פורח באויר, ניתני עכבר פורח באויר! תני, רשב"ג אמר, אין מרובע מששת ימי בראשית. התיב רבי ברכיה, והתנינן גוף הפתרת בגדים הקילקי מרובע, מקום הגדים תשע עדשות, מקום עדשה ארבעה שערות, נמצאו שלשים ושיש שערות! אמר רבי יוסנא כל גרמה אמרה שאינו מרובע, ולמה תנינה מרובע, די ירבעינה הוא.

[דף י"ז ע"ב]

והנגעה! מלא היא קוטרין. והא עניבה דפילא! עגול הוא מלמטה. ואית דבגי מימר, לא מר רשב"ג אלא בפריות ותני בן, מרובע באוכלין, אין מרובע בפריות. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות, לזקין משם שבועת עדות. שבועה שלא נעידך, לזקין משום שבועת ביטוי. שוא ושקר (שמות כג) (ויקרא יט) שניהן בדיבור אחד נאמרו, מה שאין אונן יכולה לשמוע ולא פה לדבר. (שמות יט) מחללה מות יומת (במדבר כח) וכיום השבת שני כבשים, בדיבור אחד נאמר. (ויקרא יט) לא תלבש שעמנו גדלים תעשה לך, שניהן בדיבור אחד נאמרו. (ויקרא יח) ערות אשת אחיך יבא עליה, בדיבור אחד נאמרו (במדבר לו) לא תפוב נחלה וכל בת יורשת נחלה, שניהן בדיבור אחד נאמרו, מה שאי אפשר לפה לדבר ולא לאונן לשמוע. וכן הוא אמר (תהלים סב) אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי. ואמר (ירמיה כג) הלא כה דברי פאש נאם ה'.

שבועת שוא, נשבע לשנות את הידוע לאדם שבועת שקר, נשבע להחליף. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן, כל הידוע לשנים, זו היא שבועת שקר לשלשה, זו היא שבועת שוא. רבי לא בשם רבי לעזר, אפילו ידוע לשנים ואחד בסוף העולם מפירו, שבועת שוא היא. מה מפקה מפיניהון? שינה בפני שנים, והשליכו לים והתרו בו משום שבועת שוא. על דעתיה דרבי יוחנן אין לוקה. על דעתיה דרבי לעזר לוקה. התרו בו משום שבועת שקר, על דעתיה דרבי לעזר אינו לוקה על דעתיה דרבי יוחנן לוקה. רבי בא בשם רבי יחודה, אפילו ביטא ומרגליתא. ואהן אפילו? אלא, בגון ביטא

ומרגליתא. תני בשם שנידרי תבאי מותרין כך שבועות תבאי מותרין. והתני שבועות תבאי אסורין! רבי ירמיה בשם רבי פדת כן במעמידיו, כן בשאין מעמידיו, ואפילו תימא כן וכן במעמידיו, כן במיחל שבועות על נכסיו, שבועת נכסי עלי נכסיו אסורין הא ללוקה אינו לוקה. בשם שנידרי זירוזין מותרין כך שבועות זירוזין מותרין. עוד הוא במיחל שבועה על נכסי, שבועה נכסי עלי נכסיו

אפורין. הא ללקות אינו לזקת. חזקיה אמר, אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין לזקה משום שבועת שווא. רבי מנחם בשם ריש לקיש,

[דף י"ח ע"א]

אהן דחמי מיטרא נחית ואמר, קירי פלי בריכסון לזקה משום שבועת שווא. רבי חונניא רבי יעקב ברבי בון בשם רבי שמואל בר נחמן, כ"ד בוליות היו בדרום, וכולם חרבו על שבועת שווא שהיא אמת, דכתיב לשווא הפיתי את בניכם וגו'.

הלכה ט' מתני' שבועה שאוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה, הראשונה שבועות ביטוי, והשנייה שבועות שווא. ואכלה, עבר על שבועת שווא. לא אכלה, עבר על שבועת ביטוי.

גמרא שבועה שלא אוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה אינו חייב אלא אחת. דבר שאילו בנדרים אסור ובשבועות מותר. לא אתיין אלא כמתניתא אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים, אחד דברים שאין בהן ממש ואחד דברים שיש בהן ממש. ומר רבי בא בשם שמואל, שבועה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה ונמצא שלא נתן, מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. אשפח תני על תרויהון זה חומר לשעבר משלכא שהאומר לא אוכל לא אוכל, אינו חייב אלא אחת. לא אכלתי לא אכלתי, חייב על כל אחת ואחת. שבועה שאוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה, הראשונה, שבועת ביטוי. והשנייה, שבועת שווא. ביצד עושין לז? אומרים לו שיהא מוטב לעבור על שבועת שווא, ולא על שבועת ביטוי. שבועה שלא אוכל כפר זו שבועה שאוכלנה. ראשונה, שבועת ביטוי, והשנייה שבועת שווא. ביצד עושין לז? אומרים לו שלא יאכל מוטב לעבור על שבועת שווא לחוד ולא על שבועת שווא וביטוי. שבועה שאוכל כפר זו היום שבועה שלא אוכלנה היום, ואכלה רבי יוחנן אמר קיים את הראשונה, וביטל לשנייה.

[דף י"ח ע"ב]

ריש לקיש אמר, ביטל לראשונה. ולא קיים לשנייה. שבועה שלא אוכל כפר זו היום, שבועה שאוכלנה היום, ואכלה רבי יוחנן אמר ביטל את הראשונה, וקיים לשנייה. ריש לקיש אמר, ביטל את הראשונה, והשנייה, אומרים לו שיקיימנה בכפר אחרת. שבועה שאוכל כפר זו היום שבועה שאוכלנה היום ואכלה, רבי יוחנן אמר קיים את שתיהן. וריש לקיש אמר קיים לראשונה ושנייה אומרים לו שיקיימנה בכפר אחרת? שבועה שלא אוכל כפר זו היום, שבועה שלא אוכלנה היום,

מַסֶּכֶת סִנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

יב,א וְאֵלּוּ הֵן הַנִּשְׁרָפִין: הַבָּא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וּבֵת כֹּהֵן עִם זִיקָת הַבַּעַל. כָּא עַל אִמָּהּ, וְאַחֵר כִּךְ כָּא עַל בִּתָּהּ, כָּא עַל בִּתָּהּ וְאַחֵר כִּךְ כָּא עַל אִמָּה - חֵיִב, לְפִי שְׁלֹא לְמַדְנֵי לְבִתּוֹ מֵאֲנוּסָתוֹ, שֶׁתִּהְיֶה בִּשְׂרָפָהּ, שְׁנֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כ, יד): "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הִיא", בְּמִי שֵׁישׁ לוֹ כֹּה לְקוֹחִין מִדְּבַר הַכְּתוּב, תִּלְמוּד לומר (וַיִּקְרָא כא, ט): "וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן" מִכָּל מָקוֹם. נִעְרָה מֵאוֹרְסָה וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן שֶׁזִּנְתָה בִּסְקִילָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בִּשְׂרָפָה. זִנְתָה עִם חֲמִיָּה בִּסְקִילָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בִּשְׂרָפָה.

יב,ב שִׁמְעוֹן הִתִּימָנִי אוֹמֵר: מֶה הָאֲגֵרוֹף הַיָּדוּעַ לַעֲדָה וְלַעֲדִים, אִף אֲבָן תִּהְיֶה יָדוּעָה לַעֲדָה וְלַעֲדִים, פֶּרֶט לְשֹׂאבֵד הָאֲבָן. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אֵין לִי אֵלָא שֹׂאבֵד הָאֲבָן. וּמִנֵּין אֶפְלוּ הֵיטָה תְּלוּיָהּ אִף הִיא, אוּ מִקַּל בְּבֵית דִּין, וְיִוָּדְעִין הַדִּינִין שֶׁעַל שׁוֹקוֹ הִכְהוּ וְעַל צָפּוֹר נִפְשׁוּ הִכְהוּ, הָרִי שֶׁדָּחָאוּ מִרֹאשׁ הַבִּירָה, וְנִפְל וּמָת, הָבָא בִירָה לְבֵית דִּין. וְאִם תֵּאמַר, יָבֵאוּ בֵית דִּין וְיִרְאוּ אֶת הַבִּירָה שֶׁנִּפְלָה, אוֹמֵר אֲנִי, יִחְזְרוּ הַבַּעֲלִים וְיִכְנּוּ אוֹתָהּ, אֵלָא מֶה עֲדִים נֶאֱמָנִים עַל כִּךְ, אִף בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת, הַכֹּל תְּלוּי בַּעֲדִים. נִתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת מִשְׁעָרִין אֶת הַקֶּלֶה שֶׁבָּהֶן. אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהָמִית - הָרִי זֶה חֵיִב. וְאִם לֹא - פָּטוּר. נִפְלָה לְאוּר וְנִשְׂרָפָה אוּ לְמִים, וְנִמְחִית פָּטוּר. נִתְכַּוֵּן לְהַכּוֹת זֶה וְהִכָּה אֶת זֶה. רַבִּי יְהוּדָה מַחֲבִיב וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁאִם נִתְכַּוֵּן לְהַרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרֵג אֶת הָאָדָם, לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהָרֵג אֶת יִשְׂרָאֵל, לְנִפְלִים וְהָרֵג אֶת בֶּן קֵימָא שֶׁהֵן פָּטוּר.

יב,ג חֵיִבִּי מִיתוֹת חֲמוּרוֹת שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּחֵיִבִּי מִיתוֹת קָלוֹת - מִמֵּיתִין אוֹתָן בְּקֶלֶה שֶׁבָּהֶן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: קֶלֶה שֶׁבְּמִיתוֹת בְּחֶנֶק. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: גִּדּוֹן בְּזִיקָה הִרְאִשׁוּנָה שֶׁבָּאָה אֵלָיו. כִּיצַד? הַבָּא עַל

חֲמוּמוֹ, וְהִיא אִשָּׁה אִישׁ, הֵיטָה חֲמוּמוֹ וְאַחֵר כִּךְ נַעֲשִׂית אִשָּׁה אִישׁ - גִּדּוֹן בִּשְׂרָפָה. אִשָּׁה אִישׁ וְאַחֵר כִּךְ נַעֲשִׂית חֲמוּמוֹ - גִּדּוֹן בְּחֶנֶק. עֵבֶר עֲבָרָה שֵׁישׁ בָּהּ שְׁתֵּי מִיתוֹת - מִמֵּיתִים אוֹתוֹ בְּחֲמוּמָהּ שֶׁבָּהֶן. כָּל חֵיִבִּי מִיתוֹת שֶׁבִּתּוּרָה, שְׂאִי אֶתָּה יָכוֹל לְהָמִיתוֹ בְּמִיתָה הָאֲמוּרָה בָּהֶן, הָמִיתוֹ בְּכָל הַמִּיתוֹת, בֵּין קָלוֹת בֵּין חֲמוּמוֹת, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים יז, ז): "וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּךְ".

יב,ד מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתֵק, מִתְרִין בּוֹ וְהִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ, מִתְרִין בּוֹ פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, וּבְשְׁלִישִׁית כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לְכַפָּה. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: אִף בְּשְׁלִישִׁית מִתְרִין בּוֹ, וּבְרַבִּיעִית כּוֹנְסִין אוֹתוֹ לְכַפָּה. וְנוֹתְנִין לוֹ לֶחֶם צֹר וּמִים לֶחֶץ. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, חֵיִבִּי מִלְּקוֹת שֶׁלְּקוֹ וּשְׁנוֹ - מִלְּקִין אוֹתָן פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, וּבְשְׁלִישִׁית כּוֹנְסִין אוֹתָן לְכַפָּה. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: אִף בְּשְׁלִישִׁית מִלְּקִין אוֹתָן, וּבְרַבִּיעִית כּוֹנְסִין אוֹתָן לְכַפָּה, וּמֵאֲכִילִין אוֹתָן שְׁעוּרִים עַד שְׁפָרִיסִם נִבְקַעַת.

יב,ה הוֹסִיפּוּ, הַפּוֹרֵק עַל, וְהַמִּפָּר בְּרִית, וְהַמְּגַלָּה פָּנִים בְּתוֹרָה, וְהַהוֹגָה אֶת הַשֵּׁם בְּאוֹתִיּוֹתָיו, שְׂאִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַמְּנַעֵנֵעַ קוּלוֹ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּבֵית הַמִּשְׁתָּה, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין זֶמֶר - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי עֲקִיבָא: הַלּוֹחֵשׁ עַל הַמִּכָּה וְאָמַר (שְׁמוֹת טו, כו): "כָּל הַמִּחְלָה" כּו' וְרוֹקֵק - אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אַרְבַּעַת מְלָכִים, יִרְבָּעִם, אַחָאֵב, אֲחִזָּה, מְנַשֶּׁה אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְנַשֶּׁה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִי הַיָּמִים - ב לג, יט): "וַתִּפְּלֹתוּ וְהִעֲתַרְתִּי לוֹ", וְכָל חֲטָאִים וּמַעֲשִׂיּוֹת וְהַמְּקוּמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בָּהֶם בְּמוֹת, וְהַעֲמִיד הָאֲשֶׁרָה וְהַפְּסָלִים לִפְנֵי הַכְּנָעוֹ, הֵנָּם כְּתוּבִים עַל דְּבָרֵי חוּזָה - מְלָמֵד, שֶׁנִּתְעַרַּר לוֹ, וְהִבִּיאוּ לְחֵי הָעוֹלָם הַבָּא.

מַסְכַּת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

יג, א תנא, בְּנֵי רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל - אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (מִלְאָכִי ג, יט): "כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בֹּא בּוֹעֵר כְּתוּבָה" וְגו'; דְּבָרֵי רַבִּין גַּמְלִיאֵל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: בְּאֵין הֵן לְעוֹלָם הַבָּא, וְלֵהֲלֹן הוּא אָמַר (תְּהִלִּים קטז, ו): "שֹׁמֵר פֶּתָאִים ה'" וְגו'. וְלֵהֲלֹן הוּא אָמַר (דְּנִיאל ד, יא): "גִּדּוּ אֵילָנָא וְקַצְצוּ עֲנֻפּוֹהֵי בְרִם עֶקֶר שְׂרִשׁוֹהֵי בְּאַרְעָא שְׂבָקוּ". אָמַר רַבִּין גַּמְלִיאֵל: מַה אָנִי מְקִים (מִלְאָכִי ג, יט): "אֲשֶׁר לֹא יַעֲזוֹב לָהֶם שְׂרֵשׁ וְעֵנֶף". אָמַר לוֹ: שְׂאִין הַמָּקוֹם מִנִּיחַ הַמַּצּוֹת וְשִׁירֵי מַצּוֹת לָהֶם וְלֵאבוּתֵיהֶם בְּעוֹלָם. דְּבָר אַחֵר, "שְׂרֵשׁ" - זו נִשְׁמָה. "וְעֵנֶף" - זֶה הַגּוֹף. וּבְנֵי רִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לֹא חֵיִין וְלֹא נְדוּנִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: כָּל רִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים ט, יח): "יָשׁוּבוּ רִשְׁעִים לְשֹׂאולָה כָּל גּוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹהִים"; "יָשׁוּבוּ רִשְׁעִים לְשֹׂאולָה" - אֵלּוּ רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. "כָּל גּוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹהִים" - אֵלּוּ רִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵלּוּ אָמַר הַכְּתוּב "יָשׁוּבוּ רִשְׁעִים לְשֹׂאולָה כָּל גּוֹיִם" וְשִׁתָּק, הִזֵּה אָמַר כְּדַבְּרֶיהָ - אֵלּוּ רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְרִשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, עֲכָשׁוּ שְׂאֵמַר הַכְּתוּב "שְׂכַחֵי אֱלֹהִים", הָאֵל יֵשׁ צַדִּיקִים בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֵׁישׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. בֵּית שְׁמַאי אָמְרִים: שְׁלֹשָׁה כְּתוּבֵי הֵן, אַחַת לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְאַחַת לַחֲרָפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם, אַחַת לַחֲיֵי עוֹלָם - אֵלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים. אַחַת לַחֲרָפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם - אֵלּוּ רִשְׁעִים גְּמוּרִים. שְׁקוּלִים שְׂבָהֶן יוֹרְדִים לְגִיחֵנָם וּמַצְפֻּצָפִים וְעוֹלִים וּמִתְרַפָּאִים, שְׁנֵאמַר (זְכַרְיָה יג, ט): "וְהִבֵּאתִי אֶת הַשְּׁלִשִׁית בְּאֵשׁ" וְגו'. וְעֲלִיהֶם אָמְרָה חֲנָה (שְׁמוּאֵל-א ב, ו): "ה' מִמִּית וּמַחֲיֶה". וּבֵית הַלֵּל אָמְרִים: "וְרַב חֶסֶד" (שְׁמוּת לז, ו) - מִטָּה כְּלָפִי חֶסֶד, וְעֲלִיהֶם הוּא אָמַר (תְּהִלִּים קטז, א): "אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע". וְעֲלִיהֶם נֵאמַר כָּל הַפְּרִשָּׁה כְּלָה. פּוֹשְׁעֵי

יִשְׂרָאֵל בְּגוֹפָן וּפּוֹשְׁעֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּגוֹפָן יוֹרְדִין לְגִיחֵנָם וְנְדוּנִין בַּה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, נִפְשָׁן כָּלָה וְגוֹפָן נִשְׂרַף, וְגִיחֵנָם פּוֹלָטָתָן, וְנַעֲשִׂין אֶפֶר. וְהַרְוֵחַ זוֹרָה אוֹתָן וּמַפְזָרְתָן, וְנַעֲשִׂית אֶפֶר תַּחַת רִגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שְׁנֵאמַר (מִלְאָכִי ג, כא): "וְעִסְתֶּם רִשְׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפֶר" [וְגו']. אֲבָל הַמְּסוּרוֹת, וְהָאֶפִיקוֹרְסִין, וְהַכּוֹפְרִין בַּתּוֹרָה, וּפּוֹרְשִׁים מִדְּרָכֵי צְבוּר, וְשְׂאִין מוֹדִים בַּתְּחִית הַמֵּתִים, וְכָל מִי שֶׁחָטָא וְהִחֲטִיא אֶת הָרַבִּים, כְּגוֹן יִרְבֵּעַם וְאַחֲבָב, וְשִׁנְתָּנוּ חֲתָתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים, וְשִׁפְשָׁטוּ יְדֵיהֶם בְּזָבוּל - גִּיחֵנָם נִנְעָלֶת בַּפְּנִיָּה, וְנְדוּנִין בַּה לְדוּרֵי דוּרוֹת, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה סו, כד): "וַיִּצְאֻ וַיָּרֻאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים" וְגו' - שְׂאוּל כָּלָה וְהֵם אֵינָם כָּלִים, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים מט, טו): "וַיִּצְוֶם לְבָלוֹת שְׂאוּל". וּמִי גֵרַם לָהֶם? שִׁפְשָׁטוּ יְדֵיהֶם בְּזָבוּל, שְׁנֵאמַר (שִׁם): "מִזָּבוּל לוֹ". וְאֵין זָבוּל אֵלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֵאמַר (מְלָכִים-א ח, יג): "בְּנֵה בְּנִיתִי בֵּית זָבוּל לָךְ". דוּר הַמְּבּוּל אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית ז, כג): "וַיִּמָּח אֶת כָּל הַיָּקוּם וְגו' הַשָּׁמַיִם" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ" - לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי יְהוֹדָה בֶּן בֶּתְרִיאָא אָמַר: "וַיִּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בָאָדָם" (בְּרֵאשִׁית ו, ג) - לֹא יִדּוֹן וְלֹא רוּחִי בָהֶן לְעוֹלָם. דְּבָר אַחֵר: "וַיִּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן"; אָמַר הַמָּקוֹם: אֵינִי מַחֲזִיר רוּחִי לְנִדְנָה. רַבִּי מִנְחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר: "לֹא יִדּוֹן" - אָמַר הַמָּקוֹם, אֵינִי דִנֵּן, בְּשַׁעֲהָ שְׂאֵנִי מִשְׁלֵם שְׂכָר לַצַּדִּיקִים, אֲבָל רוּחִן שֶׁל רִשְׁעִים קָשָׁה לָהֶם יוֹתֵר מִן הַכֵּל, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה לג, יא): "רוּחֲכֶם אֲשֶׁר תִּאֲכַלְכֶּם". דוּר הַמְּגִדָּל אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינֶן חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יא, ח): "וַיִּפֹּץ ה' אוֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיַּחֲדְלוּ לְבָנוֹת" - לְעוֹלָם הַבָּא. אֲנָשֵׁי סְדוּם אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינֶן חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יג, יג): "וְאֲנָשֵׁי סְדוּם רָעִים וְחָטָאִים" וְגו' - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "לֹא"

ובאו האובדים בארץ אשור וגו'. "אשור" - אלו עשרת השבטים. "והנדחים בארץ מצרים" - אלו דור המדבר. אלו ואלו "והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים".

מסכת סנהדרין פרק ארבעה עשר

יד, עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות, ולא נכתבה אלא לומר דרש וטול שָׁכַר. רבי שמעון בר רבי אלעזר אומר: אין עושין שלוש צירות הנדחות בארץ ישראל. אבל עושין אחת או שתיים. רבי שמעון אומר: אף שתיים לא יעשו, אלא אחת ביהודה, ואחת בגליל, ובסמוך לספר אפלו אחת לא יעשו, כדי שלא יפוצו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל, כשהוא קול - וביזתן והעיר מתרת. כשהן בסוף - וביזתן והעיר מתרת. אם שהו שלשים יום - הן בסוף וביזתן והעיר אסורה. לא שהו שלשים יום - הן בסוף וביזתן והעיר מתרת. לעולם מדיח בסקילה וביזתן והעיר אסורה. הדיחיה נשים ולא אנשים, קטנים ולא גדולים, יכול תהא עיר הנדחת? תלמוד לומר (דברים יג, יד): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך הדבר, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו, יכול אפלו נתכנסו לתוכה גרים ועבדים משחררין תהא נעשית עיר הנדחת? תלמוד לומר (שם): "את יושבי עירם" - אחר יושבי עירם מהלך, ואין הדבר מהלך אחר כל אלו. קטני בני אנשי עיר הנדחת שהדחו עמה - אין נהרגין. רבי אליעזר אומר: נהרגין. אמר ליה רבי עקיבה: מה אני מקים (שם יג, יח): "ונתן לה רחמים ורחמך והרפך", אם לרחם על הגדולים, הרי כבר נאמר (שם יג, טז): "הכה תכה", אם לרחם על בהמתך, הרי כבר נאמר (שם): "ונאת בהמתה לפי חרב", מה אני מקים "ונתן לה רחמים"? אלו קטנים שבתוכה. רבי אליעזר אומר: אף גדולים אין נהרגין, אלא על פי עדים והתראה, מה אני מקים "ונתן לה רחמים" וגו', שמא יאמרו בית דין, הרי אנו עושין עיר הנדחת,

מאד - לעולם הבא. דבר אחר: "רעים" - איש על חברו. "וחטאים" - בגלוי צריות. "לה" - בעבודה זרה. "מאד" - בפשיכות דמים. מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, ואין באים לארץ, שנאמר (במדבר יד, כג): "וכל מנאצי לא יראוה". קרח ועדתו אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיון לעולם הבא, שנאמר (במדבר טז, לג): "ותכס עליהם הארץ" וגו' - בעולם הזה. "ויאבדו מתוך הקהל" - לעולם הבא; דברי רבי עקיבה. רבי יהודה בן בתירא אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (תהלים קיט, קעו): "תעיתי כשה אובד" וגו'. נאמר כאן אבדה, ונאמר להלן אבדה, מה אבדה האמור להלן - אבדה מתבקשת, אף אבדה האמורה כאן - אבדה מתבקשת. דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (במדבר יד, לה): "במדבר הזה יתמו" - בעולם הזה. "ושם ימותו" לעולם הבא. ואומר (תהלים צה, יא): "אשר נשבעתי באפי" וגו'; דברי רבי עקיבה. רבי אליעזר אומר: באין הן, ועליהם הוא אומר (תהלים נ, ה): "אספו לי חסידיו" וגו'. מה תלמוד לומר "באפי"? באפי נשבעתי, וחזור אני בי. רבי יהושע בן קרחה אומר: לא נאמרו דברים אלו אלא כלפי דורות. "אספו לי חסידיו", על שום שעשו לי גמילות חסד. "כורתי בריתי" - על שום שנכרתו על ידי. "עלי זבח" - על שום שעילו אותי, ונזבחו על ידי. רבי שמעון בן ננס אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (ישעיה נא): "ופדוני ה' ישוּבֵנוּ" וגו'. עשרת השבטים אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיון לעולם הבא, שנאמר (דברים כט): "וייתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול" - בעולם הזה. "וישליכם אל ארץ אחרת" - לעולם הבא. רבי שמעון בן ננס משם רבי יהודה איש כפר איכוס: "כיום הזה" - אם מעשיהם כיום הזה, אינן באין, אם לאו באין הן. ורבותינו אמרו: אלו ואלו יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה כז, יג): "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

וּלְמַחֵר יְהוּ אַחִיהֶן וְקִרְוֵיהֶם קוֹשְׁרִים
שְׁנֵאָה בְּלָבָם עָלֵינוּ, אֵלָּא כִּךְ אָמַר הַמָּקוֹם,
הָרִי אֲנִי מִמֶּלֶא אוֹתָן רַחֲמִים וּמְטִיל אֲנִי
אֶהְבְּתִי בְּלָבָם, כְּלוּמַר, שְׂאִין בְּלָבָנוּ עַל־כֵּם,
דִּין אָמַת דִּנְתָם! וְלֹא מִתְאַבְּלִין אֵלָּא
אוֹנָנִים, שְׂאִין אֲנִינוּת אֵלָּא בְּלָב. נִכְסִים שֶׁל
צִדִּיקִים - שֶׁבְּתוֹכָהּ אוֹבְדִין, וְשֶׁבְּחוּצָהּ לָהּ
פְּלִטִים. וְשֶׁל רָשָׁעִים - בֵּין מִתּוֹכָהּ וּבֵין
מִחוּצָהּ לָהּ אוֹבְדִין. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר:
מוֹכִיחַ בְּדָבָר, לוֹט שֶׁלֹּא הָיָה בְּסֻדּוֹם אֵלָּא
מִפְּנֵי נִכְסָיו, אָף הוּא יָצָא וַיָּדִיּוּ עַל רֹאשׁוֹ,
שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יט, כב): "מִהֵרָה הִמְלִיט
שָׁמָּה" - דִּיךְ שֶׁתְּמַלֵּט אֶת נַפְשְׁךָ. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ נִכְסֵי צִדִּיקִים
שֶׁבְּתוֹכָהּ אוֹבְדִין? מִפְּנֵי שֶׁגִּרְמּוּ לְצִדִּיקִים
לְדוֹר בֵּין הָרָשָׁעִים. וְהָרִי דְּבָרִים קַל וְחֹמֶר!
וּמָה אִם נִכְסִים שְׂאִינָם, לֹא רוֹאִין, וְלֹא
שׁוֹמְעִין, וְלֹא מְדַבְּרִים, עַל שֶׁגִּרְמּוּ לְצִדִּיקִים
לְדוֹר בֵּין הָרָשָׁעִים - אָמַר הַפְּתוּב: יִשְׂרָפּוּ!
הַמָּטָה אֶת חֲבֵרוֹ מִדֶּרֶךְ חַיִּים לְדֶרֶךְ מוֹת, עַל
אַחַת כְּמָה וְכְמָה שִׁיָּהָ בְּשֹׁרְפָהּ.

יד, ב קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ יָמוּתוּ וְקִדְשֵׁי בִדָּק הַבֵּית
יִפְדּוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: "בְּהִמָּתָה" - פֶּרֶט
לְבָכוֹרוֹת וּלְמַעֲשֵׂה. "שְׁלָלָהּ" - פֶּרֶט לְכֶסֶף
הַקִּדְשׁוֹת וּלְכֶסֶף מַעֲשֵׂה שָׁנִי, מִחֲבֵר לְקִרְקַע
- בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִתָּר, שֶׁנֶּאֱמַר "תִּקְבֹּץ"
פֶּרֶט לְמַחְבְּרִים. בְּעִיר אַחֶרֶת בֵּין כֶּף וּבֵין
כֶּף - אֶסוּר. הַהוֹרֵג אֶת הָאָדָם, וְהַשׁוֹרֵף אֶת
הַכִּסּוֹת, וְהַמַּעֲקָר אֶת הַבְּהֵמָה. רַבִּי מֵאִיר
אוֹמַר: אֶת שְׂדֵרְכּוֹ לִשְׁפוֹךְ - יִשְׁפֹּךְ. אֶת
שְׂדֵרְכּוֹ לִשְׂרֹף - יִשְׂרֹף. לַעֲקֹר - יַעֲקֹר. אֵין
מִמִּיתִין אוֹתָן, וְלֹא דוֹקְרִין, לֹא בַּחֲצִים וְלֹא
בְּרִמְחִים, וְלֹא בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל חֵרֶב אֵלָּא בִּפְיָהּ,
שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג, טז): "לִפִּי חֵרֶב".
וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבְנֶה עוֹד" - לֹא
תַעֲשֶׂה אֲפֹלוּ גִנוֹת וּפְרִדָּסִים. "וְהָיְתָה" -
תִּלְמוּד לומר "עוֹלָם", שֶׁכֹּכֵר הָיְתָה בִּימֵי
יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן קִרְחָה
אוֹמְרִים: הָרִי הוּא אוֹמַר (יְהוֹשֻׁעַ ו, כו):
"אֲרוּר הָאִישׁ [לִפְנֵי ה'] אֲשֶׁר יָקוּם וּבִנָּה אֶת
הָעִיר הַזֹּאת אֶת יְרִיחוֹ, וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין

יד, ג זָקֵן מִמֶּרָא שֶׁהוֹרָה וַעֲשֶׂה, הוֹרָה וְלֹא
עָשָׂה - פְּטוּר. הוֹרָה עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת, אָף
עַל פִּי שֶׁלֹּא עָשָׂה - חַיִּב.

יד, ה הַמִּנְבֵּא לַעֲקוֹר דָּבָר מִדְּבָרֵי תוֹרָה -
חַיִּב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אִם נִתְנַבֵּא לְקִים
מִקְצֵת וּלְבַטֵּל מִקְצֵת - פְּטוּר. וּבַעֲבוּדָה
זָרָה, קִיָּמָה הַיּוֹם וּבִטְלָהּ לְמַחֵר - חַיִּב.
הַמִּתְנַבֵּא מָה שֶׁלֹּא שָׁמַע, כְּצִדְקִיָּה בֵּן
כְּנַעֲנָה, וְשֶׁלֹּא נֶאֱמַר לוֹ - כְּחִנְנִיָּה בֵּן עֲזוּרָה,

לו רבי יוסי: אני לא הכשרתי, ואם הכשרתי - הכשרתי:

א, העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שסמא את עין עבדו ואחר כך הפיל את שינו, שכן הרב אומר" ואחר כך נמצאו זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו ואחר כך סמא את עינו, שכן העבדים אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב. סמא שתיהן כאחת והפיל שינו כאחת, וכאו אחרי ואמרו: לא כי אלא שתיהן זו אחר זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא שתיהן זו אחר זו, והפיל שתיהן זו אחר זו, וכאו אחרי ואמרו: "לא כי, אלא שתיהן כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב:

א, העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה שכן האשה אמרה", ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתובתה לאיש. "גרש את אשתו ונתן לה כתובתה שכן האיש אומר"; ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבה לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה כתבה, והרי היא תחתיו ומשמשו" ונמצאו זוממין - אין אומרים ישלמו לה כתבתה, אלא טובת הנאת כתבה. וכי מה היא טובת הנאת כתבה? אין אומרים כמה אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם תמות בחיי בעלה - בעלה יורשה, לאחר מיתת בעלה - יורשת כתבתה, ואין יורשין אותה, לפיכך הן משלמים:

א, העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שגנב חלבו של חבירו ולא אכלו, גנב נבלתו של חבירו ולא אכלה" ונמצאו זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת כן העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו של חבירו ואכלו. גנב נבלתו של חבירו ואכלה - הרי זה לוקה וחייב בתשלומין,

שהיה שומע דברים מפי ירמיהו הנביא, שהיה מתנבא בשוק העליון, וחוזר ומתנבא בשוק התחתון. הכובש את נבואתו - כיונה בן אמתי, והמותר על דברי נביא - כחברו של מיקה. ונביא שעובר על דברי עצמו - כעדו. והמשנה את נבואתו, זר וטבול יום, ומחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלא רחוק ידים ורגלים, ופרועי ראש ושתויי יין ששמשו - כלן במיתה. ובמה היא מיתתן? בידי שמים! וכל הזוממין והבועלים - מקדימין לאותה המיתה, אם לסקילה - סקילה, אם לשרפה - שרפה. במה דברים אמורים? שהוא פיוצא בהן באותה מיתה, פיוצא בהן בסקילה הוא והן בסקילה, פיוצא בהן בשרפה הוא והן בשרפה, פיוצא בהן בחנק הוא בשרפה והן בחנק.

מסכת מכות פרק ראשון

א, עד זומם - אין נמכר בזממו. רבי עקיבא אומר: אף אין משלם על פי עצמו מפני שהוא קנס, וכל דבר שהוא קנס - אין משלם על פי עצמו. העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שלוה מפלוגי אלף זוז, ביום פלוני, במקום פלוני". וכאו אחרי ואמרו להם: היאך אתם מעידים שהרי המלוה או הלוה היה עמנו אותו היום במקום פלוני - אין אלו זוממין, אבל עדותן בטלה. אבל אמרו להם: "היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני" - הרי אלו זוממין ומשלמין על פיהם:

א, היו חותמים על השטר באחד בניסן בשמיטה, וכאו אחרי ואמרו להם: "היאך אתם חתומין על השטר זה?" שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני - עדותן כשרה, והשטר כשר. שאני אומר, שמא איחר זמנו של שטר וכתבו. שטר שזמנו בשבת או בעשרה בתשרי, רבי יהודה מכשיר ורבי יוסי פוסל. אמר לו רבי יהודה: מעשה שבא לפניך והכשרת. אמר

בב, שלש ערים הפריש יהושע בארץ כנען. והיו מכוונות כנגד שלש שבעבר הירדן כשתי שורות שבכרם. חברון ביהודה - כנגד בצר במדבר. שכם ביהודה - כנגד רמות בגלעד. קדש בגליל - כנגד גולן בבשן. ואף על פי שהפריש שכם ביהודה, לא היתה קולטת. הפריש קרית יערים תחתיה, עד שכבשו את שכם. ואף על פי שהפרישו קדש בגליל לא היתה קולטת. הפריש גמלא תחתיה, עד שכבשו את קדש.

"ושלשת" - שיהיו משלשות, שיהא מחברון לדרום - כמחברון לשכם, ומחברון לשכם - כמשכם לקדש.

נפלה אחת מהן - בונין אותה במקומה. ומנין אף במקום אחר? תלמוד לומר: "שש ערים", באותו השבט. ומנין אף בשבט אחר? תלמוד לומר: "תהינה" - שיהיו מכוונות וקולטות כראשונות.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: כותבין: "מקלט מקלט" על פרכת דרכים כדי שיהא רואה וגולה לערי מקלט. מוסרין לו שני תלמידי חכמים, שמא יהרג בדרך. וידברו אליו אל תנהוג באיש הזה מנהג שופכי דמים, כי בשגגה בא מעשה לידו. רבי מאיר אומר: הוא מדבר על ידי עצמו, שנאמר (דברים יט, ד): "וזה דבר הרצח". אמרו לו: הרבה שליחות עושה. רבי שמעון אומר: משוח מלחמה - אין מחזיר את הרוצח. אפילו הוא נזיר - אין הוא יוצא משם לעולם, אלא מגלח כל שערו ומשלח תחת הדוד. רבי אליעזר בן יעקב אומר: מה תלמוד לומר (במדבר לה, ו): "שמה שמה" שלש פעמים? שם תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו.

ובונים לו בית ויושב בתוכו, שנאמר (שם): "וישב" - בה ולא בתחומה. מצאו גואל הדם בתחומה של עיר - הרי הוא כאחד מכל האדם, וחייב על מכתו ועל קללתו, וחייב על נזקו, בין איש ובין אשה.

שבועסקי ממן הוא אומר (שמות כ): "לא תענה ברעך עד שקר". ושבועסקי מכות הוא אומר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים (שם כה, ב): "כדי רשעתו". מת - אינו משלם. לוקה - אינו משלם. מודים חכמים לרבי מאיר שאם העידוהו שהוא בן גרושה או בן חלוצה נתין וממזר - שהם לוקין את הארבעים:

א, מאימתי זוממין חייבין לשלם? משתתפרש עדותן בבית דין. נמצא חייב לו מן הדין - לפיכך הוא משלם שנים. נמצא אחד מהם קרוב או פסול - עדותן בטלה. ומנין אפלו מאה? תלמוד לומר עדים: מעידים [אנו] באיש פלוני שהרג את הנפש, ובאו אחרים והזימום - הנדון פטור. כת הראשונה חייבת ובאו אחרים והזימום - הנדון חייב. כת הראשונה פטורה וכת השנייה חייבת, כת אחת נכנסת וכת אחת יוצאה, אפלו הם מאה - כלן פטורין. רבי יהודה אומר: אסטרסית היא זו, ואין נהרגת אלא כת הראשונה בלבד. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים? בדיני נפשות, אבל בדיני ממונות - תתקיים עדות בשאר. ורבי אומר: אף בדיני ממונות כן, והוא לא שיש להן קרוב או פסול - תתקיים עדות בשאר עדים. ורבי דוסתאי בן יהודה אומר: עדים זוממין שבאו אחרים והזימום - זוממיהן פטורין. עד זומם פסול מכל עדות שבתורה; דברי רבי יהודה. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שהזום לעדות נפשות, אבל לא הזום אלא לעדות ממן - אין פסול אלא לאותו העדות בלבד:

מסכת מכות פרק שני

בא, שלש ערים הפריש משה בעבר הירדן. וכשבאו לארץ - הפרישו עוד שלש. ואף-על-פי-כן, לא היו אלו ואלו קולטות, עד שכבשו וחלקו. משכבשו וחלקו - נתחייבה הארץ במעשר ובשביעית, והיו אלו ואלו קולטות:

שָׁלֵשׁ - הָרִי שְׁתִּים עֶשְׂרֵה. "הָאֵלָה" - הָרִי חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה¹:

מַסְכַּת מְכוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג, א. הָאוֹכֵל מִן הַפֶּסַח כּוֹזֵת נָא, כּוֹזֵת שְׁלוֹק, כּוֹזֵת מִבְּשָׁל - חֵיב. הוֹצִיא מִמֶּנּוּ כּוֹזֵת מִבֵּית לְבֵית, וּמִחֲבוּרָה לְחֲבוּרָה, בְּשַׁעַת אֲכִילָהּ - הָרִי זֶה חֵיב; שְׁנָאֹמֵר (שְׁמוֹת יב, מו): "לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת". אִם בְּשָׁלוּ - עוֹבֵר עָלָיו

וְהוֹרֵגוּ בְּמִזֵּד - נִהְרַג. בְּשׁוּגָג - גּוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין נִהְרָגִים עַד שִׁיעָמוּד לִפְנֵי הַדִּינָן, שְׁנָאֹמֵר (שָׁם לָהּ, יב): "וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ" וְגו'.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: רְאוּהוּ בֵּית דִּין שֶׁהֲרֵג - הָרִי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. רְאוּהוּ בֵּית דִּין גָּדוֹל שֶׁהֲרֵג - אֵין מְמִיתִים אוֹתוֹ מִיָּד, אֲלָא מוֹשִׁיבֵין דִּינִים אֲחֵרִים וּמַעֲיִדִים בְּפָנֵיהֶם, שְׁנָאֹמֵר: "וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ" וְגו'. אוֹמֵר, בְּרוֹצֵחַ שֶׁיֵּצֵא חוּץ לְתַחוּם מַחוּץ לְגָבּוּל עִיר מִקְלָטוֹ - הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שְׁנָאֹמֵר (שָׁם): "וְרֹצֵחַ גּוֹאֵל הָדָם אֶת הָרֹצֵחַ". אֵין לוֹ דָּם," כָּכָל אָדָם.

רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָט, וְרָצוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ - יֹאמֵר לָהֶם: "רוֹצֵחַ אֲנִי". לֹא יֹאמֵר אֶת הַדָּבָר וְיִשְׁנֶה, שְׁנָאֹמֵר: "וְזֶה דָּבָר הַרוֹצֵחַ" - אֵין לָהּ אֲלָא דָּבָר הָרֹאשׁוֹן. הַהוֹרֵג בְּאוֹתָהּ הָעִיר - גּוֹלָה מִשְׁכוּנָה לְשְׁכוּנָה. וְכֵן לּוֹי - גּוֹלָה מֵעִיר לְעִיר. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁתָּהָא מַחְצִית הָעִיר לוֹ כְּעִיר שְׁלֵמָה:

ב, ג. עֲצִירוֹת הִלְלוּ - אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַיִם. אֵין לָהֶם מַיִם - כּוֹרִין לָהֶם מַיִם. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שׁוּק. אֵין לָהֶן שׁוּק - עוֹשִׂין לָהֶם שׁוּק. אֵין בּוֹנִין אוֹתָן אֲלָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אוֹכְלוּסִין. נִתְמַעְטוּ אוֹכְלוּסִין - מִבֵּיאִין אֲחֵרִים וּמוֹשִׁיבִין תַּחְתֵּיהֶם. נִתְמַעְטוּ דִּיּוּרֵיהֶן - מוֹסִיף עֲלֵיהֶן כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים. אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּדִין וְיִצִּירָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי נִחְמִיָּה. וְחֻכָּמִים מִתִּירִין. אֵין מִפְּשִׁילִין בְּתוֹכָם חֻבְלִים, וְאֵין עוֹשִׂין בְּתוֹכָם כְּלֵי זְכוּכִית, שְׁלֹא לְהַרְגִּיל רָגֵל גּוֹאֵל הָדָם לְשָׁם.

שָׁלֵשׁ עָרִים הִפְרִישׁ מֹשֶׁה בַּעֲבֹר הִירְדֵן. וּמִשְׁבָּאוֹ לְאֶרֶץ - הִפְרִישׁוּ עוֹד שְׁלֹשׁ אֲחֵרוֹת, וְלַעֲתִיד לָבֹא - מִפְּרִישִׁין עוֹד שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ שָׁלֵשׁ, הָרִי תִשַּׁע. רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר: "שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ" - הָרִי שֵׁשׁ. "עוֹד

¹ זוֹ לְשׁוֹן הַמִּקְרָא (דְּבָרִים יט): (א) כִּי יִכְרִית ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶת אֲרָצָם וְיִרְשָׁתָם וְיִשְׁבָּתָהּ בְּעִרְיָהֶם וּבְכַתִּיחָם: (ב) שְׁלוֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹךְ אֲרָצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ: (ג) תִּכְבֵּן לָךְ הַתְּדָרָה וְשִׁלְשֶׁת אֶת גְּבּוּל אֲרָצְךָ אֲשֶׁר יִנְחִילָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לְנוֹם שְׂמָה כָּל רֹצֵחַ: (ד) וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ אֲשֶׁר יָנוּם שְׂמָה וְהָיָה אֲשֶׁר יָכָה אֶת רַעְיוֹ בְּכָלִי דַּעַת וְהוּא לֹא שָׂנָא לוֹ מִתְמַל שְׁלֹשָׁם: (ה) וְאֲשֶׁר יָבֹא אֶת רַעְיוֹ בְּיַעַר לְחַטֵּב גְּעִזִּים וְנִדְחָה יָדוֹ בַּגִּרְזֵן לְכַרֵּת הָעֵץ וְנִשַּׁל הַכִּרְזֵן מִן הָעֵץ וּמִצָּא אֶת רַעְיוֹ וְמוֹת הוּא יָנוּם אֵל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה וְהָיָה: (ו) כֵּן יִרְדֹּף גֹּאֵל הָדָם אַחֲרֵי הָרֹצֵחַ כִּי יִחַם לְכַבּוֹ וְהִשְׁיִיגוֹ כִּי יִרְבֶּה הַתְּדָרָה וְהַכְּהוֹ נִפְשׁ וְלוֹ אֵין מִשְׁפָּט מוֹת כִּי לֹא שָׂנָא הוּא לוֹ מִתְמַל שְׁלֹשׁוֹם: (ז) עַל כֵּן אֲנִכִּי מִצְוָה לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ: (ח) וְאִם יִרְחִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבּוּלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַּע לְאַבְתִּיךָ וְנָתַן לָךְ אֶת כָּל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לָתֵת לְאַבְתִּיךָ: (ט) כִּי תִשְׁמֹר אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשֹׂתָהּ אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְלִלְכֹת בְּדַרְכָּיו כָּל הַיָּמִים וְיִסְפָּתָ לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:

כְּזִית - חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, עַד שֶׁיֵּהָא בּוֹ כְּזִית. אֲכָל שְׁנֵי גִידִים מִשְׁנֵי בְּהֵמוֹת - סוֹפֵג שְׂמוֹנִים. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ סוֹפֵג אֲלָא אַרְבָּעִים.

ג, הַשּׁוֹחֵט אוֹתוֹ וְאֵת כְּנוֹ - עַל הָרָאשׁוֹן - פְּטוּר, וְעַל הַשְּׁנִי - חֵיב. הֵבֵא עַל אַחֲתוֹ, עַל אַחֲתוֹ אֲבִיו, עַל אַחֲתוֹ אִמּוֹ, עַל אַחֲתוֹ אִשְׁתּוֹ, עַל אִשְׁתּוֹ אֲבִיו, עַל אִשְׁתּוֹ אִמּוֹ, עַל אִשְׁתּוֹ אֲבִיו, וְעַל הַנֶּדֶה - הֵרִי זֶה חֵיב. כִּשֶּׁם שֶׁהוּא לֹקֵה - כִּךָּ הִיא לֹקֵה. וְעוֹבֵר עַל כָּל שֵׁם וְשֵׁם שֵׁשׁ שָׁם. וְאִם הִיתָה לִכְהֵן גָּדוֹל: אֲלֻמָּנָה וְגִירוּשָׁה, וְחֻלְלָה זֹנֶה - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֲלֻמָּנָה מִחֻמְשָׁה וְגִירוּשָׁה מִחֻמְשָׁה - לֹא יֵהָא חֵיב אֲלָא עַל אַחַת:

ג, הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה, מִן הַחֲזִיָּה, מִן הַעוֹפוֹת, טְהוֹרִים - כָּל שֶׁהֵן. וְטֻמְאִים - עַד שֶׁיֵּהָא בּוֹ כְּזִית. אֲכָל בְּהֵמָה טְהוֹרָה, וְחֲזִיָּה טְהוֹרָה, וְעוֹף טְהוֹר, בְּחִיָּיָהּ - מִצְטָרְפִין. בְּמִיתָתָן - אֵין מִצְטָרְפִין. וְטֻמְאִים, בֵּין בְּחִיָּיָהּ בֵּין בְּמִיתָתָם - הֵרִי אֵלוֹ מִצְטָרְפִים. בְּהֵמָה טְמֵאָה, וְחֲזִיָּה טְמֵאָה, וְעוֹפוֹת טְמֵאִין, בְּחִיָּיָהּ - מִצְטָרְפִים. בְּמִיתָתָן - אֵין מִצְטָרְפִין:

ג, הַמְלַבִּישׁ אֶת חֲבֵרוֹ כְּלָאִים, וְהַמְטַמֵּא אֶת הַנֶּזִיר, אֵף עַל פִּי שֶׁהַמְלַבִּישׁ מִזִּיד, וְהַמְטַמֵּא מִזִּיד - חֵיב. הֵיוּ שְׁנֵיגִים שׁוֹגְגִים - פְּטוּר. הַמְקִיף פָּאת רֹאשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - שְׁנֵיגֵן חֵיבִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁהֵיוּ שְׁנֵיגִים מִזִּידִים, אֲבָל אִם הֵיוּ שְׁנֵיגִים שׁוֹגְגִים - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד, שׁוֹגֵג - פְּטוּר. מִזִּיד - חֵיב עָלָיו שְׁתֵּים, אֶחָד בְּרֹאשׁ הַצֵּד מִכָּאן, וְאֶחָד בְּרֹאשׁ הַצֵּד מִכָּאן. אֵינוֹ חֵיב, עַד שֶׁיִּקְרְבוּ בְּתַעֲר. הַמְקִיף אֶת הָאֵשׁה וְאֵת הַקֶּטֶן - פְּטוּר. הַמְשַׁחֵת פָּאת זְקֵנוֹ שֶׁל [חֲבֵרוֹ] - שְׁנֵיגֵם חֵיבִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵיוּ שְׁנֵיגֵן מִזִּידִין! אֲבָל אִם הֵיוּ שְׁנֵיגִים שׁוֹגְגִין - פְּטוּר. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמִזִּיד - חֵיב, וְחֵיב עָלָיו שְׁנֵים מִכָּאן וְשְׁנֵים מִכָּאן וְאֶחָד מִלְמַטָּה. רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: אִם נָטְלוּ

מִשׁוֹם פְּסוּל קִדָּשׁ. הַמְפָּטֵם אֶת הַקְטָרֶת בְּמַתְכַנְתָּה - הֵרִי זֶה חֵיב, בֵּין שִׁפְטָמָה כְּלָה, בֵּין שִׁפְטָמָה חֲצִיָּה. אֲבָל אִם הִיא מִתְעַסֵּק לְהַתְלַמֵּד בָּהּ, אוֹ לְמוֹסְרָה לְרַבִּים, אִם חָסֵר אַחַת מִכָּל סִמְנֵיהָ - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא מִשׁוֹם מוֹעֵל בַּלְבָּד. הַמְפָּטֵם שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה - הֵרִי זֶה חֵיב. וְהִסֵּף מִמֶּנּוּ - פְּטוּר. אֵינוֹ חֵיב אֲלָא מִשׁוֹם מוֹעֵל [בַּלְבָּד].

ה, הִלְכָה - הִסֵּף שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מִשֶּׁה בְּמִדְבָּר - הֵרִי זֶה חֵיב כֶּרֶת. סָכוּ בְּרֹאשׁוֹ, בְּגוֹפוֹ, בְּאֶחָד מִכָּל אֲבָרָיו, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁפְשֵׁף - הֵרִי זֶה חֵיב. וְכִמְהָ יִסּוֹף וְיֵהָא חֵיב כֶּרֶת? אֶחָד הִסֵּף, וְאֶחָד הִנְסֵף. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵיוּ שְׁנֵיגִים מִזִּידִין, אֲבָל אִם הֵיוּ שְׁנֵיגִים שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מִזִּיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. מִזִּיד - חֵיב:

ג, הָאוֹכֵל אֶת הַטֶּבֶל, אֶפְלוֹ אֵין מַחֲסֵר אֲלָא תְרוּמָה גְּדוּלָּה בַּלְבָּד, מַעֲשֵׂר רֹאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאֶפְלוֹ מַעֲשֵׂר עֲנִי - הֵרִי זֶה חֵיב:

ג, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֵּהֵן שֶׁהִיתָה בִּידוֹ תְּאֵנָה שֶׁל טֶבֶל, בִּשְׁנַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם, בִּשְׁנַת מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּגִבְרִילִין, אוֹמֵר: "תְּרוּמָה בְּעֶקְצָה"; וְאָכְלָה. "מַעֲשֵׂר רֹאשׁוֹן בְּדְרוּמָה"; וְאָכְלָה. "מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּצִפּוֹנָה"; וְאָכְלָה - פְּטוּר! וְאִם הָיָה זֶר - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שֶׁאֵלוֹ מִתְחַלָּה אָכְלָה - לֹא הָיָה חֵיב אֲלָא אַחַת. זֶר שֶׁאָכַל בֶּשֶׂר בְּכוֹר, אֶפְלוֹ לְאַחֵר זִרְיָקַת דָּמָיו - הֵרִי זֶה לֹקֵה אֶת הָאֲרָבָעִים. מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַבְּכוֹרִים - מִצְטָרְפִין חוּץ לַחֻמָּה לְסַפּוֹג עָלֵיהֶן אֶת הָאֲרָבָעִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִצְטָרְפִין:

ג, הַמְבַשֵּׁל בֶּשֶׂר בַּחֲלָב - הֵרִי זֶה חֵיב. כְּמָה יִבְשְׁלוּ וְיֵהָא חֵיב? כְּחֲצִי זֵית בֶּשֶׂר, וְכְחֲצִי זֵית חֲלָב, כְּדִי שֶׁיֵּהָא זֶה וְזֶה כְּזִית. וְכִשֶּׁם שֶׁחֲבִיבִין עַל בְּשׁוּלוֹ - כִּךָּ חֲבִיבִים עַל אֲכִילָתוֹ, כְּמָה יִתְבַשֵּׁל וְיֵהָא חֵיב? כְּדִי שֶׁיֵּהָא נֶאֱכַל מִשׁוֹם בְּשׁוּל. הָאוֹכֵל מִגִּיד הַנֶּזֶה כְּזִית - הֵרִי זֶה חֵיב. אֲכָל כָּלוֹ וְאֵין בּוֹ

חֲרָצִים וְזִגְיָן, אוֹ שְׁסַחֲט מִמֶּנּוּ כְּזִית יֵין וְשֵׁתָהּ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד,ב המַעֲלָה כְּזִית מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם לַעֲבֹדָה, אוֹ בַחוּץ - הִרִי זֶה חֵיב! שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא ב, יב): "קָרְבֵן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ" וגו'; אֶחָד הַמְזֻבָּח וְאַחַד הַכֶּבֶשׂ. וְלִכְךָ, הַמַּעֲלָה מִבֶּשֶׂר הַחֲטָאת, מִבֶּשֶׂר אֶשֶׁם, מִבֶּשֶׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, מִבֶּשֶׂר קִדְשִׁים קָלִים, מִמּוֹתֵר הָעֶמֶר, מִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וּמִלֶּחֶם הַפָּנִים, מִשִּׁירֵי מִנְחֹת, מִשְׁאוֹר, וּמִדְּבַשׁ - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה; שְׁנֵאמַר (שם ב, יא): "כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטִירוּ". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: חֲטָאת, עוֹלָה, שְׁלָמִים - אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. אֲבָל אָמַר: "חֲטָאת עוֹלָה וּשְׁלָמִים" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

ד,ג הַמִּקְדִּישׁ בַּעַל מוֹם לְמִזְבֵּחַ - עוֹבֵר מִשֶּׁם חֲמִשָּׁה לְאוּיָן: מִשֶּׁם בַּל תִּשְׁחַט, בַּל תִּקְדִּישׁ, בַּל תִּזְרַק דָּמוֹ, בַּל תִּקְטִיר חֶלְבוֹ, בַּל תִּקְטִיר מִקְצָתוֹ, שְׁנֵאמַר (שם כב, כא): "תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בוֹ". רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מִשּׁוֹם בַּל תִּקְבֵּל דָּמוֹ, הַקְדִּישׁוֹ וְלֹא שְׁחָטוּ - אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. הַקְדִּישׁוֹ וְשְׁחָטוֹ, וְזָרַק אֶת דָּמוֹ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הַמִּקְדִּישׁ רוֹבֵעַ, וְנִרְבָּע, וּמִקְצָה, וְנִנְעָבֵד, אֲתֵנָּן וּמְחִיר - עוֹבֵר מִשּׁוֹם [כָּל] שְׁמוֹת הַלָּלוּ, וְהִרִי הֵן כְּבַעֲלֵי מוֹמִין שֶׁקֹּדֶם הַקְדָּשָׁן אֶת מוֹמֵן, וְאֵין יוֹצֵא לְחֻלִּין אֶלָּא עַל מוֹם קְבוּעַ בְּלִבָּד:

ד,ד הַמִּמִּיר בְּמִקְדָּשִׁים, וְהַנּוֹדֵר בְּמִקְדָּשׁ, וְהַעֹבֵד בְּמִקְדָּשׁ, אוֹ שֶׁשְׁחָטָן חוּץ לְזִמְנָן, אוֹ שֶׁשְׁחָטָן חוּץ לְמִקְוֵם - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. יֵשׁ תּוֹלֵשׁ שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת וְעוֹבֵר מִשֶּׁם אַרְבָּעָה דְּבָרִים: מִשֶּׁם נִזִּיר, מִשֶּׁם מְצוֹרֵעַ, מִשֶּׁם יוֹם טוֹב, וּמִשֶּׁם הַמִּקְיָף. הַחוֹבֵר אֶת הָאֵדֶם, וְאֶת הַבִּהֶמָּה, אֶת הַחֵיָה, וְאֶת הָעוֹפּוֹת, בֵּין גְּדוֹלִים וּבֵין קִטְנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִבּוֹת, אֶחָד חוֹבֵר מְרַבָּה, וְאַחַד חוֹבֵר מְעֹט - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים יח, יא): "וְחֹבֵר חֶבֶר". אֶחָד חוֹבֵר אֶת הַנֶּחֱשׁ, וְאַחַד חוֹבֵר אֶת הָעֶקְרֵב, הַמִּסְרֵס אֶת

כָּל כְּאֶחָד - אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. מִגְבִּיהַּ וְנוֹטֵל - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיטְלָנוּ בְּתַעֲרָה. נוֹטְלוֹ בְּרֵהִיטְנִי וּבְמִסְפָּרִים - פְּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לִקְטוֹ בְּמִלְקָט - הִרִי זֶה חֵיב:

ג,ח הַקּוֹרֵחַ קָרְחָה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל חֶבְרוֹ - שְׁנִיָּהּ חֵיבִין. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהָיוּ שְׁנִיָּהּ מְזִידִין! אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנִיָּהּ שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאַחַד מְזִיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב. הַקּוֹרֵחַ קָרְחָה עַל חֲמִשָּׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. חֲמִשָּׁה קָרְחוֹת עַל מֵת אֶחָד - חֵיב עַל כָּל קָרְחָה וְקָרְחָה. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיקְרָח עַל מֵת. וְכַמָּה יִקְרַח וִיהֵא חֵיב? כְּדִי שִׁירָאָה מִשֶּׁם קָרְחָה!

הַשּׁוֹרֵט שְׂרִיטָה בְּכֶשֶׁרוֹ שֶׁל חֶבְרוֹ - שְׁנִיָּהּ חֵיבִין. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁהָיוּ שְׁנִיָּהּ מְזִידִין, אֲבָל אִם הָיוּ שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאַחַד מְזִיד: שׁוֹגֵג - פְּטוּר. וּמְזִיד - חֵיב. הַשּׁוֹרֵט שְׂרִיטָה עַל חֲמִשָּׁה מֵתִים - חֵיב עַל כָּל מֵת וּמֵת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. חֲמִשָּׁה שְׂרִיטוֹת עַל מֵת אֶחָד - חֵיב עַל כָּל שְׂרִיטָה וּשְׂרִיטָה. וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁישְׁרֵט עַל מֵת, וְכַמָּה יִשְׁרֵט וִיהֵא חֵיב? כְּדִי שִׁירָאָה מִשֶּׁם שְׂרִיטָה:

מִסְכַּת מִכּוֹת פֶּרֶק רַבִּיעִי

ד,א הַחוֹסֵם אֶת הַפֶּרֶה וְהַמְּזוּג אֶת הַכֶּלָּאִים - פְּטוּר. אֵין לָךְ שֶׁהוּא חֵיב אֶלָּא הַנּוֹהֵג וְהַמְּנַהֵיג בְּלִבָּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נִזִּיר שֶׁהֵנִיחַ פִּיו עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יֵין, וְשִׁתְּאָה כָּלָה בְּהִתְרָאָה אַחַת - אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתָהּ - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים. אֲכָלוֹ כָּל כָּל בְּהִתְרָאָה אַחַת - אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת. מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל, מִתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אֲכָל מִמֶּנּוּ עֲנָבִים לַחִין וִיבָשִׁים, אֲכָל מִמֶּנּוּ שְׁנֵי

אַמּוּרִים? בַּעֲדוֹת וּבִהַתְרָאָה אַחַת, אֲבָל בְּשֵׁתִי עֲדִיּוֹת וּבְשֵׁתִי הַתְרָאוֹת - אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֶפְלוּ בְּחַמְשִׁים, וְאֶפְלוּ בְּמֵאָה, לְפִיכָךְ אִם קָלְקַל אַחַת מֵהֶן - מַלְקִין אוֹתוֹ. אֲמִדוּהוּ שָׂאֵם לֹקֵה יְקָלְקַל - הֵן מַלְקִין אוֹתוֹ. שָׂאֵם יֵצֵא מִבֵּית דִּין וְקָלְקַל - הֵם מַלְקִין אוֹתוֹ. קָלְקַל עַד שֶׁלֹּא לָקָה - מַלְקִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הִכָּה תִכֶּה וְנִקְלָה". אִם מִשְׁלָקָה קָלְקַל - אֵין מַלְקִין אוֹתוֹ. וּבִמָּה הִיא קָלְקַלְתָּן? אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה בְּרָעִי; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאִישׁ בְּרָעִי וְהָאִשָּׁה בְּמִים. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה בֵּין בְּרָעִי בֵּין בְּמִים.

ד, ח מכות בשלשה. אחד מכה ואחד מונה ואחד קורא - לא יהו מתחלפין עליו. רצועה לא היתה ארבה, אלא קצרה, שלא תגיע לצפור נפשו וימת. אלו הן הלוקין: כל עוברי 'לא תעשה' שעברו על מצות 'לא תעשה' שיש בה קום עשה, ואף על פי שחביב מיתה בידי שמים, כרת בידי שמים - מלקין אותו. מיתת בית דין - אין מלקין, שנאמר: "כדי רשעתו"; מת - אינו לוקה. משלם - אינו לוקה.

הָאָדָם, וְאֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַחִיָּה, וְאֶת הָעוֹף, בֵּין גְּדוּלִים בֵּין קְטָנִים, בֵּין זָכָרִים וּבֵין נְקִבּוֹת - הָרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִסֵּרס אֶת הַזָּכָרִים - חֵיב. וְאֶת הַנְּקִבּוֹת - פְּטוּר:

ד, ה העושה עבודת כוכבים, המחתך, המעמיד, הסף, המקנח, והמגריר - עובר בלא תעשה. הנותן אבן אחת מן ההיכל, ומן האולם, ומן המזבח - עובר בלא תעשה, שנאמר (שם יב, ג): "ונתצתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלהיכם". רבי ישמעאל אומר: המוחק את אחת מן השם - עובר בלא תעשה, שנאמר: "ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה'". המאחר במקדשין, הממיר במקדשים, והמשיך חמץ בפסח, והמקים כלאים - עובר בלא תעשה. אבל אין לוקה עליהן את הארבעים, לפי שאין בהם מעשה. זה הכלל! כל שיש בו מעשה - לוקה, וכל שאין בו מעשה - אינו לוקה, חוץ מן הממיר והנשבע, והמקלל את חברו בשם:

ד, ו הנוטל אם על הבנים, רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: כל עוברי לא תעשה שעברו על מצות לא תעשה, שיש בה קום עשה, אם קימו את מצות לא תעשה שבה - פטורין, ואם לאו - חביבין. עבר עברה שיש בה שני לאוין, אין אומדין אותו אמד אחד על שניהם, אלא לוקה מלקות ומתרפא, וחוזר ולוקה. אמדוהו שאין יכול לקבל אלא ארבעים - אין מוסיפין לו אפלו אחד, אבל גורעין ממנו. אם אמדוהו שאין יכול לקבל אלא עשרים, אין מוסיפין אפלו אחד, אבל גורעין ממנו שנים. אמדוהו שאין יכול לקבל אלא שלש, אפלו עומד ומפריץ - אין מוסיף לו אפלו אחד, לפיכך, אם הוסיף לו חזן רצועה אחת ומת - גולה על ידו:

ד, ז אין אומדין אותו יותר מארבעים; דברי רבי יהודה. אמר רבי יוסי: במה דברים

==הזמנים לפי אופק ניו חו"ל==

6SEPראשוןכד24			בבלי: חולין קט ירושלמי: שבועות יא תוספתא: סנהדרין יב נ"ך: שמואלב ד רמב"ם: אישות י	פשכניפין לסליחות 1st Day of Selichos	
				נץ החמה 6:28.....	עלות השחר 5:15.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:40.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:04.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:32.....	שקיעה 7:19.....
7SEPשניכה25			בבלי: חולין קל ירושלמי: שבועות יב תוספתא: סנהדרין יג נ"ך: שמואלב ה רמב"ם: אישות יא	ב' דסליחות	
				נץ החמה 6:29.....	עלות השחר 5:16.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:41.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:05.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:31.....	שקיעה 7:18.....
8SEPשלישיכו26			בבלי: חולין קלא ירושלמי: שבועות יג תוספתא: סנהדרין יד נ"ך: שמואלב ו רמב"ם: אישות יב	ג' דסליחות	
				נץ החמה 6:30.....	עלות השחר 5:17.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:41.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:05.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:29.....	שקיעה 7:16.....
9SEPרביעיכז27			בבלי: חולין קלב ירושלמי: שבועות יד תוספתא: מכות א נ"ך: שמואלב ז רמב"ם: אישות יג	ד' דסליחות	
				נץ החמה 6:31.....	עלות השחר 5:18.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:41.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:05.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:27.....	שקיעה 7:14.....
10SEPהמישיכה28			בבלי: חולין קלג ירושלמי: שבועות טו תוספתא: מכות ב נ"ך: שמואלב ח רמב"ם: אישות יד	ה' דסליחות	
				נץ החמה 6:32.....	עלות השחר 5:19.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:42.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:06.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:26.....	שקיעה 7:13.....
11SEPששיכט29			בבלי: חולין קלד ירושלמי: שבועות טז תוספתא: מכות ג נ"ך: שמואלב ט רמב"ם: אישות טו	ערב ראש השנה תשפ"ז, זכור ברית Rosh Hashana Eve	
				נץ החמה 6:33.....	עלות השחר 5:20.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:42.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:06.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:24.....	שקיעה 7:11.....
12SEPשב"קא1			בבלי: חולין קלה ירושלמי: שבועות יז תוספתא: מכות ד נ"ך: שמואלב י רמב"ם: אישות טז	א' דראש השנה תשפ"ז 1st Day Rosh Hashana	
				נץ החמה 6:34.....	עלות השחר 5:21.....
				סו"ז קר"ש - גר"א 9:42.....	סו"ז קר"ש - בג"א 9:06.....
				סו"ז תפלה - גר"א 10:45.....	סו"ז תפלה - בג"א 10:21.....
				צה"כ לשיטת ר"ת 8:22.....	שקיעה 7:09.....

הדלקת הנרות 6:53 Candle Lighting

הדלקת הנרות 8:22 Candle Lighting

(שיחות הר"ן סימן רי"ד)

עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵיז גוּט צו גַּעֲבֹן אַ פְּדִיוֹן.